Сабрана дела
Змаја Јована Јовановића

VII

Издавачка Књижарница Геце Кона

ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ

О ДЕЦИ ЗА ДЕЦУ

БЕОГРАД
Издавачка књижарница Геце Кона
1. Кнез Михаилова 1.
1933

Сабрана дела

Јована Јовановића Змаја

на дигитални свет донео

Золтан Чала
zcsala@pm.me

ПРИРЕДИО
ЈАША М. ПРОДАНОВИЋ

VIII
(НАСТАВАК)

Каин

Ево вам Каина,
Ево вам кајања;
Ево вам кајања,
Ево очајања.

Убио је брата
Од зависти худе,
А сад се у њему
Љуте муке буде.

Бегати би хтео,
Али не зна куда,
Јер га савест прати
И вија га свуда.

На земљу је пао,
Стропоштô се нйце;
Да не види откуд
Силног Бога лице.

Али са свих страна
Кâ да чује речи:
«Убио си брата —
Хучи и лелечи!«

Богомајка са чедом на крилу

Смем ли рећи: чедо моје!
  Сме ли мајка рећи: сине!
Коме поју славопоје
  Сви анђели са висине.

Реци, мајко, паклу, рају,
  Реци свету из свег гласа:
Само греси нек се кају,
  Патницима биће спаса.

Анђео

Над нама лебди анђô,
  Грешне нам мисли гони.
Кад греси отму маха,
  Анђео сузе рони.

Нек сваки од нас и сам
  Греховне мисли гони;
Грехота је да анђô
  Нас ради сузе рони.

Шта анђео деци шапуће

Скоро ће, децо, и Божић доћи,
  Највиши данак земаљских дана,
Најлепша светлост вернима свима,
  Највећи празник свију хришћана.

Не, није рано спремат се већем
  Како да томе насусрет грете.
Требите труње из срца ваших,
  Само га тако дочекат смете.

Вршите дужност — свак своју знаде,
  Праштајте брату дела и речи,
Љубите снагу, — њом ће те кадгод
  Аманет српски привести к срећи.

Многе ће од вас у светом храму
  Чист стихар красит божићног јутра,
Христу је мила чистота с п о љ а
  Ал' милија му она — и з н у т р а.

Божићна слика и песма

Ову слику
Ко год има
Пред очима,
Нек се сећа
Шта обећа
Божји син,
Исполин.

На пут прави
Ко се ставља,
Тога Господ
Не оставља.

Овом речи
Све се лечи,
Свака душа
Нека слуша
Ове гласе.

О хвала ти,
Христе, Спасе,
Који сиде
У свет нижи
Да човека
Богу ближи.

Божићна песма

Добро дошô, сине Божји,
Међу људе!
Да им душе без светлости
Не заблуде!

Да им греси не оборе
Рајске наде,
— Заштити нас, свете вере
Чврсти граде!

Поведи нас из тескобе
Вису, ширу,
Загрљене у љубави
И у миру.

Божић

Божић, децо, Божић, људи!
С неба тече светао вир:
»Земља роди сина Божја, —
Он је љубав, он је мир«.

Божић, људи, Божић, децо!
Угушујте злобу, страст,
У загрљу, опраштају
Уживајте рајску сласт.

Божић, децо, Божић, људи!
Појте срца, душе њим,
Да вас храни, да вас брани
У данима тешким, злим.

Божић, људи, Божић, децо!
Хај, за срећу рода свог,
Ко да с' плаши мука, рана,
Кад нам пример даде Бог!?

Ој анђеле Божји!

Ој анђеле Божји, пријатељу дечи,
И њиховом здрављу и њиховој срећи,

И њиховом срцу и њиховом уму,
Којим српство љубе и дужност разум'у.

Допусти у вису да те гледат смемо,
И да ново лето с тобом започнемо!

Прихватај нам молбе, Богу их изнеси,
Молбе целог српства, Богу на небеси;

А нама донеси цветове из раја;
Љубави и слоге, братског загрљаја

И за књигу воље, и за дужност спреме,
Јаке вере, нада у облачно време.

Па кад ово лето дотраје и мине,
Да ти брижно лице веселије сине.

Радост

Радост, радост на све стране,
Радост света, радост веља,
Руке с' шире, — грешна земља
Дочекује Спаситеља.

Исповеда се матери

Рекла бих ти нешто, нано!
»Па де реци, рано!«
Кад се молим свако вече
Да ми молбу чује Бог,

Не молим се прво за те,
Већ за срећу рода мог;
Да нас слога све ојача,
Да нам школа свије сплет,
Да се грле српска браћа,
Да нас штује цео свет,
Да се сјајни дани врате, —
Тек се онда молим за те.
Опрости ми, нано!
»Ох, хвала ти, рано!«

Божићна

Свијетли дане, добро нам дошô:
Кличе ти свако, весô му глас;
Славимо душом, славимо срцем
Дан кад се св'јету родио Спас.

Анђели горе у хору поју,
Ми грешни доље пратимо то:
Хори се небо, хори се земља,
Градови, села, и брег и до.

У груди наше свјетлост се лије,
Душе се дижу, а тоне бес;
Диже нас пјесма света, анђелска —
»Рождество твоје« и »Дјева днес.«

Христов наук

Христос Спас је волô децу,
Купио их око себе,
Причао им, давао им
Што је души од потребе.

Зашто да се син небеса
Око деце тако труди?
Јер од деце, добре деце,
Развију се добри људи.

Свети наук Христа Спаса
И сад живи међу нама,
У црквама, у школама,
У гуслама, у књигама.

Ко год душом добру тежи,
Ко год срцем од зла бега,
Тај већ иде Божјим путем,
На том путу наћи ће га.

Језгра Христова наука

Чули незнабошци
У времена стара
За једнога слугу
Божјега олтара.

Чули да он наук
Христов приповеда,
А народ у њега
Kâ у оца гледа;
Пак је народ срећан,
Миран, вредан, вољан,
Сваким добром дичан,
Пуно задовољан.

Чули незнабошци
За те срећне крајe,
И да им сву срећу
Христов наук даје,
А даје га преко
Свештеника седа,
Што Христове речи
Дивно приповеда.

Чули незнабошци
— Добар глас се шири —
А то их задиви,
Пак и узнемири.
Шаљу посланике
У те свете крајe,
Који ће им отуд
Донет извештаје;
Да л' одиста така
Свештеника има, —
Па што другим прија,
Ваљаће и њима.

Путовали дуго
Посланици ови,
Надајућ' се познат
Неки живот нови.
И стигоше месту
Где свештеник живи,
Кога свако штује,
Свако му се диви.
Али, јаој, сад ће
Све им се отети:
Свештеник је болан —
Данас ће умрети.

«Пуштајте нас к њему,
Ма за часак мали!
Рад њега смо тако
Дуго путовали«.
Пустише их, — а он
Већ се с душом бори,
Једва и говори.

Гледаше га туде
Где дубоко дише,
Гледаше га тужно
Па га замолише:
»Дај нам Хистов наук
У неколʼко речи,
Да и нас окрепи,
Да и нас излечи!«

Свештеник им рече
На умору своме:
»Што не желиш себи,
Не чини другоме!«

Анђео смрти

Отац плаче, мајка кука,
Браћа туже;
Нема више њине добре,
Миле Руже.

Нема више међу њима
Дике њине;
За њоме их душа боли,
Срце гине.

Ужасно је код постеље
Њене стати;
Ужасно је празно место
Погледати.

Ал' је вера утешиља
У том јаду,
Пак им слика добру, милу
Ружу младу.

А слика је у висини,
Светом сјају,
Где је анђô Божји води
Вечном рају.

Туга тишти, али веру
  Благосиља, —
Та вера је богодана
  Утешиља.

Васкрс, звони на јутрење

Кад пред зору васкрсенску
  С наших храма звона брује,
Све звездице затрепере,
  Јер до неба чак се чује.

Анђели се спусте ниже,
  Па шапућу ти'о, ти'о:
»Шта је ово? --- Је ли Господ
  Рај на земљу преместио!«

Ускрснуо је

Ево гроба, јав'те свима,
  Одваљен је камен с њега;
Рајска слава опет прима
  Христа, сина Божијега.

Зар нам опет тама прети!?
  Зар се мрежа опет снује!?
Не, — остаје наук свети,
  Да нас Богу приближује.

За промишљање

Јеси ли се кадгод загледао
У просторе звезданога виса,
Па да читаш, па да промишљаваш
Што природа на небу написа.

Свака звезда има свога пута,
Свет је за се, а броја им није.
Осећаш ли да си мравак мали
Кад погледаш ове просторије?

Ал' у мраку Божја искра блиста,
Па у њему диван понос сине,
Кад се сети и душом осети
Да је део бескрајне целине.

Анђео мира

После дугог странствовања,
Мноштво мука претрпљени',
Путник, ево, вратио се
Својој деци, својој жени.

Пре нег' уђе својим драгим,
Пре нег крочи у колебу,
Засија му нека светлост,
И он диже очи к небу.

А шта виде? — ох, дивоте —
  Као слика од етира,
Над колибом шири крила
  Анђô среће, анђô мира.

О, хвала ти, Боже вишњи,
  Ти ми враћаш најмилије!
Шта ћу сада овде наћи,
  Тог у целом свету није.

Анђео доброг детета

Исти анђô који ноћу
  Добром чеду снове снује,
Док му мајка тихо спава,
  Он му мајку замењује.

Исти анђô заволи му
  Безазленост и доброту,
Па га прати цела века
  Цвећем, трњем по животу.

Дође л' време да се душа
  Врати Богу, дому своме,
Исти анђô, као сведок,
  Иде с њоме.

Посланик с неба

»Ко си, ти, што мени слеташ
  Из облака?«
Ја сам анђо, мене шаље
  Твоја мајка.

»Моја мајка тебе шаље!—
  Па шта вели?«
Она само добре гласе
  Чути жели:

Да ли идеш путем правим
  По том свету,
Да ли слушаш свога оца,
  Своју тету.

Да л' у школу и у цркву
  Идеш стерно;
Да л' се сећаш њених речи
  Често, верно.

Да л' у тебе милостива
  Срца има, —
Да л' за њену душу делиш
  Просјацима.

А ја видим: све је тако,
  Драга Смиља, —
Па за то те мајка с неба
  Благосиља.

На путу живота

Око нас је много трња,
  Око нас су оштре стене, —
Куку оном, леле оном,
  Ко са права пута скрене!

Овде зија провалија,
  Онде друга, све су црне, —
Куку оном, леле оном,
  Ко са права пута сврне!

Овде змија главу диже,
  Ево друге, ено треће,
Куку оном, леле оном,
  Ко са права пута скреће!

Благо оном ког на путу
  Целог века анђô прати,
И над њиме руке шири, —
  Тај ће срећно живовати.

А свакога анђô прати
  Ко се увек сећа Бога,
А уз то се и сам чува
  Искушења лукавога.

Благословене стопе

Кад притисне зима љута,
Кад попадне снег и иње,
Нема стазе, нема пута
Колибама сиротиње.

Ал' кад ипак нађеш трага
Да је овде било кога,
Свака стопа вреди блага,
Вреди блага небескога.

Само ј' срце могло маћи
И покренут стопе ове;
А срце ће срца наћи,
Добра дела благослове.

Удела сиромашне удовице

У храму је стајô ковчег —
Кô да моли камен сињи:
»Уделите ко шта може,
Уделите сиротињи!«
Ту фарисеј дукат баца,
Ал' не што је срца мека,
Већ га тако диже, спушта
Да свак види из далека.

Удовица сиротица
Један новчић спушта ти'о,
А можда је (ко би знао)
Последњи јој новац био;
Радо ј' дала мален део, —
А Христос је то видео.

Онда Христос 'вако рече
Фарисеј'ма баш у лице:
»Сви су ваши дари мали
Према дарку удовице.
Шта је ваше злато што га
Хвалисава рука пружа,
Према дарку који даје
Милостива, скромна душа?
Себи мали, друге храни
По маленој својој снази,
А кад даје, тако даје
Да је нико не опази.
Хвалисавац размеће се —
Тиме само себе вара.
Ви'ш, оваки дарак само,
'Ваки дарак рај отвара.«

Шваља

Целу ноћ је јадна шила
— Ох, та знамо, знамо,
Сиротиња што заради,
То је њено само.

Отац јој је погинуо
  Кад је била војна.
Сутра треба кући хлеба
  — А мајка је болна.

Посô мора готов бити
  До сутрашњег данка
— Сиротињо, голотињо,
  Теби нема санка.

Посô мора готов бити,
  Хтела би да хити,
— Ал' су руке малаксале,
  А зора већ свити.

Горка суза котрља се
  Са бледога лица.
Таке су вам, браћо, ноћи
  Тужних сиротица.

Преко пута дворац сјајан, —
  И ту су још будни.
Танац, свирка, чаше пуне,
  Од тога су трудни.

Уживајте, добри људи,
  Вашу радост вељу;
Нисам дошô сметати вас
  У вашем весељу.

Ал' да знате како близу
  Сиротиња страда, —
Да изнесем ову слику
  Пред вас изненада. —

Да вам каже једна суза
  Бол големих мука,
С места би вам пуну чашу
  Испустила рука.

За сиротињу

Подигни ме горе, драга моја мајко,
Ја бих овај новчић сиротињи дала.
И мајка је диже, она новац спусти.
О хвала ти, хвала, голубице мала!

Сиротиња ј' тешка, треба дрва, хлеба;
Многе јаде пати у закутку своме,
Све то они знају, па зато и дају, —
Јербо се и сами много боре с њоме.

Мало просјаче

Ох, шта ли си ти још крива,
  Ти невино чедо мило?
Да је мајка твоја жива,
  Знам да не би тако било.

Да је боца у животу
  Не би дао — вера ту је —
Да му ћерка овом свету
  Милостивом досађује.

А ти просиш кору хлеба —
Хоће л' ти је когод дати?
А знам, има многих, многих
Што су били отац, мати.

Умрла су деца њина;
Ојади их жалост већа;
Њима ј' тешко, теби теже
Без обране родитеља.

Тужни оци, тужне мајке,
Нашто црно рухо носит,
А пуштати сиромахе
Пуштати их светом просит?

Зар се ико црним рухом
Својој тузи одугова?
Зар не зборе ваша деца
Ове речи из гробова:

»Наше душе нашле оца
У висини рај-насеља,
Ал' на земљи пуно ј' деце
Што немају бранитеља.

Ко год гробак своје деце
Кандилима само краси
А за туђу срца нема —
Тај кандила она гаси.

А ко жели бити отац,
А ко жели бити мати,
— А Бог не да — тај нека се
Сирочади туђе лати!

* * *

Не, ти нећеш гладна зепсти
Ни у Бога губит вере,
Ма да немаш рођенога,
Нити оца, нит' матере.

Ил' ћеш наћи овде ко ће
Да се душе своје сети,
Ил' ћеш отић вишњем Оцу —
А он ће нас све проклети.

Удовица, сиротица, незналица

За живота свога друга
  Свега јој је доста било:
Откад њега гроб покрива,
  Сломи јој се десно крило.

Има који не знају
  Длан пружит преда те;
Има који крију се
  Да их не гледате.

Има суза у марами
  Збрисаних са лица;
Има бедних сирочади,
  Има удовица.

Има које тили час
  Из обиља баца —
Ал' има и предусретних,
  Милосних срдаца.

Богаташ и убоги Лазар

»Глад ме мори, дај ми јести,
  Ако ти је душа драга!«
А богаташ пир пирује —
  Презире га, не слуша га.

»Глад ме мори, дај ми чега;
  Невоља ми преголема!«
А богаташ свега има —
  Ал' милости само нема.

»Дај ми само мрве оне
Што са стола падну твога!«
А богаташ има тога,
Ал' је срца каменога.

Нећу даље... грози ми се,
Задршће ми душа жива —
Кад се сетим да и данас
Овде, онде тако бива.

Нећу даље: знамо причу
Што је Христос људма дао;
Знамо, знамо, богаташ се,
Али касно, покајао.

А богат је онај свако
Ком претече кора хлеба.
— А грешан је јако, ако
Не учини с њом што треба.

Ој, сироче

Ој сироче, ој сироче,
Куд се кренеш, на трн стајеш,
Ала тужно, ала горко
Своје младе дане трајеш!

Ој срећниче, данашњиче,
Ком се мили шет по свету,
Не пролази тако холо,
Већ удели сирочету!

Ил' ти, барем, који хлебац
  Зарађујеш тешким трудом
Сети с' душе па помози
  Сирочету јадном, худом!

Много пута и то бива
  — Да се вера не обара —
Просјак дели просијаку —
  На срамоту богатара.

Гостољуби

Путовао, не знам ко;
Гладан био, — то је зло.

Ал' се нашли добри људи
Па му свако нешто нуди:

»Би ли сира? — ево на!«
»Хоћеш јајце? — ево два!«

»Хоћеш хлеба? — сеци сам:
Што год имам, радо дам«.

Би л' још штогод? — ништ не криј;
Хоћеш млека? — ево пиј!

Ево, што нам дао Бог! —
Србин воли госта свог«.

Сироче

Ал' је тешко сирочету
На овоме свету.

А добра је, а вредна је
 Ангелина мала,
Уморила с', па где села,
 Ту је и заспала.

Можда сада своју мајку
 Изгубљену снива,
Где је грли оберучке,
 У сну је целива.

То кад снива, њојзи одмах
 Одлане у груд'ма,
Пак се узда: неће пропаст
 Међу добрим људма.

Прве љубичице

Тужна је та девојчица,
 Мутно чело, бледо лице,
Ето виче шта продаје:
 »Љубичице, љубичице!«

Руке су јој помодреле,
 Ветар дува, дува јако;
А капљице ситне кише
 Попрскују све полако.

На планини још се види
Покривало бела снега;
А у ње је котарица
Првог дара пролећњега.

Људи иду тамо, амо,
А кад њојзи дођу ближе,
Груди им се чисто шире,
Јер им нешто замирише.

Она меким гласом збори:
»Господине, госпођице,
Не хитајте, застаните,
Ево прве љубичице!

Ох, да хоће продат брзо
Па да брже кући бежи!
Код куће јој драга мати
У постељи болна лежи.

А у кући хлеба нема, —
Болесници треба лека;
Болесница малу ћерку
Као јарко сунце чека.

Зна то јадна девојчица,
Зато јој је тужно лице,
»Господине, госпођице,
Љубичице, љубичице!«

Гладног нахрани

Душа без милости
  Сваком је гадна,
Хришћанско је дело
  Нахранити гладна.

О, како му прија
  Дар са стола твога,
Ал' и ти што имаш,
  Дар ти је од Бога.

Не отерај гладног
  Испред свога дома,
И из ведрог неба
  Добро с' бојат грома.

Два сирочета

Варошани и сељани
  Мушки, женски, стари, млади,
Не пролаз'те ка̂ без срца
  Поред ових сирочади.

Бог им није дао хлеба,
  Ал' га зато дао вама,
Из очију њиних вири
  Горка судба, патња сама.

Разумејте ове јаде
  Што јадују ово двоје;
Обришите њине сузе
  Са добротом душе своје.

Вече

Сунце ј' прешло своје путе
Преко неба, њиве плаве,
Сад ће птице да ућуте,
А звездице да се јаве.

Још је светла она страна,
Јоште запад румен краси,
Као спомен великана
Кој' се смрћу не угаси.

Пастир своју фрулу лађа,
Песма крила развила,
Раденик се с посла враћа,
Њега грле деца мила.

Тишина се блага лије
По сеоцу нашем широм,
Вечер иде да покрије
Све уморне благим миром.

Зима бежи

Зима бежи од пролећа,
И од птица и од цвећа;
Топли ветар њој не прија, —
А тај ветар још је вија.

Зима бежи од пролећа,
И од птица и од цвећа.
Бежи, зимо, бежи само,
Ми те више не требамо!

Зима бежи од пролећа,
И од птица и од цвећа.
А куда ће? — Шта нам стало,
Нас је сунце огрејало!

Зима бежи од пролећа,
И од птица и од цвећа.
Гдеко јој се још и руга:
»Ух, ала си била дуга!«

Зима бежи, — а бежећи
Шапуће нам збиљске речи:
»То ће ваше лето поћи,
А ја ћу вам опет доћи!«

Ноћ

Рујна зора јесте лепа,
А данак је радост права,
А вечер је тако мила —
Ноћу ваља да се спава.

Ал' ако се кадгод из сна
Ти пробудиш, с одра скочи
Па погледај кроз прозоре
Дивну слику мирне ноћи.

Ти погледај ћилим ови,
Ки̑м нас ноћу Бог покрива,
Трудна тела душа чиста
Да што слађи санак снива.

Нагледај се те милине
Па се диви вишњој моћи:
Богу зоре и вечери,
Богу дана, Богу ноћи.

Хвала

Ево, драга дечице,
  Воћа свакојака;
Грожђа црна, грожђа бела,
  Јабука, крушака!

Ове лепе дарове
Јесен нам је дала,
Драга наша јесени,
Велика ти хвала!

То је само на слици,
Па нам мира не да;
Оно воће, право воће,
Још лепше изгледа.
Ове лепе дарове
Јесен нам је дала,
Драга наша јесени,
Велика ти хвала!

Сетимо се пролећа,
Његових цветова;
Што нам цвеће обећало,
Ево тих дарова!
Ове лепе дарове
Јесен нам је дала,
Драга наша јесени,
Велика ти хвала!

Сад имамо до воље
Воћа свакојака:
Грожђа црна, грожђа бела,
Јабука, крушака,
Ове лепе дарове
Јесен нам је дала,
Драга наша јесени,
Велика ти хвала!

Хајд' у шуму

Хајд' у шуму, децо мила,
Сад најлепшим миром мири;
Још дебела нема хлада,
Свуда сунце кроз њу вири.

Хајд' у шуму, децо мила,
Сад се по њој мелем лије;
Сад је трава најмилија,
Сад су птице најпевније.

Хајд' у шуму, шума чека,
»Где су деца?« пита цвеће,
Лахор њиха крила мека,
Насусрет нам поток тече.

Хајд' у шуму да се тамо
Те свежине напијемо!
Да се телу, да се духу
Здравља, снаге наберемо!

Зима и пролеће

Кад се зима примицала љута,
Задрхтало и цвеће и грање,
Цвеће вело а лишће падало —
Свуд кô неко хладно уздисање,

Кад је зима придошла и стегла,
Неста оку зеленила мила,
Побегоше птице певачице,
Сва се земља снегом обавила.

Љута зима, као тиран неки,
Волела је да све живо страда,
Нека пуца дрвље и камење, —
Она мисли вечито да влада.

Али горе има нека снага
Што облачи, ал' и ведрит знаде,
Која држи топлано сунашце,
Воли цвеће и пупољке младе.

Она клице у семену чува,
Њој је живот и цветање мило,
Она рече: »Бежи, љута зимо,
Бежи, зимо, твог је доста било!«

На те речи снег се топит поче,
Неста леда, и магла се спрема;
Зима љута, онај тиран стари,
Види да му станка више нема.

Јоште мало, па ће се пољане
Заоденут травицом и цветом;
А старац ће бежат куда знаде,
Птице ће га повијати летом.

Само врана стајаће крај пута
Гледајући како с' старац клати,
И промуклим крекнуће му гласом:
»Дико деко, опет нам се врати!«

Пролеће ће доћи

Пролеће ће доћи,
Моја мила секо,
Пролеће ће доћи —
Већ није далеко.

Ти ћеш гологлава
По пољу да шеташ,
А свуд ћеш весеље
И песме да срећаш.

Ти ћеш устат рано,
Кад сунашце сине,
Па ћеш брати цвеће
С брда и с долине.

Сузама радости
Цветке ћеш да росиш,
А лептир ће слетет
Да види шта носиш.

Пролеће ће доћи,
Моја мила секо,
Пролеће ће доћи —
Већ није далеко.

Пролећница

Пчелица зујка,
Ветрић лахори,
Поток у гори
Гласно жубори;
Лоза се вије,
У роси мије,
Птичице поје
Песмице своје;
Шумица иста
Помало листа,
Све се понавља:
Пролеће с' јавља.

А жарко сунце
Злати врхунце
Фрушке нам горе
Освитком зоре;
Зирнеш ли куд,
Лепота свуд.
Све се понавља:
Пролеће с' јавља.

Тамо у трави
Зумбул се плави:
Ту у забави
Вредни су мрави;
И цврчак цврчи

Травицом трчи,
Те тако слави
Живот нарави;
Лептирак шари
Цвећем летари;
И све што гмиже
Живље се диже;
Све се понавља:
Пролеће с' јавља.

Гле, деце мале
Где се у гају
У загрљају
Љубе и шале!
Благо тој деци —
— То је пролеће
Блажене среће.

Дивна звезда

Црна ноћи, ко те води
Кад је време да се шириш,
Да болнима мелем пружиш,
Да уморне сном закрилиш?

Вођ ми звезда, звезда свачâ, —
Тад се зовем вечерњача.

Црна ноћи, кад већ снагом
  Опоравиш наше груди,
Ко ти вели: Мини, мини, —
  Ко год спава, нек се буди!

Иста звезда, звезда свачâ, —
  Име јој је тад зорњача.

Даклем то је једна звезда
  Па канда јој и глас чујем:
Досветљавам тја до гроба
  А горе вас дочекујем.

Пролећни поздрав

Здраво да си, ој пролеће!
Здраво и ти, шарно цвеће,
Што нам тако лепо мири,
Здраво шарни ви лептири.

Здраво горе, здраво врела,
Здраво шуме, стада бела
По ливада што вас има,
Здраво птице по гнездима.

Здраво и ти, роде мили,
При доласку сад пролећа,
С њим нек би ти огранили
Лепши дани, лепша срећа.

Вечерњи призор на реци Нилу

Загледај се у ту слику, —
Бићеш духом у Мисиру.
Сунце врело сад је село;
Та свечаност годи миру.

Они страшни крокодили
Већ се дали санку милом,
А у миру, на баиру
Гре камила за камилом.

Оне носе своје госе,
— Свима ј' доба лећи, спати.
Лаку ноћ вам, добри људи,
— Ма да сте нам непознати!

Зима

Слава теби убаво пролеће!
Теби венци, јер је твоје цвеће!

Хвала лету кад сунце завлада,
Топло грли, ал' пружа и хлада!

А јесени и слава и хвала,
Роде, плоде она нам је дала!

А шта зими, годишњој мезими?
Хладна зимо, ход' да те видимо!

Земља стара зими се одмара,
Снагу збира у заклону мира;
Спрема ново премалеће, цвеће,
Топло лето, хладовно дрвеће,
Јесен зрелу с пуним крилом дара
Да обдари вредногa ратара.

— Ко покрива поље преорано,
Да не зебе семе посејано?
Оштра зима, ал' јој блага нега,
Зима стере покривач од снега.
Зима збира око огња жива
Где нас гуслар песмама дарива.
А у школу чило иду ђаци
Да с' покажу на зими јунаци.
Зима учи шта анђели кажу:
Да богати сиротне помажу.
Зима носи Божић, данак лепи,
Који сваког новом надом крепи.
— Драга зимо, Бог нам те је дао!
Ко те не би силно поштовао!

Први дани пролећа

Зима клецну, зима паде,
И већ не диже се;
Не подноси сунце благо,
И растопиће се.

Спало иње, бели спомен
  Оних тмурих дана,
Једно дете зоролико
  Стресло га са грана.

Беже вране и гаврани
  Са гракњавом љутом;
Друге птице долазе нам
  С веселим цвркутом.

А ко ствара таква чуда?
  Ено оно дете,
Што га, браћо раздрагана,
  Пролећем зовете.

Ох, пролеће никог с даром
  Заборавит неће, —
Та просуће и мртвима
  На гробове цвеће.

Пролећно јутро

Родило се сунце,
  Росно цвеће мири;
Тихо ветрић душе
  Па мирисе шири.

Мали анђô седи
  Код свакога цвета
Пак пчелама нуди
  Чашицу шербета.

Пчелице га пију,
И дивно им прија;
Не знаш која ј' срећнија,
Која ј' веселија.

П'онда кажу: хвала!
Из захвалних груди,
И од стране своје
И од стране људи.

И од стране деце
Која меда воле, —
Добра им га мати
Даје после школе.

После омаре

Сува земља пуца л', пуца;
Много јој је јарка сунца, —
Цвеће вене, трава са'не,
Јад се шири кроз пољане.
Однекуда облак скочи,
Сузне су му мутне очи,
Гледећ' муке пољâ, њивâ
Мора сузе да пролива.
Освежи се земља бедна,
Није више сува, жедна,
Нит' је више јади море, —
Људи дижу очи горе,
Па облаку хвала кажу, —
То су сузе што помажу!

Висибаба

Висибабо, први цвете,
Чедо снега пролећнога,
Ти не тражиш баштована,
Не треба ти наша нега.

Још се зимско рухо носи,
Још не мисле ласте доћи,
Још су тако кратки дани,
Још су тако дуге ноћи;

Још се греју наше пећи,
Још је гола свака грана,
Далеко је до Ускрса, —
А ти већем расцветана.

Спустила си главу доле
Са петељке своје вите,
Као да се нечег стидиш,
Кâ да велиш: »Опростите!

Опростите што сам смела
Поздравит вас најранија!«
А саса ти одговара:
Ниси сама, ту сам и ја.

А ми жељни гледајућ' те
Ускликнемо: Бог да прости!
А многи те и пољубе
Од усхита, од радости.

Здраво, здраво, мили цвете!
  Пред тобом сам морô стати;
Не могу се с места маћи,
  Не могу те с' нагледати.

Име би ти право било
  Да те зову чедним крином,
Китите се, српска децо,
  Том красотом, том скромином.

Мајски дан

Ала лепо неко свира
  Са висине.
У мени се срце топи
  Од милине.

Да л' баш свира ил' се срцу
  Само чини, —
Јер не видим баш никога
  У висини.

Само с' плави ведро небо,
  Дан је мајски,
Па ипак су гласи дивни,
  Гласи рајски.

Кад зажмурих, тад опази
  Душа сама
Једног Божјег анђелчића
  Са диплама.

Дочекали смо га

Ево топлих дана,
Ево нам дивоте!
Ох пролеће славно,
Дочекали смо те.

Сунце нас огрева,
Небо се осмева,
Дошла нам је ласта,
И шева нам пева.

Сестро, брате, од'те,
Ево среће нове!
Хајд'мо у пољану, —
Природа нас зове.

Птице у зору

Зора трепти, данак свиће,
А птице се распевале.
Пуне су им груди миља, —
У исток се загледале.

Ни ја немам доста речи
Да Вишњему благодарим.
А не смем ни запевати
Да птичије химне кварим.

Гледам зору како сипа
   Зраке златне и румене.
Скрстим руке, слушам птице, —
   Оне поју место мене.

У јесен

Пролеће је пуно миља,
   Лето има свога чара,
Јесен нема много цвећа,
   Али има друга дара.

Тога дара није мало,
   То је круна целог года;
Та зато је цвеће цвало
   Да у јесен буде плода.

Бер'те децо, хвалећ' Бога,
   Што вам јесен радо даје;
А било би незахвално
   Да јој се то не признаје.

Дед и унук

Узô деда свог унука,
   Метн'о га на крило,
Па уз гусле певао му
   Што је негда било.

Певао му српску славу
  И српске јунаке,
Певао му љуте битке,
  Муке свакојаке.

Деди око заблистало
  Па сузу пролива,
И унуку своме рече
  Да гусле целива.

Дете гусле пољубило
  П'онда пита живо:
»Је ли, деда, зашто сам ја
  Те гусле целивô?«

»Ти не схваташ, Српче мало,
  Ми старији знамо, —
Кад дорастеш, кад размислиш,
  Каз'ће ти се само!«

Борба браће наше

Питало ме једно ђаче
Које волим здраво, здраво:
»Зашт' је српско небо плаво
Постало крваво?

Зашт' се чују таки гласи,
Из земаља српских лепи',
С којих мајка моја стрепи —
Ал' је отац крепи?

Зашт' се бију браћа наша?
Јесу л' жељни турске крви?
Сме ли човек да се стрви?
— Ко ј' то почô први?«

Казаћу ти, добро ђаче:
И ја велим мир је срећа, —
Ал' је патња много већа,
Патња од столећа.

Браћа наша Херцеговци,
Херцеговци и Бошњаци,
Нису злице ни дивљаци,
Они су јунаци.

Они неће туђе земље, —
Њина пушка ретко плане,
Не годе им туђе ране,
— Они себе бране.

И к нама су, — читај само —
Повесница све то има —
Турци дошли до Будима,
Грозили нам свима.

Па ни ми се нисмо дали,
Сложили се наши стари:
Срби, Немци и Маџари,
У тој светој ствари.

Тако и сад браћа наша, —
Пуна им је горка чаша, —
Неће да их гази паша,
Свак се пушке маша.

Неће да су турско робље,
Крче њиву светом плоду,
Бране име српском роду,
Веру и слободу.

За то свако српско чедо
Нек се за њих моли Богу,
Да им даде братску слогу
Да победит могу.

Памтите децо

Памтите, децо,
Ове збиљске дане,
Ове збиљске дане,
Једва дочекане!
Јер откад се Вуче
Невером назвао,
Откако је Милош
На Косову пао,
Од онога страшног,
Несрећног мегдана,
Јоште није било
'Вако збиљских дана.

Памтите, децо,
Ове свете часе!
Душмани прегли,
Да српство угасе,
Ал' ваши оци
Волију умрети,
Нег' што ће срама
И ропства поднети.
Они се дижу
На Турчина љута
Да златној слободи
Пораскрче пута;
Они се боре
Да вам срећу створе,
Да можете свуди
Живети кô људи.

Памтите, децо,
Шта то време значи,
Јер Бог би знао
На што ће изаћи;
Хоће л' нам свануг
Зора обасјана,
Или ће се смркнут
После ових дана,
Или ћемо бити
И Срби и људи,
Ил' ће тол'ки труди
Остати залуди.

Памтите, децо,
Овај тренут сваки,
Чувајте спомен
Од времена таки',
Памтите полет
Српских соколова,
Ваших отаца
И ваших дедова;
Памтите муке
И усклике њине;
Памтите шта зборе,
Памтите шта чине;
Памтите им стазе,
Памтите им путе; —
Памтите битке
И бојеве љуте!
И силне жртве,
Ове ствари свете,
Српчићи мали,
Заборавит не'те!

Памтите, децо,
Ово време свето,
Памтите шта је
Данас започето!
Јер ако Бог да
И срећа јуначка,
И српско небо
Буде без облака,

И на њем' зора
Слободно заруди,
И ви сад, децо,
Постанете људи, —
Кад обори време
Нас, очеве ваше,
Ви ћете сести
На гробове наше,
А ваша деца
Око вас ће стати
— Свако ће смети
Србином се звати.
Свако одрасло
У слободе стану
Имаће душу
Врлу и ваљану,
С поносним оком
И са ведрим челом
Биће на дику
Човечанству целом, —
Ох, да их могу
Насликати вешто! —
Ви ћете тадар
Причати им нешто
Што ће сузу кренут
И вашу и њину,
Што ће душу дизат
У рајску висину,

Причаћете дуго
Сваки своме чеду,
О овим данима
Што су сад на реду!

*

Памтите, децо,
Та времена жива,
Утубите добро
Што се сада збива!

Слован дротар

Ко то селом иде?
Ко то шором зове:
»Лонце крпит, лонце,
Шерпење, котлове?«

Откуд идеш, момче?
Да ли из свог јата?
»Ја долазим управ'
С високих Карпата«.

Па како је тамо,
Славске горе листе?
Јесте л' већем срећни,
— Ил' још ни сад нисте?

А Јане нас гледа
Подижући плећа,
Као да нас пита:
»А шта је то срећа?«

Шта вам раде школе,
Гимназије драге?
Па Матица ваша, —
Има л' здраве снаге?

Уздахнуо Јане
Па се горко смије:
»Свега ј' тога било,
— Сад га више није«.

Сећате л' се радо
Светлијега доба?
— Купите л' се често
Код Штурова гроба?

»Сећамо се кашто
У дубини душе,
— Док нам и тај спомен
Силом не угуше.«

А оре л' се барем
Веселе вам песме?
— »Хеј! Та Слован данас
Слован бити не сме.«

Знаш ли барем једну
Песму — реци ми је!

»Знао би једну само,
Ал' весела није:

Њитро, мила Њитро,
Ти слованска мати,
Чо позрем на тебе
Мусим заплакати!«

Козак

Ви сте чули, — а ко није?
За кршне јунаке,
За соколе руске земље,
За донске Козаке.

Једно тако срце вреди
Три царева града, —
А таквих има тамо
Стотина хиљада.

Ево једног, — гледајте га, —
Очима пресеца.
Мирно ј' доба — он сад лови
По степама зеца.

Ал' затруби л' ратна труба,
На лава навали,
И лавови пред њим беже
Кô зецови мали.

Споменик на Рујевици

Кад прођеш туда, ту капу скини,
Богу се помоли, —
Јер ту се многа јуначка крвца
За братство проли.

Кад бојна труба Србију диже
Да српство одбрани,
Пођоше гинут, али брат повика:
»Нећете сами!«

И чак са дањних, северних страна
Русадија с' диже,
И љубав братска и љубав славска
У помоћ стиже.

Ох, сви су они бесмртно име
Задобити знали.
Многи су, многи, за народ српски
Свој живот дали.

Дали су ж и в о т који се никад
Не може да врати, —
Може ли ико, може ли иком
Шта више дати!

Ту капу скини, Богу с' помоли,
— Сети с' дана тешки';
Па чувај оно што су ти преци
Стекли витешки!

Велик је камен на гробу Руса,
Зна ти много рећи, —
Ал' спомен живи у срцу српском
Далеко ј' већи.

На светог Саву

Кад сте јуче, мила децо,
Сви радосни били,
Чистом душом свете песме
Угоднику вили,

Песме вили на његову
И на своју дику,
Светом Сави, српског рода
Првом просветнику;

На ме паде, не знам зашто,
Нека брига љута,
Уздан'о сам тога дана
Неколико пута.

Сећô сам се црна мрака
И борбе крваве,
Па сам гледô у икону
Светитеља Саве.

Одвеле ме брижне мисли
До оних крајева
Где још ни сад српској деци
Српске школе нема.

Како је то њима тешко
Лутати по тами, —
У туђини, у несвојти
Видети се сами.

Благо вама, мила децо,
Којима се даје
Да у својој драгој школи
Прибирате знање!

Где с' језиком миле мајке
Свака врлост буди;
Где с' учите да будете
И Срби и људи.

Штујте школу као темељ
Будућности праве,
Српску школу кô аманет
Светитеља Саве!

Благо вама идућ' к знању
По српскоме путу, —
Ал' ја плачем кад год видим
Грану отргнуту.

Смрт Стеве Синђелића и његових триста другова

Спеваћу вам, ма да знате, —
Зна то свако српско дете,
То је било овог века,
А године баш девете.

Од Сенице шта се светли?
Рукује л' се дан са зором? —
Да! — Србија на уранку
Рукова се с Црном Гором.

Ал' од Ниша, Нов-Пазара
Какве магле, какве тмуше?
То су Турци што се дигли
Ову светлост да угуше.

Добрњац се дично бори
За слободу нашу стару,
А са триста српских лава
Синђелић је на Чегару

Не пуштај их, брате, тамо
Где се дан са зором грли!
»Нећу пустит« — вели Стево —
»Ма до једног изгинули.

Ил' животом или смрћу
Задржат их ми можемо.«
Три стотине српских лава
Одзивљу се: »Тако ћемо!«

Нећеш, Туре, нећеш тамо,
Оној зори, оном жару,
Док је живих триста лава
И Ресавца на Чегару!

Борило се много, много, —
Бориће се још и више.
Турци гину, пусто гину —
Собом рове испунише.

Нема шанца, нема рова,
Кост у кост се већем хвата;
А Турцима придолазе
Нове чете, нова јата.

Па кâно што нема мере
За јунаштво српског соја,
Исто тако, исто тако
Турској војсци нема броја.

Да је сваком десет снага,
Не би Турке задржали.
Ипак, Туре, нећеш тамо
Где се Срби руковали!

»Животом вас« — вели Стево —
»Животом вас не задржа'!«
А ми ћемо смрћу нашом —
Смрт је јача, смрт је бржа!

»Живот за род!« — још то рече
И на десну глену страну,
Онда трже самокреса,
Сасу огањ у џебану.

Прасну сила громовита
Урнебесно до облака, —
Нема више триста друга, —
Али нема ни Турака.

После с' дигла Ћеле-кула:
То су главе српских птића
И међ' њима скупа глава
Сокола нам Синђелића.

Није ветар туд што пири,
Већ дух њихов туда дише.
Ту с' борило после много, —
Бориће се још и више.

Застанимо сада мало
Пред споменцем ових птића:
Уздахнувши напојмо се
Духом дична Синђелића!

* * *

Па шта даље? — Казуј, певче,
Питате ме са свих страна. —
Ова песма тужна, славна
Није јоште допевана.

Дете

Је л' те да га ј' чика Клич
  Нацртô ваљано?
Чим га видиш, рекô би му:
  »Оди к мени рано«,

Ја запитах: »Кога нам
  Ту приказујете?«
Уметник се зачуди,
  Одговори: Д е т е.

О разумем, разумем,
  — И ви разумете,
Много је то речено
  Кад се каже д е т е.

Детета се не пита:
  Ко си ни чији си?
Та од Бога вишњега
  На зло послан ниси.

Мио си нам, мио си,
  Наш мали незнанко,
Имена ти не тражимо,
  Петре, Павле, Ранко.

Не питамо јеси ли
  Из колибе мале:
Или има дворове
  Твој богати ћале.

Не питамо какве те
  Повељице красе, —
Ти си новак на свету,
  Ти си душа за се.

Видимо те здравачка,
  Ведра, бистра, млада, —
У оваке соколиће
  Будућност се нада.

Не знамо те чији си, —
  Нећемо да знамо, —
Ми пред оком човека
  Будућег имамо.

Тебе стазе чекају,
  Чекају те цели,
Размисли се на раскршћу
  Где се стаза дели!

Једна може одвести
  У поноре срама;
Друга би те подигла
  До Божијег храма.

Једна би те довела
  До српске пропасти:
Другом ћеш се србујућ'
  Човеком показ'ти.

Не разумеш што зборим,
  Невинашце драго, —
Твоја браћа старија
  Разумкују малко.

И они су доскора
  Тако мали били,
А сада се спремају
  Да полете крили

Ми ћемо их учити
  Док су полетари,
П' онда ће нас нестати,
  Путовођа стари'

А шта да вам још речем,
  Ви ситни голуби; —
Од'те да вас чика Јова
  У чело пољуби.

Херцеговка

Херцеговка ј' стаса вита,
Племенита, узорита,
Очи јој се духом жаре
И поносом славе старе.

Херцеговка ј' срца блага,
Песма јој је тако драга.
Здрава духа, здрава тела, —
Мила, збиљна, тиха, смела.

Као вила стењем греде,
Ил' на дому че и преде,
Љуби своје кршне горе
Као други златне дворе.

Херцеговка ј' дична, врла,
— Али само срећна није,
Хај, и сад је тамо страшно, —
Бој се бије, крв се лије...

Ослободилац

Кад српско сунце на Косову зађе,
Смрче се српском животу и наду,
И црна ноћи трајала је дуго,
Ох, трајала је пуна четир' века.
Пропишта српска мајка
У турском синџиру:
Зар нема сина
Да се мача лати?
Зар српска земља нема сокολова?
Зар српска патња нема витезова?

А је л' их било? —
Питаш, Српче мило.

Ево ти слике што је српска рука
Из сињег кама изрезала вешто.

На слици видиш Србијину тугу,
Од тешка бола како крха руке:
У њојзи гледај целог српства јад.
На слици видиш младо Шумадинче
Како се од сна буди самртнога:
У њему гледај цео српски род.
На слици видиш таковског јунака,
Милоша врла с заставом у руци:
У њему гледај свих јунака скуп,
Који су тргли тешка јатагана,
Који су мушки отворили бој,
Који су крвљу и животом својим
Из ропства дигли мили народ свој.
Имена њина Србину су света —
А тих јунака велики је број.

Бора у Црној Гори

Ако турска пушка ћути,
Нађе с' други удес љути
Који борцу Црногорцу
Не да душом одахнути.
Ил' налегну сунца зраци, —
Од омаре, жеге дерне,
Сасуше се бистијерне;
Камен нема воду дати,
Па се соко жеђу пати.
Ил' обрне неродица,

Гора Црна
Нема зрна,
И ма да јој мало треба,
Ни толико нема хлеба.
Ил' са оног сињег мора
Залети се кивна бора,
Сила бесна,
Урнебесна
Напустила море меко
Па се вину јачој страни,
Са стенама да мегдани.
Са врхова, с камивала
Што откине то је њено,
И то носи као плеву,
Као сено.
Стада сјури у амбисе
Као да су птичад мала. —
Гром са неба, то је шала.
А пастира? А пастирку?
А на руци њеној чедо?
То гледати Бог ти не дô!

Ал' то не зна свет далеки:
Муке њине нико не чу —
Црногорци не јаучу.

Јест, нерука пада тврда
На та гола, светла брда;
Многе иду муке живе.
На те људе, на те диве,

Ма да с' чини удес худи,
Ал' ту неко виши суди;
Не шаље им меке дане
Да их строше и стамане;
Не шаље им мазне ноћи
Да их слашћу онемоћи;
Патње грле српску дику
Да не заспи на бранику.

Остаци града Цара Лазара у Крушевцу

Ово беху двори честитог Лазара,
Сад их на час зида наша бујна машта.
Ето како време руши и обара,
Ето како време ничему не прашта.

Овде царе Лазо у сјајности шета —
А сад једва стоји камен на камену;
Ту Милица блага госпоштину срета;
Одавде се војска на Косово крену.

Пред камењем овим очи нам се смуте,
Сваку српску душу обавије сета;
Грло нам се стегне, речи нам заћуте,
А мисли нам дете кроз пет стотин' лета

Старина Новак

Ко је овај јунак од мегдана
Седа брка и погледа мрка,
Што не гледа ни десно ни лево,
Него стреља оком и погледом?
У нас гледа кô да је пун једа,
Или хита да нам с чела чита
Да л' су прошли дани и земани,
Дани јада и големих мука,
Кад је гори требало хајдука, —
Ко је овај јунак од мегдана?

То је јунак, чедо моје драго,
То је други Краљевићу Марко.
Кад је Марко ходио по свету,
Ходио је по трњу и цвету;
Кад су дошла времена најцрња,
Те Србину оста само трња,
Тад је гора била српска мајка,
А та мајка рађала ј' јунакâ,
Ти јунаци били су хајдуци, —
Мајци синци, а душману вуци.

Још су живе оне горе свете,
Прођи кроз њих, српско моје дете,
Па запитај горицу, прамајку,
— Гора памти, како не би мајка! —
Каз'ће т' име Старине Новака.

То је Новак, што у њега гледиш,
То је Новак, што у тебе гледи, —
Што ј' Турчину задавао јада,
Те му и сад од помена бледи.

Ако б' хтели, децо моја драга,
Боље познат Старину Новака,
Траж'те стара српскога гуслара;
Кад му стане набрајат јунаштва,
Цео дан се одмарати неће,
А јунаштва сва набројат неће; —
Уздахнуће груд'ма и припевом:
Мало ј' мајка родило јунака
Кô хајдука Старину Новака!

Црква Света Софија у Цариграду

Четири стотине и тридест година
Откад плаче црква цара Константина,
Откако се олтар у њојзи расточи,
Иконама светим избодене очи,
Где су била звона ове цркве старе,
Ту мујезин хуче језан са мунаре.
Где је крст од злата расипао зраке,
Ту се полумесец диже у облаке.
Где се еванђеље некад проповеда,
Сад хоџа с кораном слави Мухамеда.

Тако трпи црква, та Софија света
Већ четир' стотине и тридесет лета;
Броји лета многа и векове дуге, —
Али се не руши од јада и туге.
Њу ми држе нади православне моћи,
Нади да ће време, и то скоро, доћи,
Кад ће мајка скупит јато деце своје
Да »Рождество твоје« у њојзи запоје.

Српски сватови

Одби се бисер-грана
  Од плава јоргована
И нева румен-боје
  Од миле мајке своје.

Из гнезда свог се креће,
  Ал' нов ће наћи дом;
Нек иде, нека иде,
  А срећа нек је с њом.

Весело, млади војно,
  Нашô си друга свог!
Ваша је звезда света,
  Благослов даће Бог.

Весело, драги куме,
  Од срца певај, пој;
Наздрави пуном чашом
  Ина ших жеља рој.

Весело, стари свате,
  Девере, брате млад,
Играјте коло српско,
  У том је колу нaд.

Весело, мили свати,
  У добри час и трен, —
Нева ће бити мати,
  А деца понос њен.

Весело, цело село,
  Нека се ори јек, —
Срећан им полаз био,
  Срећан им цео век.

На гробу Хајдук-Вељковом

Играла се деца
  — Жељак до прижељка —
Играла с' на гробу
  Дели-хајдук Вељка.

Наједаред стали,
  Чули неке гласе,
Стали, погледали
  Озбиљно преда се.

У деци се зачô
Неки пламен мали, —
Ништа нису рекли,
Само с' руковали.

Над Вељковим гробом
Заиграло грање —
Тако му је мило
Ово руковање.

Кућица — слободица

»Кућице моја, слободице моја!«
Тако веле људи.
»Кућице моја, слободице моја!«
Тако с' вели свугди.

У њој се брига са душе нам скида,
Страх у одмор баци;
Бранећи кућу живот радо дају
И сами дивљаци.

Птичица гнездо и од јачег брани,
Кућу свога кроја,
Пчелици свакој кошница је света,
— Слободица своја.

Ево и мéда и његова својта
Кад би речи стекô,
»Кућице моја, слободице моја,«
И он би рекô.

У свом нас куту чека радост тиха,
Сваки дан све већа,
Ван дома ј' борба, на дому је мелем
Породична срећа.

Па ка̂ што свако кућу своју брани,
Где најдраже има,
Сви морамо тако отаџбину бранит,
Кућу општу свима.

Бугарски момак и девојка

Здраво да сте, здраво,
Суседи нам драги,
Увек у слободи
И у доброј снаги!

Нек нас увек греју
Пријатељства зраци,
Та ми смо својаци,
Та ми смо рођаци.

Србин жели срећно
Да на дому живи,
Он напредак љуби,
Тако исто и ви.

Загрози л' нам беда,
Држ'мо се ко̂ браћа.
Здружена је снага
По сто пута јача.

Моле се Богу

Сестрица брата учи,
Учи га молитвама,
Учећи малог брата
И она с' моли сама.

Кад се већ двоје моле,
Нека их више има:
Устајмо, браћо, па се
Молимо и ми с њима:

»О Боже, Творче, Спасе,
У вечном своме зраку,
Чувај нам оца драгог,
Чувај нам милу мајку.

Пути нас правом путу,
Да не би у зло пали,
Даруј нам здравља, снаге,
Да не би малаксали

Ти си нам српско срце
Дао у груди младе,
Па дај му да се српски
Одужит теби знаде.

Заштити народ српски,
Нађи му рани лека, —
Ох, он је многе патње
Патио свога века!«

Мала Талијанка

Ја се зовем Бјанка,
Мала Талијанка.
Српска ме је рука
Лепо нацртала,
Лепо нацртала
Па у Невен дала.

Па кад ме је удес
Сад баш овде мет'о,
И ја вам честитам
Драго ново лето.

Бог и мушка снага,
Крепка, сложна воља,
Спасли су мој народ
Од многих невоља.

Бог и мушка снага,
Крепка, сложна воља,
Нек и српство спасу
Од многих невоља.

Најте један цвет из
Завичаја мога,
Никô је врх гроба
Гарибалдовога!

Нека вам у пољу
И у гори цвати, —
Мала сам па немам
Ништ' вам друго дати.

О хвала ти, Бјанка,
На том лепом мару,
На лепој честици
И на дивном дару.

Примићемо у душу
Овај дивни цвет,
Којим здрављаш, мала,
Српски новолет.

Пред сликом Југа Богдана

Хај, да ова слика
  Сад нешто оживи —
Отац оних девет,
  Сокодова сиви'.

Ала би нам знао
  Причат разних ствари,
О чем већ не знају
  Певат ни гуслари.

Ала би нас дигла
  Његова близина,
Згрејала нам душу
  Његова врлина.

Па да које дете
  У чело целива —
Тај би посто̂ јунак,
  Жеравица жива.

Красан ли би савет
  На срце нам мет'о,
И ми би то — је л' те? —
  Слушали ко̂ свето.

Е па нека живе
  (Ко их сме отети?)
Врли наши стари
  У нашој памети.

Ту нек живи спомен
  Њиховога сјаја,
И он ће нас учит —
  Само слушат ваља.

Одакле си?

Одакле си, момо,
  Из далека л' света? —
Ја сам сестра ваша
  Тамо око Спљета.

Китњасто ми рухо
  Старо, старинско је,
А Јадранско Море
  Огледало ј' моје.

То старинско рухо
  Топле груди крије,
А у груд'ма овим
  Топло срце бије.

У топлоти овој
  Српски над се згрева,
Ма да сам далеко
  Од ваших крајева.

Једна крв је наша,
  Једне су нам жеље,
Једна нам је туга,
  Једно нам весеље.

Своји нек се знају,
  Ма и на крај света,
Ја сам сестра ваша
  Тамо око Спљета

Полети-дер, мој голубе

Полети-дер, мој голубе сиви,
Немој жалит својих лаких крила,
Полети-дер Србији нам драгој,
Где се крвца потоком пролила.

Полети-дер, мој голубе сиви,
Немој жалит ни лета ни труда,
Носи браћи коју ране тиште
Братска дара, сестринских понуда.

Носи браћи овај листак бели,
У њему су до две, до три речи,
Којим жеља тешке ране цели,
Којим нада љуте боле лечи:

»Док је груди мушких и јуначких
Које понос, које слога креће,
Док је једар корен српске свести —
Српска мисô погинути неће.«

Лабуд и лабудићи

Лабудићи када се излегу,
Баш ни налик нису на лабуда.
Ал' ни један рода с' не отпади,
Лабуд буде свакада и свуда,

То је закон природе и Бога,
Да се свако држи рода свога.
Тако и ви, српски синци мили,
Буд'те Срби, ма где, ма с ким били.

Личанин

Ево слике
Једног чике
Из далеке Лике.

У боју су
Ватра жива,
Стрела са тетива.

Личани су
Храбри борци
Као Црногорци.

Вични свакој
Муци љутој
И невољи крутој.

Крв је наша
У грудима
Личанима свима.

Здраво, здраво,
Браци мили,
Увек срећни били

Пастирка из околине книнске

Да чудно ли век проводиш,
Друштво су ти овце, меје;
Куд их водиш, оне ходе;
Ти им певаш, оне блеје.

Од људи си надалеко;
Не знаш да још има света,
Бела света иза твојих
Милих брда и врлета.

Ал' да умеш читат књигу
Која души свет отвара,
Знала би да имаш доста
Српских брата и сестара.

Наш пупољак

Ово ј' наше чедо,
  Наш пупољак мали,
Волимо га, — сви би
  Душу за њег' дали.

Ово ј' наше чедо,
  Наш пупољак вити,
Из ока јој видиш
  Да ће добра бити.

Ово ј' наше чедо,
  Наш пупољак красан,
Уме већем чисто
  Рећи: Српкиња сам.

Соколи

Соколи су тако ретки —
  Сад их једва и познамо.
Ево један амо гледи,
  Други упро очи тамо.

Ој соколи, српске птице!
  Ево један прошлост мери;
А други се загледао
  Да л' будућност шири двери.

То и нама чинит ваља.
  Погледајмо к старој школи,
Нек нам прошлост наук даде
  Нек нас прошлост осоколи

А сокол'ма биће лако
  С голих стена и врлети
Размахнути своја крила,
  У будућност полетети.

Јуришић Никола

Ово вам је Јуришић Никола,
Понос, дика, јунак од мегдана,
Што је Турке био и одбио
Од Кисега, гнезда соколова
Са детићи српски и хрватски
А помоћу Бога великога,
Кад по триста беху на једнога:
Седам стотин' бранилаца града —
А Турака три стотин' хиљада.
Ту се турска сила уморила,
И Сулејман окренуо пете
Па се врати кући уздишући.
Сва Угарска душом одахнула;
Чак од Беча слава му зајеча:
Слава теби, Јуришић Никола,
Вел'ка слава, а још већа хвала;
С л а в а теби — јуначкоме б о р ц у;
Х в а л а теби — нашем с п а с и о ц у.

Милан

Ја сам мали Далматин,
Целог српског рода син,
Мајка ме је премила
За морнара спремила,
Моја мајка премила.

Ту се купам сваки дан,
Сваком броду име знам.
  Имам и ја бродић мали;
  Још му нисмо име дали, —
  Још је здраво мали.

Волим седет ту на стени,
Гледат како с' море пени.
  Нагледам се мора, неба:
  Сад је мирно, сад с' колеба.
  Поздрављам галеба.

Имам једног доброг друга,
Заборавит не могу га.
  Он се дичи што ј' Хрватом;
  Ја га зовем добрим братом,
  А он мене Златом.

С њиме неке смере снујем, —
Он с' радује, ја с' радујем,
  Кад будемо мало већи,
  Један ћемо кораб стећи —
  Да нас води к срећи.

То су наши дечи̑ смери
(Нек нам нико не замери!)
  Ко те путе боље знаде,
  Нек нам пример што пре даде,
  Окрепи нам наде.

Помозиде, сиње море!
Помозите, наше горе!
  Помозите, наше стене
  И ви старе успомене
  Нашој зори да с' осме'не!

Спавај чедо

Спавај, чедо, спавај мило,
  Не би л' штогод лепо снило;

А лепо је све што смера
  Понос, срећу српског рода!
Лепа ј' правда, слога, вера,
  И јунаштво и слобода.

Не спава л' се малој глави, —
А ти гледај то на јави!

Ранко на уранку нове године 1888

Добро јутро, бели дане!
  Ево сам ти уранио
Гле — данас је ново лето;
  А ја нешто лепо снио.

У бескрајном неком храму
  Служила се литурђија;
Сви се Срби на њу стекли,
  Ту сам, мален, био и ја.

То бејаше диван празник
  — Као нека српска слава;
А службу је отпојао
  Свети Сава.

  Пак је онда зборит почô
  — Ох, та болан да се лечи;
Ал' ја нисам разумео
  Сваки смисô сваке речи.

Светац рече: »Биће среће
  Чим се Срби духом сложе!«
И сав народ пред олтаром
  Сложно кликну: Амин, Боже

Тад се зачу кор анђелски
  Са висина,
Заплака се свети Сава
  Од милина.

И те сузе и благослов
  Његов неми
Пануле су као роса
  На душу ми, на срце ми.

Гуслар и деца

Кô што роса радо лева
  На пупољке неразвите,
Тако гуслар радо пева
  Кад дечица к' њему хите.

Бистра роса, дарак лепи,
  Пупољкове прожме груди,
Па их шири, па их крепи,
  Па им први мирис буди.

Тако песма гусларова
  Кроз детињу душу сјаје,
Па је шири, крепи, згрева,
  Буди српске осећаје.

А гуслару, у зле дане,
  Шта ли снагу крепи њ е м у?
Суза дечја која кане
  На руку му, на гусле му.

И овако сликају хајдука

Ев' овако неки
  Сликају хајдука,
За леђи му гуска,
  На овци му рука.

Не знам је л' то сликар
  Баш очима гледô,
Ил' можда му текем
  Когод приповедô.

Ал' ја кад се сетим
  Старине Новака,
Његових другова,
  По избор јунака;

Кад се сетим шта је
  Њима додијало,
Кад се сетим шта их
  У гору одгнало;

— Не могаху слушат
  Како раја цвили,
Из горе су њени
  Осветници били —

Сећајућ' се тога
  (Замера л' ми ико?)
Ја да умем сликат,
  Друкче би их сликô.

Миша и Јела

Одаклен сте, децо,
Кад сте тако зорни?
»Наше ј' место родно
Миланованц Горњи.

Ми дођосмо Невену
Да га походимо;
Он је увек радо
Српску децу примô.

Дошли смо са жељом
У срцу нам малом
Да се ту познамо
Са браћом осталом.

Крв која нас греје
Из једног је вира,
Па треба да један
За другог разбира.«

Јест, тако је, децо,
То су праве речи,
Тако ћемо напредоват
Богу се молећи.

Па кад сте нам гости
А ви сед'те амо;
Служите се, и ваше је
Све што год имамо.

Црквица Југа Богдана код Љубостиње

Рушевино негдашњега храма,
Задужбино стара Југ-Богдана,
Око сузи када те погледи,
Дух застрепи а лице побледи.

Јоште камен уз камен пријања, —
Ми с' трзамо од свог уздисања,
Али уздах ране не извида,
Уздисањем црква се не зида.

Ово место још је црква стара,
Ма да нема крова ни олтара, —
Ми у мисли станимо пред њоме
Молећи се Богу великоме:

Да нам даде старине ваљане
Кâ што беше стари Југ-Богдане;
Да нам даде много таквих птића
Кâ што беху девет Југовића.

То је Божја воља

Фрацуско ће дете
  Бити Француз прави;
То је Божја воља,
  То је по нарави.

Малено Енглешче
  У радости плива,
Што ће Енглез бити,
  У томе ужива.

Питај мало Немче
  Шта ће бити. — Чуј га:
»Немац бићу, Немац!«
  И зато поштуј га.

Малено Маџарче
  Зарана се труди
Да свом роду служи, —
  То поштују људи.

Талијанче мало
  Талијанству хити,
Па зар би и могло
  Друго штогод бити!

Ја сам Српче мало,
  Мене српство чека.
Србоваћу, Боже,
  Свога целог века.

Дедови су моји
  Крв за српство лили, —
Та је иста крвца
  И у мојој жили.

Српски ћу да живим,
  Српски да се владам,
И готов сам увек
  Зато и да страдам.

То ме учи отац,
  То ме учи мати,
То су моји пути
  Од Бога ми дати.

Мерима

Меримом се зове,
  То је турско име;
Али српска душа
  Крије се под њиме.

Она знаде шта су
  Њени дједи били,
Па у српском друштву
  Тако јој се мили.

Српску књигу штије,
  Српске пјесме пјева,
И на српској срећи
  Наде своје згр'јева.

Она српство љуби
  Више ц'јела св'јета,
Том је срце учи
  — Вјера јој не смета.

Варош Охрид у Маћедонији

Знате л', децо, варош што ју
  Душан Силни одабрао,
Те се у њој круном српском,
  Па и грчком крунисао.

То је Охрид, красна варош,
  Опоменик Срб'ма свима,
На Језеру Охридскоме,
  На исходу Црног Дрима.

Украј њега на висини,
  На планини Галачици
Орô орлу нешто збори,
  Јадикује птица птици.

Шта — зар само да се птица
  Сећа старог српског славља,
— У Охриду има Срба
  Двапут кол'ко несрбаља,

У Охриду и по ширу
  Маћедонских тих крајева
Много ј' Срба, — Срба које
  Српско сунце не огрева.

Молили се дуго Богу
  Да их нађе мајка права;
И данас се јоште моле,
  — Ал' молитва малаксава.

Није шала, векови су
  Искушења стисли груди;
И чудо је што већ давно
  Свест у несвест не заблуди.

Не буде л' се мајка чеда
  Скоро сетит, — онда, јао!
Расрби се Охрид бели
  Где се Душан крунисао.

Код извора

(Слика из Старе Србије)

Одакле си, селе моја?
»Из Косова Луга.«
Е, баш лепо! У том селу
Имам добра друга.

Послужи ме мало воде,
Непознанко драга,
Да не пијем из прегрши
Кад има крчага.

Девојка му крчаг пружи
Оборена лица
Као што је стари адет
Правих Српкињица.

Момак пије, захваљује,
И док се одмара
Штошта пита, на што мома
Скромно одговара.

Збогом селе! Носи поздрав
Моме другу Јанчи;
Скоро ћемо с', ако Бог да
На Косову наћи.

Први рањеник

Започе се љути,
Тај пресудни бој...
Како ће се свршит,
Мили Боже мој!

Ено један јунак
Рањен с коња паде;
Ту ће сад да сконча
Своје дане младе.

Притиснуо рану,
Врело своје крви;
На челу му понос
Што он гине први.

Тихо с' Богу моли,
— Не моли се за се,
Већ да му се браћа
Победом украсе.

Да србинска војска
Која правди служи
Не подлегне сили
Која правду гуши.

У споменицу

Српским јунацима

Крхајте нам гусле,
Ви, духови мрака!
Нестаће гусала,
Ал' неће јунака.

Јунак нема каде
Да за гусле пита.
За род живи, гине
Искра узорита.

Јунак може пасти
Соколећи птиће, —
Из његова гроба
Јавор-дрво ниче.

А шта хоће јавор —
То и слепци виде;
Опет гусле граде
Наше пирамиде.

Крхајте нам гусле,
То је ваша шала.
Док нам је јунака,
Биће и гусала.

Алија

Алија, Алија, ти у зурлу свираш,
А свирком и песмом у срце ме дираш.
Спусти сада зурлу да јегленишемо,
— Та то ваљда смемо!

Нећемо о Христу, о пророку, свецу,
Нећемо о крсту, ни о млад-месецу;
Ни о Светом писму, ни о Алкорану,
— Све што год нас дели, ставимо на страну

Не питам те шта се у мошеји учи,
Ни како живујеш у својојзи кући.
Нећу да те питам, — те ме бриге није —
Ни шта ти се једе ни шта ти се пије.
Не питам те: Чија ј' стаза у рај краћа?
Већ те питам само: Знаш ли да смо браћа?

А ти ћутиш, ћутиш, па мислиш дубоко,
А уз то ти суза навире на око,
Та је суза чиста, са извора стара,
И та суза мени јасно одговара.

Гледаш и ти моју, — једна им је мати —
Хај, наша ће суза опет да нас збрати,
Она ће да згрли синке једног рода,
Ми већ осећамо да »крв није вода«.

Што су стари јади иштетили тешко,
Све ће то преболет срце нам витешко.
Па кад сине слога, звезда наша нова,
Смириће се кости наших прадедова.

Биће опет среће, поноса и славе,
И снаге, и сјаја и врлине праве.
Песме наше неће нагињати плачу,
— Благослов ће стигнут загрљену браћу.

Учи, даклем, брате, учи децу твоју,
Ја ћу учит моју.
Да се братски грле, сложним духом крепе
Прадедова својих аманете лепе.

У споменицу

I

Отац сину

Српству треба врлих људи
И поштених снага нови', —
Ако нећеш такав бити
Србином се и не зови.

II

Мати кћери

Целог века сећај с' да ти
Са онога света мати
Сваки корак, сваку мисô
Српским оком прати.

Малоруска невеста

Одакле си, нево,
  Из кога си краја,
Од кога си рода,
  Из ког завичаја?

»Ја сам издалека,
  Куд се тешко стиже:
Ал' ако ј' по крви,
  Тад смо много ближе.

Прочитај ми с' лица
  Што не желим крити,
Словенског сам рода,
  Као што си и ти.«

Е па срећна била
  Кâ што си ми мила!
»И ти, брате, срећан био
  Кâ што си ми мио!«

Србин Мухамеданац моли се Богу

Не чујемо твоје речи, —
  Не мора их нико чути,
Да се нико не расрди,
  Да се нико не наљути.

Ал' мени се тако чини,
  Погодити е бих мога̂,
Да се сада Богу молиш
  За спасење рода свога.

Тако, тако, мили брате,
  То највећма Богу прија;
Та молитва срећу ствара,
  То је дова најсветија.

Нек се стара мржња затре,
  Нек нас мелем слоге лечи!
И ја шапћем са дна душе
  Можда исте твоје речи.

Босанска пастирка

С предивом у руци
  Стоји на врх чота;
Око ње су ливаде,
  Красота, дивота.

Наоколо стадо,
  Овце и јагањци,
И веселе козе
  И несташни јарци.

Осврће се често
  Јесу л' сви на броју;
А они је гледе
  Кô краљицу своју.

И сунцу је мило
  На њих погледати,
Топло им се смеши,
  Зрацима их злати.

На врх чота ј' њено
  Најмилије место;
Та скромна висина,
  То је њезин престо.

Више пута будна
  О прошлости снива,
Из српских јој груди
  Песма се излива;
Другарица јој се
  Однекуд одзива.

Српкиња из Славоније

Да видите и то руво,
  Ево опет слика једна:
Српкиња је, проста, скромна,
  Српкиња је мила, чедна.

Здраво била, драга селе,
  Поштење ти с лица сјаје;
Српски збори, српски певај,
  Чувај српске обичаје.

На вас јуре разни вали,
Вртлози се разни вију;
Држите се, не дајте се,
Нек се о вас и разбију.

Братству св. Саве

Састало се братство врло,
Да се сложи, да се здружи,
Једним срцем, једном душом
Своме роду да послужи.

Да сачува српски народ
Од неслоге, од пропасти,
Да га бодри и подиже,
Да му не да никад пасти.

И светињу српског рода,
Славна дела, стару славу,
Да казује и спомиње,
Да је не да забораву.

Потиштеном тужном брату
Да огреје хладне груди.
И клонуло родољубље
Лучом свести да пробуди.

Да му снажи ум и душу
Српском књигом, српским збором,
Те да лакше сноси муке,
Тешке муке под злотвором.

И да српству васколиком
Братски савет прати,
Да ће само трајном слогом.
Српска срећа процветати.

И ту свету братску везу
Благосиља свети Сава,
Из те слоге да поникне
Нова срећа, нова слава.

Те да српство васколико
Једном душом кликнут може:
Велики смо, јер смо сложни,
О хвала ти, мили Боже.

Које је боље

Један мален дечко
Није ништ' уживô,
Све је схватô тужно,
Све је схватô криво.

Мучила га често
И та мисô црна:
Зашт' ниједна ружа
Да није без трна?

Тај је дечко имô
Веселога друга
Кога није лако
Обарала туга.

А зашто га није?
Верујте ми зато,
Јер је свашта лепше,
Веселије схватô.

Па и он сад рече:
»Радујмо се, друже,
Што се и на трну
Могу наћи руже!«

Песма о песми

Кад се оно с прва греха
Небо наоблачи,
Те мораше људи
Из раја изаћи, —
Кô кад сиви соко сломи
Своје десно крило,
Тако им је горко,
Тако тешко било.
Један другог болно гледа:
»Овако се живет не да!
Та ми канда нисмо људи;
— Празна срца, празне груди,
У празнини муке с' јате,
Зар нас клетве дотле прате?
Ил' ће очај да нас страти
Или ћемо подивљати!«

На тај вапај, на те гласе
Творац света смилова се:
»Ја досудих вашем греху
Тежак део,
Ал' да тако тежак буде,
Нисам хтео,
Сиђи доле, кћери моја
Најмилија!«
А кћи сиђе, — то је била
Поезија.

И на земљи кô да ново
Сунце сину,
Те разведри празну тмину,
Пустолину.

Где је бола, где је јада,
— Песма блажи;
Где се клоне, где се пада,
— Песма снажи;
Где су људи добре ћуди,
— Песма с' ори;
Што не можеш друкче рећи,
— Песма збори;
Где утехе нема друге,
— Песма стиже;
А где сумња све обара,
— Песма диже.

Ено мајке код колевке
Чеда тиха,
Чедо спава, а мајка га,
Песмом њиха.
Песма мири лепше него
Цвеће мајско,
А што песма чеду жели,
То је — рајско.

Ено цркве, Божја храма,
Пун је света;
Верни поју, песма с' диже
Кроз кубета.
Где год цркве, свуд се таки
Глас разлеже,
То појање слабе створе
С Богом веже.

Над мртвацем песма плаче:
»Свјати Боже!«
А из гроба нади ничу
Па се множе.
Та и гроб је тек колевка
Бољег дања,
— И звона су само песме
Поуздања.

Ево свати, опет песме
— Дивни дани!
Песма с' пева младој неви,
»Бисер-грани.«

Песма тресе пред младенце
Росно цвеће,
Доварава, дочарава
Рајске среће.

Ено ратар с тешким трудом
Оре радо;
Ено пастир у самоћи
Јави стадо;
Ено моба сложно прегла,
Сложно ради; —
Труде, патње и самоћу
Песма слади.

Сузна мајка сина чека
Издалека;
А и синак о њој снева
Па попева.
Песма иде кроз свет цео,
Не мори се:
»Мила мати, Бог ће дати,
Надај ми се!«

Под столетним храстом седи
Гуслар стари,
Прошлост враћа, душе крепи,
Срца жари,
Ха, што Србин још се држи
Крај свих зала, —
Песма га је одржала
Њојзихв ала!

Где је бола, где је јада,
— Песма блажи;
Где се клоне, где се пада,
— Песма снажи;
Где су људи добре ћуди,
— Песма с' ори;
Што не можеш друкче рећи
— Песма збори;
Где утехе нема друге,
— Песма стиже;
А где сумња све обара,
— Песма диже.
Јер у песми нема мржње,
Љубав влада,
У песми је цветак вере,
Мелем нада.

Ко не схвати песма шта је,
Шта ли може,
За њега си заман ћерку
Посло̂, Боже!
Док о рајској срећи снева
Душа живља,
Он ће, клетник, да се следи
Ил' подивља.

Негуј песму, њом ћеш скротит
Љута тигра, —
Али песма не сме бити
Пуста игра.

Песма мора бити света,
Бити чиста,
Баш кô звезда у висини
Што се блиста.
Мора бити богодана,
Племенита,
Мора бити обасјана,
Истинита,
Мора тећи из дубине
Срца здрава, —
Таква песма све осваја,
Покорава.

Такву песму гаји, негуј
Док те траје!
Не скрвни је лажном душом,
— Светиња је!

Прогоните л' такве песме,
Чисте, свете, —
Збогом, срећо, — збогом, наде, —
Збогом, свете!

Новац

А, љуто се свако вара
Ко у новцу тражи друга:
Новац не зна друго бити
До господар или — слуга.

С њиме пази, не загази
У срамоту преголему! —
Један мора бити слуга:
Ил' он теби, ил' ти њему.

Скучиш ли га да те служи,
Служиће ти снага јака;
Ал' ако си његов слуга,
Тад си нижи од просјака.

Сат, трунак и сајџија

Сат је ишô, ишô,
Наједаред стао,
Јербо је у њега
Мален трунак пао.

Госа рече: Јао,
Сат ми је пропао!

Ал' сајџија дође, —
Шта му фали виде,
Извадио трунак,
Па сад лепо иде.

Старо и ново лето

Ко је овај старац
Што би се одмарô?
То је, децо моја,
То је лето старо.

А то чедо мило,
  Ко ли нам је ово?
То је, децо моја,
  То је лето ново.

Старац се опрашта,
  У заборав спрема,
Њему више станка
  Међу нама нема.

»Скривио сам доста,
  Преко моје воље,
Ово чедо младо
  Нек вам буде боље!

Пуне су му руке
  И цвећа и плода;
Ја га тако пуштам
  Нек међ' вама хода.

Дарови су лепи,
  И сами видите,
Сад гледајте само
  Да их заслужите!«

Прекомерност

Једна кап би млека
  Муви доста била;
У њојзи се никад
  Не би удавила.

Ал' лакоме муве
  Најрадије суну
У море од млека,
  У музлицу пуну.

Ти, што немаш мере
  У свом младом веку,
Гледни муву што се
  Удави у млеку.

Да и млеко шкоди,
  Ко би рећи могô! —
Ал' отров је, веруј,
  Све што год је много.

Учимо се

Учимо се, време нам је,
  У младости све се мили;
Свако семе даће плода
  Кад будемо остарили.

Пропустимо л' ове дане,
  Остаћемо духом гњили;
Кајање ће бити горко
  Кад будемо остарили.

Трудимо се сада бити
  Телом крепки, душом чили;
То ће бити и тад наше
  Кад будемо остарили.

Једанпут се живи

Једанпут се живи
  И мора се мрети,
Сваки тренут може
  Живот нам отети.

Под тим мачем стоје
  И стари и млади;
Тако је, тако је, —
  Па шта да се ради?

Чуват живот мио,
  То се каже сваком,
Ал' и према смрти
  Наћи се јунаком.

Напред, стазом правом
  Где је мета свима,
И најмање дете
  Дужност своју има.

Ко зарана схвати
  Дужан правац ходу,
Благо ли си њему
  И његову роду!

Не разбирај кад ћеш
  С овог света поћи,
Већ на уму имај
  Куд си хтео доћи.

Нашто ова слика

Ова слика није зато
Из ње мачку да познате;
Мачака сте вид'ли доста
Па их добро знате.

Мачку знате, а и риба
Познато је вама јело;
Вид'ли сте је можда живу,
Ал' печену, знам зацело.

А и куца има доста,
У свачијој кући ту је,
Не би, дакле, било требе
Да је слика приказује.

На слици се овој може
Још и нешто друго глати.
Како срећу, јест, м а ч и ј у,
Увек нека завист прати.

Како ова страст потајна
Мучним неким жаром тиња,
И како је завист гадна
И у самих животиња.

И на зверци она стоји
Кô прљава сенка нека, —
По сто пута гаднија је
Кад наиђе на човека.

Људи крију завист своју,
Ал' се завист не да скрити,
Киме ова страст овлада,
Никад неће срећан бити.

Из књиге живота

Што ти с' данас не да,
Сутра ће се дати;
При првој тешкоћи
Немој очајати.

Бићеш дуго снажан,
Бићеш дуго млад,
Ако ти је одмор
Припрема за рад.

Изгубљено благо
Можда те где чека.
Изгубљене дане нећеш
Повратит довека.

Срећа срећне брзо
У мекуштво баци,
У борби се само
Познају јунаци.

Једној девојчици у споменицу

Анђео не виче,
  Он ти шапће само:
»Немој ићи тамо,
  Не тамо, — већ амо!«

Што да виче кад ти
  Усред душе стоји!
Чистотом сте сродни,
  Безлобљем сте своји.

Слушај га док шапће
  Души из дубине;
Тешко оном ко га
  Чује из даљине.

Кад одлети, кара
  Страшно, громогласно.
Тад га мораш чути,
  Ал' онда је касно.

Срећа

I

Срећа радо долази
  Кад највећма страдаш.
Срећа уме доћи
  Кад јој се не надаш.

Не треба је молити
  Ни за скуте вући,
Онда се баш омакне,
  А човек се прући.

Али ваља знати,
  — У том мудрост лежи —
Ваља знати откуда
  Права срећа бежи.

Где се лаж настани.
  Поштење посрне,
Где слога не цвета,
  Ту срећа не сврне.

Где пакост овлада,
  Где правда задрема,
Где се подлост шири,
  Срећи места нема.

Где су људи лени,
  Где брат брата гони,
Од оте се куће
  Срећа увек клони.

Где се за свој народ
  Не мари, не ата,
Ту су лепој срећи
  Забрављена врата.

Време

Овако се слика време, —
  На крилатом точку јури,
Не смета му сива магла,
  Ни облаци они сури.

Немилице точком гази
  Што је ниским духом бедно.
Али венце баца на све
  Што ј' спомена дичног вредно.

Нека сваки човек гледа,
  Нека сваки народ пази
Да му дела буду трајна, —
  Да га време не прегази.

У мраку

Срамота је разборитом ђаку
Бојат се у мраку, —

Бојати се вештица, вампира,
Чега нема, то никог не дира.

Ал' је добро пипати по мраку
И застати на сваком кораку.

Није вампир што у мраку прети,
Већ се може о штогод запети.

Запнеш, паднеш, крв пролијеш млаку,
Зато буди опрезан у мраку,

Ласте и ласте

Било то јесенас,
  Сад још спомен траје,
Подигле се ласте
  У топлије краје.

На лаганих крилих
  Лако се и лети;
Једне ишле свесно
  Право својој мети.

Друге нису тако
  Ишле право, свесно,
Излетале често
  То лево, то десно.

Одвајале с' чиле
  Час доле, час горе...
И тако се стигло
  Над широко море.

Ту је искушење,
  Ту сад нема шале, —
Оне криволетне
  Ту сад посустале.

Издала их крила,
  Клонуле им главе,
Па једна за другом
  У мору се даве.

Оне што су снагу
  Сачувале лету,
Одлетеше даље
  И стигоше мету.

* * *

Ја̑о и нама, ако моћи
  У за̑о данак ослабе нам!
Не трошимо улуд' снагу:
  Требаће нам, требаће нам!

У лепом кругу

Нађоше вас моје очи
  Обзируњ' се стрепом,
Ал' вас, децо, волим гледат
  У том кругу лепом.

Је л' те, мили, ваша младост
  На добро вас спрема, —
У вас злобе и пакости,
  У вас мржње нема.

Је л' те, децо, слога ј' слатка, —
  Чули сте и знате?
Је л' те, децо, драга децо,
  Ви се не свађате?

Ваша срца безазлена
  Братска љубав злати;
Ваше душе голубије
  На рајских су врати'.

У вами је семе цвета
  Кој' нам треба свима,
За које се стара клетва
  Косовска не прима.

Међу вами ја не видим
  Раздорницу змију,
Зато с вашег лепог круга
  Не скидам очију.

Однегујте братску љубав
  У грудима младим;
Од тог нâда ја ранама
  Својим мелем градим.

Пријањајте брат уз брата,
  Сложно без ината, —
Па вам срећно ново лето
  Данас започето.

Једном младом Србину

(Уместо одговора на неко питање)

Можеш бити чист кâ злато
И сам себи без прекора,
Па у низу дугих летâ
Да те скучи љута мора.

Окоми се на те руља,
Подваљује с десна, с лева,
Ил' те људи не разум'у,
Ил' баш неће разумева.

Обаспу те изненадом,
Да с' од чуда не знаш маћи,
Зато млађан још помишљај
Да те и то може снаћи.

Увек мисли, пре ил' после,
Да те таки удес чека;
Зарана се се очеличи,
И пре ра̏не нађи лека;

Па удеси живот цео
Да ти буде чист и бео,
Да те само лаж и злота
Може срамно да замота.

Па кад дигну на те хуку,
Ти на срце стави руку.
Јер тај мучни сан—ил' јава —
Само с' тако издржава.

Изненадна појава

Па дабогме, нисмо увек
Једнаки у души;
Више пута једна жеља
Другу нам засуши.

Чини ти се ка̂ да једна
Све друге савлада,
(Ал' да тражиш, нашао би
Међу свима склада).

Бива и то да се душа
Суморно осме'не,
И жеља се не пробуди
Док је ко не крене.

Такав сам ти сад све чешће,
Па и овог дана,
Кад, ал' дође моћна вила
Од Бога послана.

Она вели: Стари брале,
Куд си се занео!
Што зажелиш, даће ти се —
Кажи шта би хтео.

А ја њојзи: Кад си моћна,
Припомози амо,
Да не видим око себе
Никог — децу само.

Сократов последњи час

»Ти испијаш горки пехар
  Телом, духом здрав,
Ох богови, зашт' да умре
  Човек невин, прав!«

Тако цвиле ученици,
  А дршће им глас;
На лицу се њином види
  Очај и ужас.

А Сократ им одговара,
  И сад стари див:
»Зар би вама лакше било
  Да умирем крив!?«

Сто година

Сто година, драга децо,
Је л' те, да вам много пада,
А чини ми с' јуче ј' било
Кад сам био кô ви сада

Многи псују »дуго време«, —
Хе, ал' време има крила;
Година је за годином
Као птица пролетила.

Не трошите време лудо,
Цените га, поштујте га;
Не морате вијати га,
И без тога оно бега.

Ви спавате, време трчи,
Ви седите, оно лети, —
А без њега не може се
Доћи циљу, стићи мети.

Сто година, драга децо,
Кад се броји, то је много, —
Та и једног дана само
Урадит се може много.

Младост прође, старост дође,
Ал' су срећни они стари,
Што знађаху увек бити
Свом времену господари.

Добра дела живота нам
Не могу се ничим стрти, —
Зато старци примерници
Не боје се хладне смрти.

Дуго време

Немој рећи: Дуго ми је време,
Јербо часи брзо беже,
Само леној дангуби
Време се отеже.

Лаж

Лаж је чудан мост;
Преко те пренесе, —
Али натраг никад више,
Натраг не може се.

Крила

Љубав и воља
Крила су смела,
Само она дижу
До великих дела.

Сади дрво

Где год нађеш згодно место,
Ту дрво посади!
А дрво је благородно
Па ће да награди,

Наградиће изобиљем
Хлада, плода свог,
Наградиће било тебе
Било брата твог.

У јарости

У јарости ништ' не почни
Ако желиш среће,
Кад је море бурно,
Галија се с обале не креће.

Добар друг

Који има добра друга,
Не боји се очајања;
— Подељена туга
У пола је мања;
— Подељена срећа
У два пут је већа.

Како се долази до знања

Неког научњака
Заслужна штовања
Питали су: како ј' дошô
До толика знања?

Одговор им дао:
»Што год нисам знао,
То сам друге питô,
Ил' из књига читô.«

Пси који ћуте

Баш оних се паса чувај
Који много ћуте,
И рђави људи ћуте, —
Изненада уједу те.

Истрајање

С несрећом се мораш увек борит,
Чим попустиш она душом дане,
Ал' у борби уме се уморит
Па те сама ма'не.

Кад изгубиш

Кад изгубиш добро које,
Плач не хасни баш ни мало,
Много више вреди: чуват
Оно што је још остало.

Клетва

Сам се чувај ружних дела,
Али никог немој клети,
Јербо клетва никад неће
Благослов донети.

Истина

Истина је јунак,
Држи се кô стена,
И кад на њу зине хала,
И кад мислиш да је пала,
Победа је њена.

Само умерено

Кад усекнеш мало свећу,
Тад ћеш добит светлост већу;
Кад усекнеш здраво јако,
Не гори никако.

Лепа реч

Једна лепа, блага речца
Пре ће ганут срца тврда,
Учиниће више него
Цео речник, пун погрда.

Добро и зло

Ма окрен'о свећу доле,
Пламен тежи у висину;
Баци блато на високо,
Оно с' враћа у прашину.

Свашта има своје време

Свашта има своје време,
Полако се горе пење,
Без науке слепац оста, —
А младост је за учење.

Обележја

По свом перју птица
По чистоти домаћица,
По укусу со,
По рогов'ма во,
По топлоти лето,
По лајању псето,
По говору луда —
Познају се свуда.

Утеха

Један дан је црна лица,
Други дан је лица бела,
Утеши се, — не мож' бити
Увек светац и недеља.

Кушање своје снаге

Кол'ко ј' чија јака душа,
Свак на себи нек окуша.
Кад те слабост на зло мами,
На мегдан јој мораш стати;
Ал' се стиди кад ни слабост
Не би могô надјачати.

Права срећа

Ко на туђој срећи
Своју срећу зида,
Његова ће срећа
Бити без прекида.
Ко утире сузе
Што му брат пролива,
Тај божанску радост
На земљи ужива.

Шала

Шала је милина,
Шала је грдоба;
Шалити се смемо
Кад је томе доба.
А ко цео живот
Проведе у шали,
Томе се не смеју,
Већ га свако жали.

Пропуштено време

Пропуштено време
Не враћа се више,
Многи после за њим
Узалуд уздише.

Помало, помало, па ето ти много

Листак уз листак, — шумица;
Алем уз алем, — круница.
Цигла на циглу, — палата;
Речца на речцу, — завада.
Класак до класа, — плодина;
А час за часом, — година.
Капља по капља, — Морача;
Зрно по зрно, — погача.
Укор на укор, — срамота;
Дан по дан, — неста живота.

Мрак

Мислио би човек
Кад погледа мрак,
Да је страшно моћан,
Да је силно јак.

То би било наопако —
Ал' на срећу није тако:
Свећицу зажежи,
А мрак одмах бежи.

Овако је најправије

Свако нек се кори
Како криво твори;
Свако нек се штује
Како заслужује.

Из искуства

Које псето лаје,
То ретко уједа,
Из подмукла често
Задеси те беда.

Црв и дрво

У зелено дрво
Црв се радо крије;
Црву ј' тамо добро,
— Ал' дрвету није.

Злотворова хвала

Кад те злотвор хвали,
Не радуј се лудо!
Мора бити да си нешто
Учинио удо.

Одело

Одело ти може бити
  Свила и кадива,
Ал' злочесто дело
  Тим се не покрива

Добри и зли

Не мора се прати
  Злато и бисерје.
Врана што се већма пере,
  Све јој црње перје.

Већа снага — већа дужност

Ако чиниш мало
  И не можеш више,
    Много ти се пише.
Ако чиниш много,
  А могô би више,
    Мало ти се пише.

Јадна помоћ

Ко у лажи
Помоћ тражи,
Тај сам себи ноге сече,
Да боље утече.

Злоба, завист

Псето лаје и на лава,
  — Ал' бадава, ал' бадава.
Праву снагу Божјег дара
  Злоба, завист не обара.

Рђа би хтела на свакога, ал' се свако не да

Шетала се рђа,
И данас се шеће,
Многи с' боје: на мене ће!
Само чисто злато рече:
На мене баш неће!

Посечен дуб

Без друштва се не да живет,
  Друштво нам је стуб;
Самац човек није друго
  Већ посечен дуб,

Умереност и чистоћа

Болест уђе у кућу
Да с' и не опажа.
Умереност, чистоћа,
Најбоља су стража.

Познаће се, дознаће се

Свачија се душа
Пре ил' после види;
Чим се врана дичи,
Тог се соко стиди.

Штета и њена друга

Кад год дође штета,
Ту јој је и друга.
А ко јој је друга? —
Потсмевање, руга.

Посао иште труда и времена

Узалуду и почиње
Који труд и време жали,
Од једнога ударца
Дрво се не свали.

Вера

Како то било
На овоме свету,
Сачувај веру
Увек у цвету.

У њој ћеш наћи
Вођа и спаса,
И мелем болу
Самртна часа.

Проба вредности

У огњу се проба злато,
— То запамти, брато;
Па кад нађе на те беда,
Немој да се једиш;
У њојзи ћеш видет е да
И ти штогод вредиш.

Пркос

Пркос није пао с неба;
Зато ниче где не треба.
Пркос ти је зверка љута;
Пркос бежи с права пута.
Пркос има кратка вида;
Пркос руши, а не зида.
Пркос само јаде справља;
Пркос на све заборавља.

Срећа и памет

Многи веле: »Немам среће!«
Ал' ни један да се сети
Па да каткад и то рече,
Да нема — памети.

Чувај мисô

Чувај мисô, нек је време,
Њено сунце згрева.
Догод мисô не излети
Једнако сазрева.

Надај се

Видиш ли, ово трње?
На њем' ће цветат руже.
Надај се и ти, друже,
Кад ти је понајцрње.

Лисичија ћуд

Нека права лија сто лукавства има,
Лако ћемо с њима;
Ал' ми, сад и свуди, чувајмо се људи
Лисичије ћуди.

Све има своје време

Ви би већ летет хтели,
Синко и ћерко мила, —
Чекајте најпре док вам
Порасту мало крила!

Олакшица у несрећи

Несрећа те, брате, увек може снаћи,
Све догод си жив;
Ал' је много лакше сносити је, ако
Сам јој ниси крив.

Радост

Радост немој силом тражит, —
Тражећи је многи страда;
Радост нам је понајслађа
Кад нам дође изненада.

Стари савет

Запамтите, децо,
Овај савет стари:
»Чизма главу чува, —
Шубара је квари.«

(То јест, кад је зима,
Држи топло ноге!
Глава више страда
Од топлоте многе).

Кад би

Кад би свако ко с' спотакне
Уклонио с пута кам,
Путови би наши брзо
Били глатки као длан.

Да ти буде

Да ти буде лакше кад те
Непризнање здеси,
Сам оцени себе ниже
Нег' заиста јеси.

Срећа

Срећа бежи од оног
Ко је радо вија,
У бежању кашто
С тобом шалу збија.

Изгубиш је из вида, —
  Гди је, гди је, гди је?
Ено ти је за леђи,
  — Прескочио си је.

Стара слава

Стара слава није зато
  Да се само прича, —
Већ и зато да нам створи нових,
  Још бољих детића.

У споменицу пријатељу

Свако може клизнут
  Пре нег' мети стигне,
Поштен човек клизне,
  Ал' се ипак дигне.

Овејана зрнца

I

Што не можеш стећи,
Затим немој тећи,
Међутим ће далеко отићи
Што би мого̂ стићи.

II

Који знаде шта ћутање вреди,
Много себи невоља заштеди

III

Свака ми травка зна
Наук да дâ:
Како је велик Бог,
Како сам мален ја.

IV

Умерен се човек
Задовољи лако:
Желиш ли срећу стићи,
Не трчи за њом јако.

V

Како ти је кад те ко увреди?
— Мучиш се и једиш.
Тако је и другом, —
Кад га ти увредиш.

У споменицу

Био мир
Или бој:
Свуда пази, —
Чврсто стој.

Коров тлачи,
Богу поj.
Ко jе свачи̑,
Ниjе своj.

Изелици

Изелицо, срам те било,
Желуцу си своме роб!
Ти сам себи за живота
Своjим зубма копаш гроб.

Хинеска пословица

Даће плода твоjоj њиви
Добри Бог озгоре,
— Ал' неки би хтели
Да jе Бог и оре.

Уч'те се, децо

Уч'те се, децо,
Сад вам jе ора,
Ко учит неће,
Каjат се мора.

У споменицу

I Е. С.

На савету туђем
  Увек хвала кажи;
Ал' најбољи савет
  Сам у себи тражи.

II Н. Ј.

Није срећа ни сребро ни злато;
Па зато се немој ни лакомит на то.

Рад

Рад је сваком дужност прека
  А не служи на срам ничи̑;
Сиромах се њиме храни,
  А богат се њиме дичи.

Једни раде умом, духом,
  Други снагом својих шака.
— Више с' штује вредан шегрт
  Нег' стотина лених ђака.

Лакомислено обећање

Ако неком што обећаш
И покренеш над у њему,
Сунцем си га обасјао; —
Ако слажеш, превариш га,
Више с' узô но што б' дао.

Поштење

Поштење се не мож' купит,
Јер га поштен не продаје
Ни за блага сва голема;
А непоштен продô би га, —
Ал' га нема.

У споменицу

пријатељу Марку

Учини своје
  Па миран буди,
Не питај шта ће
  Говорит људи.

Ко само хвалу,
  Награду вија,
Тај своме делу
  Цену побија.

Падне ли руга
  На добро дело,
Ти ипак напред
  Корачај смело.

У споменицу младим читаоцима

I

Брзо расте клица
  У лажљивим реч'ма.
Ко помало лаже,
  Лагаће и већма.

II

Ко вам почне лагат,
  Окрен'те му леђа,
Па нек себи лаже —
  Да га то не вређа.

III

И мудар би човек волô,
  Да се мало већма пружи,
Ал' он вели: Причекаћу
  Док ми губер буде дужи.

IV

Славу тражећ' не гури се
  По прљавом куту, —
Она с' може наћи само
  На часноме путу.

V

Нека ти је у животу
  Понајвећа дика
Када дигнеш до врлине
  Каквога грешника.

VI

Нека, што ти уље
  Под нос тару рена,
Само кад ти међ' поштеним људма
  Подиже се цена.

VII

Ако што замериш пријатељу своме,
  Ти му лепо кажи,
Чисто пријатељство
  Тек се тако снажи.

VIII

»Клин се клином тера«, —
  Ако су без главе.
И ти тако ради, —
  Ако си без главе.

IX

Ми ђубримо башту
  Да нам боље цвета,
Ал' дух да ти цвета,
  Бежи од ђубрета.

X

Не мож' увек бити
  Како ј' теби воља, —
Ће да воља виша,
  Мудрија и боља.

XI

И највећи људи
  Беху негда деца,
Ал' не може ништа бити
  Од старог кепеца.

Половно знање

Половно знање,
То ти је одело
Узано и тесно, —
А ко се у њему
Још размеће бесно,
Пући се и шири,
Подере га брзо,
Па голота вири.

Не суди по спољашности

Немој судит књигу по корицам',
Нит' човека по оделу суди.
Корице су дело коричара,
А одело којачеви труди.

У споменицу

Једном Србину

Клони се увек од тога
Што мушки понос вређа; —
Не хвали никог у очи,
Нит' куди иза леђа!

Једној Српкињи.

Није увек, сестрице,
У оштрини снага;
Много може починит
Једна речца блага.

Питања и одговори

I

Зашт' се човек нада
До краја живота? —
Јер је очајават
Хришћану срамота.

II

У којој то земљи
  Права срећа цвета?
Онде где је свакоме
  Своја дужност света.

III

Што је завидљивац
  Тако жут и блед? —
Он из туђег меда
  Себи цеди јед.

IV

Ко је јунак прави? —
  Казаћу вам сада:
Који кад год треба
  Сам себе савлада.

V

Је ли живот кратак?
  Кад се гуцка, није;
Ал' и буре брзо изда
  Кад се нагло пије.

У споменицу

Коприва жеже, — сви ми то знамо,
Ал' онда само,
Ако ју нежно, благо хватамо;
А ко ју смело у руку стеже,
Тога не жеже.
Тако и многе невоље наше
Од смелости се плаше.

Патницима

Кад у јаду и невољи
  Облију те горке сузе, —
Пријатељу срце пуца
  А душмани радују се.

Потужи се пријатељу, —
  Ал' подаље од зла света;
А душмани нека мисле
  Да ти срећа славно цвета.

У споменицу пријатељу Ђоки

Пође ли што натрашке,
  Не жести се, море;
Јер ако се жестиш,
  Направићеш горе.

У споменицу доброј деци

I

На свету ј' много таме,
  Ал' знање пружа луч.
Знање је велико благо, —
  А труд је њему кључ.

II

Кад те ко увреди, у песак запиши,
  О том не размишљај, — па записано је
Али доброчинство урежи у стену,
  Урежи дубоко и у срце своје,

Права истина

Истину вам вели ова ријеч проста:
Ко год много жели, нема никад доста.

Лаж

Да је плитко дно у лажи,
  То већ свако зна,
Ја бих о њој друго рекô,
  Да и нема дна.

Јер коме се у њојзи
  Купат допадне,
Данас, сутра, прекосутра,
  У њој пропадне,

Добар савет

Добар савет ко не слуша,
  Ради врло глупо.
И искуство људе учи, —
  Ал' се плаћа скупо.

Одговор уредништва „Дотичнику"

„Дотичниче", „Дотичниче",
  Чуј шта ти се виче:
Би л' се мого̂ дотаћи
  Какве лепе приче.

Пословично

Ко сламом ватру гаси,
Томе кажу: Будала си.

Боље је зло од Бога,
Него добро од злога.

? ? ?

Речи	наћи	многим с'	ал' је
ових	може	чини	ипак
смисô	свако	тешко,	лако.

Стихови за допуњавање

I

Ко зна мени рећи, шта с' на Ускрс даје,
Деци с' даје колач и црвено....

Шта је добром ђаку најмилија брига?
Хајд' сећај се мало, — је ли да је.....

Ала би то тужно и жалосно било,
Кад би сиви соко саломио.....

Зашто плаче тако неваљала Ленка?
Једи се што ј' тако високо.......

Сестрица је брата у баштицу звала
— Да ви'ш, брато, како цвета....

Кад ти мајка даје, можеш јести диња,
Ал' не једи кору, кору једе.....

Та ви то знате,
Схватит не можете,
Како љубе родитељи
Своје мило....

II

Риба водом плови,
Соко у вис....
Кад ти је најтеже
Ти се Бога....

Крава нам је мила
Јер нам даје.....
Болеснику треба
Потражити....

Ко изгуби капу
Том је глава....
Где се деца уче
То се зове.....

Са високог брега
Види се......
Што год није тврдо,
То се зове....

Србин ти је отац
Српкиња ти....
И теби је дично
Србином се.....

III

Што кокошка даје
То се зове....

Сутра, секо, идем на пут
Припреми ми зимски.....

Осек је крај Драве
Београд крај....

IV

Змија је дуга
  Пак се......

Знате л' зашт' се грчи
  У шљивику Ива?
Та трбух га боли;
  Најео се.....

Добро псето на тог лаје,
  Кога не.......

V

Ко не слуша добре речи
  Тај мора да.....

—

Посејана њива благу кишу жели;
  А кад киша падне она се......

—

Сврбе леђа брату Јеши;
  Хајде га......

—

А што зеваш, Саво?
  Зато јер би.....

VI

По врту се Лаза шеће
  Јербо воли.....

Ана с' тужи своме ујци
  Да јој уво.....

Баци љуску, Којо,
  Кад си кестен....

VII

Брзо ће се разболети,
  Ком је пиће или јело
Ил' одвише хладно,
  Ил' одвише.....

Молимо се Богу
  Да нам даде.....

Ко с' по блату ваља
  Тај се и.....

VIII

Од коприве деца беже,
  Јер коприва....

Ал' зато им вели шебој:
  Од мене се.....

Како с' звала мајка
Краљевића Марка?
Треба да је знано свима
Звала с'.........

IX

Чим му кока јаје снесе,
  Поједе га Вића.
Наједе се јаја,
  Ал' нема......

X

Који се озледе нека лека траже;
А плакање, веруј, ништа не......

Која птица има најбистрије око?
Промислите с' мало, — јел' те да је....

XI

Је ли, ти би нешто за «Невен» написô?
— Језик, то је тело, а душа је....

Рећи ћу ти нешто, пријатељу млади.
Ради, ради, ради, па се не бој.....

Која птица горе у висини пева?
Нек погоди Стева. Је ли, то је....

Рекла добра Милка своме брату Кости
Увредила сам те, ал' ти ми.......

Ја те волим, трешњо, добро наше дрво
После зиме ти нам пружаш воће....

Лажија се увек на истину једи,
«Та ће», вели, «та ће мене да......»

XII

Ја не требам хвале, рече вредни Ника
Собом задовољан, — то је моја....

—

Кад се и дан и ноћ поји «многа љета»,
И кеси и здрављу то је грдна.....

Док си млађан пригни, ради, учи,
Јер лењивац под старост се....

—

Кад по врту шеташ а ти добро пази;
Није цвеће никло да се ногом....

—

Ону љубав нико не може ти дати
Којом те целива твоја добра....

—

Где се двоје туку
Ту не пружај....

—

Неумивен бити
Погрешка је груба;
Чистоти се можеш
Учит од......

—

У зеленој трави
Љубица се.....

—

Ленштину ће сваки
Мудар човек карат;
Најпре треба радити
П'онда се.......

XIII

Да последњи дође
  На најпрво место,
И то кашто бива
  Ал' не бива .....

Ако имаш тешку
  На срдашцу тугу?
Не тужи се свакоме
  Само верном .....

Многи болник само
  Са немара мре;
Ако требаш лека,
  Тражи га што ...

Кад имамо српску,
  На што турска реч;
Шта ће нама »фуруна«
  Кад имамо » ... «

XIV

Кад не можеш дати
  Свима гладним хлеба,
Подај' прво ономе
  Ком најпрече .....

Знате л' где је сада
  Наш чупави Глиша?
Одвела га мати
  Да га бербер ....

Седмог Јануара
  Славимо Јована
А светога Саву
  После ..... дана.

Разликујте у говору
  И разлике мање:
Жито се не коси
  Трава се не ....

Ако ниси жедан
  А ти немој пити;
Ако ниси скривио
  Ти се немој .....

XV

Жалосно је зими
Гледати бегунце
Да их оће скоро
Огрејати .....

Два близанца мала
Око краве пузе
Радују се што им
Мајка краву ....

Какво пијеш млеко,
Козје или крављe?
Било макар које
Велим ти: ....!

Стари деда стење
Кад се на брег ....
Године су многе
Издају га ....

XVI

Маукање само
Доликује мачки,
Што трпети мораш
То трпи ......

Облаци се дижу
И с десна и с лева,
Одмах ће и грмет, —
Ево већем ....

Одморноме телу
Свак је посô лак, —
Не иди натрашке;
Ваљда ниси ...

Кад у цркву ступиш,
А ти се прекрсти;
Ал' нек су ти чисти
И душа и .....

XVII

Које с' ђаче не жаца
Од укорних речи.
Учитељ га изведе;
Пак мора да .....

У млину ћеш чути
Клепетања страшна,
Али ништа зато
Добићемо ......

Где је кућа нова,
Па још није сува,
Тешко може човек
Здравље да ......

Један динар има
Управо сто пара,
Један дукат има
Дванаест ......

XVIII

Знаш ли шта ћеш радит
Кад те луда вређа?
Најпаметније је:
Окрени му ....

—

На рад, људи; на рад, децо!
Свакоме радит треба,
Јер печене шеве
Не падају с ....

—

»Гле на небу крива
И шарена пруга,
Како се то зове?«
То се зове ....

—

Крмача је трома,
Чила ј', лака срна,
Голубица ј' бела,
А врана је ....

XIX

Добру књигу ја вам
  Врло радо читам,
Кад што не разумем
  То старије .....

Кавгаџија нисам.
  Од кавге се клоним,
Никога не вређам
  Никога не .....

Заран' тражи лека
  То искуство каже;
Јер јапунџе после кише
  Слабо нам ......

Уме змија да се
  И под цвеће скрије,
Ко ти увек ласка
  Пријатељ ти ....

XX

Кад те беда гони
  Реци: нека, нека!
Та ни један ветар
  Не траје ......

У туђој се руци:
  Чини комад већи,
Само задовољство
  Води к правој .....

Рђаво је друштво
  Горе него куга,
Зато себи бирај
  Увек добра .....

Утеши, ма реч'ма,
  Оног који пати,
Ал' му не обећај
  Што не можеш ....

XXI

Ни бриге нас што снег веје,
Топла пећ нас лепо.....

Јест, тако је топло свима,
Где за огрев дрва...

Ал' ко нема, зло се пати,
Па ми ћемо њима....

За патнике ваља да се постарамо,
Бог је нама дао, да и другом....

XXII

Мали Пера јуче
  У прашину сео;
Кад је после устô
  Тур му био...

Кад то виде деда,
  Он се за прут маши;
А знате ли зашто?
  Да му тур.......

XXIII

Наша добра кока
  Капораста, бела,
Та је већем до сад
  Петнêст јаја.....

Кајгане би хтели
  Алекса и Вића,
А Милева вели;
  Ја волим......

XXIV

Ох, ала рибама
  У језеру годи!
Радују се води,
  Радујv сл.....

Али само, само,
  Да не виде мреже,
Чим опазе мреже,
  У дубину....

XXV

Ко се чисто држи,
  Сви га радо гледе;
А прљава деца,
  Баш ништа не.....

У туђој се руци
  Комад чини већи,
Ко не штеди пару
  Неће дукат.....

XXVI

Јест, свако на свету
  Има своју бригу,
Ђакова је брига
  Да изучи .....

Па кад школе сврши,
  Слободно ће дисат,
Тад ће можда и он
  Нове књиге .....

XXVII

То већ давно знаду
  Велики и мали:
Чега с' мудар стиди
  Тим се луда .....

Христове су речи
  На светој висини:
Што не желиш себи
  Другоме не ....

XXVIII

У нашој баштици
  Зумбул лепо мири;
Једа мали дечко
  Кроз тарабу ....

Знам већ шта би хтео,
  А здраво га волим,
Питам: «Би л' зумбула?»
  А он вели «.....»

XXIX

Од гледања самог
  Не бивамо сити;
А из празне чаше
  Не можемо....

Пробијене гусле
  Не могу да гуде;
А из луде главе
  И речи су....

XXX

Широко је поље,
  Високе су горе,
Стрмене су стене
  Дубоко је....

Пољем и горама.
  Свуда људи ходе,
На стење се пењу,
  А по мору.....

XXXI

Кад је зима близу,
  Брига нам је прва

Како ћемо за огрев
  Набавити ....

Ко новаца има
  Знаће се помоћи;
Ал' како ће сиротиња
  До огрева ....?

XXXII

Јест, и дани мира
  Храбре људе ишту,
Не слави се јунак
  Само на ....

XXXIII

Овај ћу задатак
  Сутра свршит лако:
Тако неки мисле, —
  Али није ....

Ко год своје пчеле
  Често не надгледа,
Реците му, да се
  Неће набрат ....

XXXIV

»Празна рука мртвој друга«,
  Пословица вели.
Зато мора радити,
  Ко што стећи .....

Патник гледа у небо
  Пак се добру нада;
Сила Бога не моли.
  Зато често ......

XXXV

Ко милости нема
За ближњега свога,
Како може милост тражит
У вишњега ....

Сваки посô иште
И времена за се;
Јер у очи Божића
Не угоји .....

XXXVI

Затворили малог брату,
  Што ј' бацио комад хлеба,
Ко га види, свако вели:
  Тако му и .....

Наша добра крмача
Много не избира;
Пошљемо је у шуму,
Наједе се....

Загонетке
(Даштања)

1

Знам ти једну колибицу шарену
И у њојзи животињу малену;
Њоме ти је колибица пуна сва,
А домаћин има танка рога два.
Он је тако веран својој колеби,
Куд год иде он је носи на себи.
Рог му дирни — он с' увуче као миш.
Да л' ћеш да му часно име погодиш.

2

Ја сам чудна, али нека,
Човеку сам нужда прека,
Био богат ил' сирома,
Боји ме се као грома, —
Ал' ме зато ипак тражи,
Па ме храни, па ме снажи,
Та кожа се јежи свима,

Ко ме неће, па ме има.
Језа ј' и то преголема,
Кад ме хоће, па ме нема.
Јесте, ја сам страшна хала,
Шта сам пута прогутала,
Док длан о длан, таван сена,
Прождерем га, па га нема.

3

Чекај, чекај, мали, — де, овамо ходи,
Па ако си момак, ово ми погоди:
Реци: кол'ко има на човеку глава?
Кол'ко има крила у голуба твога?
Кол'ко има листа детелина трава?
А у коња вранца кол'ко има нога?
Колико прстију има твоја шака?
Кол'ко има у Дунаву рака?
А на жаби кол'ко има длака?

4

Црна кока седи
На црвени јаји —
Око њих се сјаји.

5

Кад ме имаш, тешко ти је
Као камен сињи,
Кад ме немаш, онда опет
То те мучи, куњи.

6

Ја сам цветак мали,
Често сте ме брали.
Лепа ми је боја,
Као молована, —
Таки цвета има седам
У недељи дана.

7

Што ми прва пола значи,
У воћу ћеш, брате, наћи,
Реч сам врло кратка,
А позната свима;
Што зрелије које воће,
То ме више има.
Друга ј' пола права страва,
Ужасна је и крвава;
Чисто човек да се чуди,
Е то могу чинит људи,
Кад саставиш обе поле,
Шта се онда ствара?
Један мудрац грчки
Из времена стара.

8

Ја сам птица (реч двосложна),
Хајд' погоди моје име!

Ил' још боље, — ако можеш,
Улови ме!
Извади ми једно писмо
И другим га сад замени,
Место птице биће риба,
— Ето, сад ме одгонени!

9

Дато ти је, не знаш ни сам каде,
Не можеш га купит ни отети.
Ко га нема, не зна да га нема
Изгубиш га, — таки ћеш умрети.

10

Има перје, а не лети;
Има ноге, а не иде;
А траже га стари, млади,
Сви који су мира ради.

11

С пролећа ти очи сладим,
У лето те хладим,
У јесен те храним,
А зими те од хладноће браним,

12

Знам ја једну лопту,
Знаш је и ти, ђаче,
Кад удариш о земљу,
Неће да отскаче.
Ако хоћеш да је дуже
Подржиш у руци,
А ти онда рукавицу
На руку навуци.
Та је лопта бела,
Као шећер да је,
Нит' је кожа, нит' је чоха,
Дакле — од чега је?

13

Од малог сам прста тањи,
Од дан до дан бивам мањи.

Тело ми је дрвено,
Срце црно, камено.

Ја сам оно ђаку,
Што је плуг тежаку.

14

Мене можеш наћи
У књигама свима,
А и на дрвећу,
И тамо ме има.

Осетићеш мене
Кад загризеш питу,
И на твојим ногама,
Јесте, ја сам и ту.

15

Најпре ме коњма газе,
Затим ме, јаох, сатру,
П'онда ме водом даве,
А затим трпим ватру.
И ножем ме јоште секу, —
Тако се са мном ради,
— Ал' ја ипак цео народ
Спасавам од глади.

16

Што ћу сада да те питам,
Свак ће да се чуди:
Знаш ли неко село,
У ком нема људи?
Таквих села има много
Би л' ми једно рећи могô?

17

Почетак ми је лак,
Свршетак ми је коњ,
А у свакој муци
Ја сам ти на руци.

18

Прва м' пола један месец,
Друга м' пола један дан,
А од целог имаш бити
Здраво богат ил' бар слан.

19

Какво је то јаје
Што с' на Божић даје?
Кокошка га није снела,
Већ је расло на дрвету;
Но кокица ипак ту је,
Ал' унутра, у јајету.

20

Срце ми је дуго:
Од пете до главе, —
И још мало вири,
Вири више главе.
Да ми није срца мога,
Не би мене на сто метли.
Ја и моје срце
Умиремо светли.

21

Реч сам од два слога,
Зло ј' где нема тога,
Ох, тражи ме, српски сине,
Да те дигнем до висине.
Ако с' ниси још сетио, побро,
Гледни ову загонетку добро:
Наћи ћеш ме на првом погледу,
Наћи ћеш ме у првоме реду.

22

С К сам птица певачица
А с Н сам ти посред лица.

23

Ја не ходим никад,
Већ ил' скачем или стојим;
Ти ме храниш својом крвљу,
А убијаш ноктом својим,

24

Ја сам речца од три слова,
А дрво сам, — и то знајте,
А натрашке кад читате,
Јунаку ме онда дајте.

25

Пред тобом лежи поље,
Сâсвим је беле боје,
И чека црну кишу
Из десне руке твоје.

26

Ја сам нешто здраво бело,
И пиће сам, а и јело,
Знам да неће никог бити,
Ко ме неће погодити;
И баш зато морам рећи:
Нека ћуте они већи,
То је здраво лако за њи'
Погађајте ви, најмањи.

27

Имаш ме у себи,
(Чувај, па не преби),
Мене има сваки човек.
И то много здраво,
Јер без мене не би
Могô ићи право
Додаш ли ми с краја
Једно слово с тиме
Постао сам таки
Једно мушко име,
Де, сад погоди ме.

28

Пуна соба црна теста, —
Дође црвен црвак
Све поједе с места.

29

Немој да се владаш
По примеру мом,
Јер ћеш онда бити
Здраво лен и тром.
Само с' онда убрзам
Кад ме бичем заукаш,
Али ја сам од дрвета,
То ваља да знаш.

30

Ја сам чуваркућа, из куће ми с' неће,
Кад кроз прозор вирим, тада кавге тражим;
Ја сам слаб и мален, ал' кô сабља сечем,
А код женских глава врло много важим.
Час говорим мудро, час говорим лудо,
Ал' највеће ј' чудо:
Потрбушке лежем, до неба досежем,
— Код хуље се титрам, поштенога вежем.

Моје ј' име врло чудно,
Написат га свако зна,
Ал' изрећи не може га
Нико други само ја.

31

Први слог ми није цео,
Други слог ми страшно грува,
А од целог, брате драги,
Да те Бог сачува.
А да лакше погодиш
Казаћу ти то
Свеједно је, ил' ме сапред
Ил' ме састраг читô.

32

Ево речи од пет слова,
Са којих се многи зноје,
Читај сапред, читај сатраг,
Свеједно је.
Погодит ме можеш лако, —
Ал' подигнут не баш тако.

33

Две су речи, браћо моја,
Свака ј' од њих од три слова
Чим се једна сврши,
Таки друга дође,

Прва с' опет јави,
Тек што друга прође.
Једна другу прати,
Једна другу чека,
И то тако бива
Од века до века.
»Ради, ради, ради!«
Прва реч нам збори,
А друга нам вели:
»Одмор' се, одмори!«

34

За сам нешто највише на свету,
Познаје ме и старо и младо;
Ал' промени моје слово прво, —
Онда бодем радо.

35

Кад се почињем са **Н**,
Тада треба марама;
Кад се почињем са **К**,
Тад ме тражи међ' птицама;
Кад се почињем са **Б**,
Тад сам без чизама,

36

Има речца од два слога,
По њојзи се лако шеће.
Премести јој слогове,
Тад ће да опече.

37

Ја сам једна животиња,
Често си ме срето̂,
Збриши ми два прва слова,
Гле сад шта је — ето!

38

Ја сам храна најбоља
За млађан ти век;
Одузми ми реп и главу,
Онда сам ти лек.

39

Јест, и ја сам чекињаста
  Као свињче исто,
Ал' без мене ни у које
  Друштво не би присто̂;
Ја ти држим капу, чизме
  И одело чисто.

40

Ко год има, тај то воли,
Јер је с тиме једне крви,
Ал' је с т р а ш н о кад од целе речи
Слог избришеш први.

41

С М сам семе једном цвету;
С Л ти нисам на терету;
С Р створење живо неко;
А са Ч сам баш далеко.

42

Гвозден парип чио, леп
Од кудеље има реп.
Што год даље поскакива,
Све то краћи реп му бива.

43

Ја сам нека трава,
Зар ме виђô ниси?
Прва пола мог имена,
Мој малешко, ти си.

44

Са **М** сам ти добро веље,
Са **П** нешто за весеље;
Са **С** јесам здрава храна,
Са **Ж** ти сам на гранама;
Са **Ч** мораш да ме трпиш,
А са **В** ме радо црпиш.

45

У граду ме залуд тражиш,
У селу ме можеш наћи. —
У води ме нема,
У леду ме има, —
У маленој лали
Има ме и пар
Није ли то чудна ствар?

46

Која је то реч што почиње са **К**. а кад је читаш натрашке нема **К**:
(Више пута погађаш
Траже, траже, траже,
А то није потребно —
Само ти се каже)

47

Цело лето постим, —
А зими се гостим,
Не треба ми зеља,
Ни бубе ни црва, —
Ма да немам зуба,
Једем само дрва.

48

Он иде, иде, иде, —
Нико му траг не виде,
Идући реже, сече, —
А никад крв не тече.

49

Ја сам речца врло кратка,
Али ствар сам врло слатка,
Мене вам је дала
Животиња мала.

50

Не питају: шта сам
Него: где сам, траже
Кад одбијеш прво слово
И то им се каже.

51

Ја самречца кратка,
Тек од два слогића;
А у ствари шта сам?
Извор неког пића.
Одби прво писме,
Остаје ти име.
Није здраво тешко, —
Хајде погоди ме!

52

У свакој ме води има
Ал' ме нема у бунару;
У цркви ме нигде нема,
Ал' сам увек на олтару.

Неће мачка да се сиграмо

Ала је та мачка!
Цео дан је грдим;
Ал' сад ми је дошло
Да се већ расрдим!
Носим је овамо,
Носим је онамо,
Покажем јој књигу
»Хајде да читамо!«
У књизи су слике
Она и не гледи.

»Па кад нећеш да читаш,
А ти мало преди!«
Неће ни да преде
(А још како уме),
Што год речем чини се
Кô да не разуме.
Огрнем јој ћебе,
Стресе га са себе;
Ја јој пружим лутку,
Она је огребе.
»Ако хоћеш, ево ти
Мој шеширић мали!«
Тек јој метнух на главу,
А она га свали.
Па зар вреди такав створ,
Да се с њиме дружим...
Дошло ми је, богами,
Да је мајци тужим!

Му-у!

Му-у!
— Ха, сад си ту!
Сад ћу те вијати,
Сад ћеш долијати,
Сад ћеш искијати!
Гле сад јунака мог,
Како га страши рог!
Му-у!
Ја вијам децу злу.

Му-у!
Сад таки реци ту,
Ти, несташна салауко,
Зашт' си моје тело тукô?
Гурн'о си га баш вилама,
Те сирото и сад рама.
Ја не волим децу злу,
Му-у!

А сад, враже мали, бледиш,
Не смеш ни да ме погледиш,
Дршћеш као прут.
Е, па нећу строга бити,
Данас ћу ти опростити,
Али — али — други пут,
Само дирни моје теле,
Биће онда: Куку леле.
Рогом ћу те замлатати,
П'онда ћу те климатати,
Истрешћу ти злоћу сву, —
Му-у!

Чворак

Нисам дете, нисам ђак,
Ал' сам ипак весељак.
Вид'ли сте ме по сто пута,
Али никад забринута.

Не знам шта су бриге, бољe,
Ја сам увек добре воље.
Радо сам код људи,
Веселе сам ћуди.

Не знам певат баш на ноте
Да се топиш од милоте,
Али певам брзо, лако,
Сад овако,
Сад онако,
И кô ласта кад цвргукне;
И кô славуј кад промукне;
И кô кос,
Ал' кроз нос;
И кô чорба кад се срче;
И кô врата, кад зацврче;
И кô точак кад зашкрипи;
И кô лонац кад прекипи.
Враголан сам од главе до пете,
Та да ми се сити насмејете.

Имам дара
За пудара,
Ал' ме људи неће,
Ту сам лоше среће, —
Нађу каква старца лења,
Што се туда гига, гења,
Ал' заграби део;
Ја бих грожђе само јео,

Продават га не бих хтео,
Тако ми поштења!
Скоро ћете бербу брати,
Би л' и мене хтели звати?
Ево, реч бих своју задô,
Да бих дошô врло радо,
Да покажем све што знам.
Зовните ме, де'те, де'те!
Јер ако ме не зовнете,
— Доћи ћу и сам!

Торба, пуна или празна

Неко ј' хтео Циганову мудрост
Побоље да сазна;
Питао га: »Која ј' торба лакша:
Пуна или празна?«

Није дуго премишљао мисли
Стари Циган Јакша, —
Брзо рече: »Дај ми торбу пуну,
Та ће бити лакша!«

Ма како би пуна лакша била?
— А Јакша се смешка;
»Јер ја празну одавно познајем, —
Та је здраво тешка«.

Њему ј' благо што је њему драго

Што се тако сагло,
Чедо наше мало?
Нешто му је лепо
Из ручице пало.

А то тако лепо,
Шта ли је то било?
Ваљда какво цвеће,
Шарено и мило.

Или каква лепа,
Молована зверка, —
Или златан прстен,
Ил' зрно бисерка?

Или сребрн сатић,
Који тик-так бије?
Залуд се мучите,
Баш ни налик није.

То је »лепо« било
Друкчијега створа,
То је била — љуска
Од црвљива ора,
У њој мало песка
И од хлеба кора.

Зло је, где нема реда

А. Дај ми, побро, ону књигу
Што си ми је обећао.
Б. Хоћу, хоћу. — Али где је?
Куд се скрила? — Враг је знао!

Преметô је четврт сата?
Цуњô овде, цуњô онде,
Другу му се додијало,
Па без књиге кући оде.

Изгубио четврт сата,
Ипак није могô наћи, —
Тешко сваком, тешко свугде,
Где се неред одомаћи.

Уметник — почетник

»Моја цица-мацо,
Ја вас врло штујем,
Ја сам цртач, — сед'те
Да вас сликујем!«

Мачка само ћути,
Брци јој се смеше,
И — за часак тили
Слик готов беше.

»Ево, драга цицо,
Буд'те добре воље;
За сад је овако —
Други пут ћу боље.«

Ко је био Колумб

Запитао уча
Своје ђаке младе:
»Ко је био Колумб?
— Да л' ко рећи знаде!«

На питање ово
Диже руку Мица:
К о л у м б ј е — К о л у м б ј е —
Б и л а н е к а п т и ц а.

Насмеја се уча
(Ко се не би смејô!)
»А по чему судиш
Да је птица био?«

Е па ја сам чула
Од мог брата Паје, —
Он помиње често
К о л у м б о в о ј а ј е.

Тетино несретно житије

Једног јутра пре сунца, пре света,
Провирила из јазбине тета;
Тета лија, лукаво створење,
Јела б' штогод, ал' неће корење.

Иде, иде, па уши рогуши,
Иде, иде, ноздрвама њуши;
Осетила неку воњу благу:
»Чини ми се, на добром сам трагу«.

Иде, иде, шуња се опрезно,
Завирује и лево и десно,
А жеља јој све унапред скаче,
Где ће наћи масно залогајче.

Наједаред махну репом живо,
Пред њом лежи прекрасно јестиво,
Лежи птица, и то препелица, —
Разведри се тета лакомица.

Птицу гледи, облизује уста —
»Да то није мајсторија пуста!
Није, није, то је моја срећа,
Ала, да је бар још мало већа.«

Залете се пресноме ћевапу, —
Гвожђе шкљоцну, захвати јој шапу,
Узалуд се отима, превија, —
Свака лија мора да долија.

Гушчија парада

Евица је девојчица,
  Она само гледи,
Перко барјак држи
  И стоји у среди.

Гавра сабљом маше
  И у трубу свира, —
Гушчија парада
  Крај њих »дефилира«

Медвед у кавезу

Седи меда у кавезу затворен,
Без слободе живот му је разорен,
Још му људи и батину додали
И чине се кâ да би га с' бојали.

Тако ј' било и бити ће довека,
У ропству се свака руга дочека.
Тако, медо, и ти трпиш срамоту,
Зашто ниси боље чувô слободу.

Циганин и Циганка

Састала се до два друга,
Црне масти, црна ока;
Једно Јока из Футога,
Друго Шоша из Пироша.

Састала се до два друга,
— Муж и жена.
Једно другом да с' не руга,
Једна им је цена.

Па из луше духан пуше, —
А шта знају?
А уз духан свађају се
По циганском обичају.

Шта да пишем тати

Маро, Маро,
Шта да пишем тати?
Па ја не знам, слатка моја мати.

Пиши, мати,
Нашем добром тати,
Пиши само
Да се скоро врати.

Брзо на прозор

Ната трчи к прозору,
Мара трчи к Нати.
Треба нешто видети:
— Пролазе солдати.

Гледај колики је

Ево нашег Васе
  Од главе до пете.
Гледај како расте
  Гледај, деда, дете.

Ако мало скочи
  На кров ће ти доћи.
»Е па нека дође,
  На крову је грожђе.«

Сека Васу диже,
  Он до грожђа стиже.
Ао, ао Васо,
  Колик' си нарас'о.

Гаврило и мајмун

Боже мили, чуда големога;
Ево приче, а из села мога.
Ту је дошô Талијанац стари,
Показује чудновате ствари.
Ал' му мајмун понајвише вреди,
Свако с' дете у њега загледи,
А Гаврило хтео би да га једи.
Свако дете понуде му даје,
Мајмун слади добре залогаје.
А Гаврилу не да хандрак мира,
Већ по земљи крупне шљунке бира.
Замота их у хартију лепо, —
Мајмун прима, верује му слепо.
Мисли, ту ће бити сладост права
Пак хартију брзо одмотава.
Али нуто, превари се љуто,
Место орâ, место шећерлема,
Сами шљунци, друго ништа нема.
А наш Гавра, хуљов од заната,
Смеје с' грôтом, за трбух се хвата.
Ко још уме тако да уради,
Да мајмуна овако насади!
Мајмун хуче, оштре зубе кеси,
У њему се узрујале беси,
Срџбу своју не уме да скрива,
— А наш Гавра у томе ужива.

Узе мајмун шљунке дароване;
Шљунци крупни, а руке ваљане;
Сад ће шљунци свога циља наћи
— Јер мајмуни вешти су гађачи:
Згађа Гавру по носу, по глави,
— Ту чворуга, ту га окрвави.
»Јао, јао, шта то са мном бива!«
Гавра плаче — а мајмун ужива.

Ко је ово

Питаш: »Ко је ово?«
Драги брацо мој,
Не знам за ког питаш,
Ал' једно је ној.

А друго је нојка
— Благо си га њему —
Верна друга, брижна
Мајка дечице му.

А осам пилади
То су осам птића,
То су осам птића,
Осам нојевића.

Хе, — да имаш ноја
Вредило би много,
Јер на њему, брацо,
Јахати би могô.

А кад би ти нојка
Једно јаје снела,
Могла би ти вечерати
Породица цела.

Коњаник

'Вака коња нема
Дуж целога Срема,
Као што га има
Натарошев Сима.

Није брз, — ал' кажу
Да би био бржи,
Да га сестра Евица
За узде не држи.

Куд би онда от'шô,
Бог би свети знао, —
Ал' онда се опет
Не би љуљушкао.

Чика Митар виче:
»Куд ћеш, коњаниче?«
А Сима му кличе:
»У Недођин, стриче!«

Невоља с таким братом

Шта то радиш, Младене.
  Ако Бога знаш!
Дај овамо лутку моју, —
  Одмах да је даш.

Ноге си јој у вис дигô, —
  Спусти је, спусти је,
Сва ће јој се крвца
  У главу да слије!

Та од тога може
  У несвест да падне;
Мораћу јој метати
  И облоге хладне.

Дрска шала са слоном

У зверињаку, мислим у Берлину,
  Велики неки слон је становао;
Био је љубимац и људи и деце,
  Чак и у веркл свирати је знао.

Ал' једном дође неки шегрт пусти,
  Штаницлу једну до пред слона хити;
Бурмута пуно у штаницли ј' било, —
  А сада чујте шта ће даље бити.

Слон сад, дабогме, беше радознао,
  Шта ли ће наћи у папиру том;
Па кад га вешто отворио риљом
  Сав бурмут шмркну једним ушмрком.

Ал' сад га поче у носу да гребе,
  И он се већем покајао јако;
Кâ да га гризу три стотине бува —
  Он стисну очи тек да не би плакô.

Сад поче трчат по станишту своме
  Мало унапред, мало унатраг;
А гледају га и људи и деца,
  И сви се чуде који му је враг!

Сад наједаред спусти се па седе,
  Види се да га мучи голем јад,
Подиже главу, све једнако жмурећ' —
  Публика чека шта ће бити сад.

Ето шта ј' било, — он је страшно кин'о,
  Штропотом гласним, штропотом ужасним.
Публика поче летет по ваздуху,
  А слону ј' одмах било добро сасвим.

Петао

Чујте га, чујте, већ се тргô из сна.
  Зар тако рано, драги добри створе!
Рано је легô, пак рано и устô,
  Устô прије зоре.

Па одмах поје — блажен ко то може,
  Томе је савест и чиста и лака,
Санак га крепи, свежина га поји
  Зорица свака.

Чујем те, чујем, драги јутропевче,
  Ти твоји гласи тичу се и мене;
Зора је ђаку пријатељ највећи, —
  Нек се и он крене.

Ево ме, ево, крепак сам и чио,
  Неће ми с' више постељица мека,
Свежом ћу водом умиват се лепо,
  А књига ме чека.

Расцветана дрвета

Ко то меће на дрвеће
Оно красно цвеће,
Те у њему свак ужива
Ко се уз њих шеће?

Бог је посло̂ пуно јато
Анђелића мали',
И они се свуд разишли
И на посо̂ дали,

Бог је дао анђелима
Тако дивне моћи,
То је било у пролеће
Једне мајске ноћи.

И анђели задахнуше
Оно вито грање,
И живот се ту пробуди,
Настаде цветање.

Други дан се сунце роди,
Птице чило лећу,
Милина им гледајући
Цео свет у цвећу.

Приказ

Ово су пет витлова,
И сви су једног кова,
Што зелен орах млате
У врту баба Кате.

А сад су мирно сели
Кâ да су с неба пали,
Па мислиш: ни лук јели,
Ни на лук мирисали.

Ово је Ката,
Отворила је врата
И носи штап у руци
И виче: »О хајдуци!

Млатите зелен ора', —
То вам се платит мора;
Штапом ћу да вам платим,
Јер и ја добро млатим.«

Мисирски скакавац

По мисирском риту и шевару,
Ту се легу ти скакавци страшни,
Више их је нег' на небу звезда,
А увек су гладни и попашни.

Јаој земљи на коју нагрне
Ова војска. тај облак ужаса,
Ту ливаде остају бестравне,
На њивама не остане класа;

Ту се страда, гладује, пропада,
Годинама ту се сузе лију...
Сачувај нас, Боже, тих најезда,
Сачувај нас тих страшних гостију.

Дуго јој време

»Дуго ми је време, не знам шта да радим
Морам да се амо у башту завучем;
Нема Ленке, Анке, нешто с' дуре на ме;
Имам бич, ал' немам никога да тучем.

На жабу замахнем, а жаба утече, —
Шинула сам мачку, па побегла кући, —
Лептири се боје од иглице моје —
А Хектор се не да ни за реп повући.

Е, па шта да радим, ако Бога знате!
Сваки ме се клони, — већ ми досадило« —
— Те је речи чуо голуб па јој гукн'о:
Да си сама друкча, сва би друкче било.

Биће игранка

»Ал' гле данас наше цице,
Ваздан глади лице!
Нема сумње, нема,
Некуда се спрема.
Па реци ми, цицо мила,
Куд си тако наумила!«

»Право ћу ти каз'ти,
Добра моја Анка:
Довече ће бити
Велика игранка,
Од јуче ме тамо
Другарице зову, —
Игранка ће бити
На суседном крову.«

»Па кажи ми, де,
Ко ће бити све?«
»Та биће нас издалека,
Биће и изблиза:
Биће госпа Чварковићка
И сестра јој Лиза;
Мишковићка са три кћери,
С траком из Париза.
Биће Шара из млечара,
Биће Санка иза банка
И с тавана Цана, —
А већ то се зна,
Да ћу бит и ја.

А од мушких Брка Рис,
Репко Мауk, Миша Пис, —
Наћи ће се још и који,
Ко ће да их све наброји! —
Играће се до зорице, —
Зато гладим своје лице.«

»Е, лепо се друштво збира,
Али ко ће да вам свира?«

»Не брини се и то стига,
Музика је наша брига;
Кад почнемо мазур вељи,
Чућеш и ти у постељи.«

Ботаничари

Погледајте малог Јашу,
  Малог Глишу:
Озбиљно се шумом шећу, —
  Ботанишу.

А кô шта би највол ели,
  Да се нађе?
Јагоде би хтели, то је
  Понајслађе.

Сад се мисле, премишљају,
  Где да траже,
»Тамо преко за потоком,«
  Глиша каже.

А кукаван један зечић,
  Од најмањих,
Преплашен је претрчао
  Баш иза њих.

Ох, не бој се, луди зече,
  Лаки, чили,
Они би се још од тебе
  Уплашили.

Нису ловци, —они другим
  Послом ходе,
Ботанишу, то јест иду
  У јагоде.

Два питања с одговором

»Димничару, што си тако црн?
Ко би с тобом руковат се смео!?«

— »Ћути, ћути, неразумно дете,
Зло би било, кад бих био бео.«

»Хеј млинару, што си тако бео,
Нека мало, ал' што тако јако?« —

— »Ћути, ћути, неразумно дете,
Да сам црњи, зло и наопако!«

Одговоре ове
Схватило је дете,
— А то и ви други
Ваљда разумете.

Жељни мира

Мир нек буде, бацајмо оружје,
Не треба нам више!
А дрвене сабље, оне се и саме
Већем поломише.

Доста ј' било тога, заборав'мо сада
Нашу кавгу целу.
Сви смо жељни мира, — ево, ми дижемо
Већ заставу белу.

Хајд'те сада лепо да се загрлимо
  Под липом у хладу.
А ви сте већем ваљда здраво гладни
  У том вашем граду.

Чујте како птице миле песме поју,
  Ваљда и ми смемо.
Нека бојак бију они што се мрзе,
  А ми се волемо.

Мацина школа

Благо си га нашој
  Стрпељивој маци:
Соба јој је школа,
  Лутке су јој ђаци.

У руци јој књига
  Од пола аршина,
А у књизи слова
  И крупна и фина.

Лутке тако ћуте,
  Као да су неме;
Само Маца збори,
  Те пролази време.

Не требају прута
  Ученице њене;
Прут се само каткад
  Тек 'нако спомене.

Ал' похвале има
  За те ђаке мале, —
Та и Маца воли,
  Кад њу други хвале.

Моје посматрање

Састала се деца,
Све је хитро, чило, —
Ја са стране гледô,
Мило ми је било.

Време је сигрању,
Па нека се журе.
А шта ће се сиграти?
— Сиграће се жмуре.

Лепо. Али паз'те,
Шта ће сада доћи.
Питају се: Коме ћемо
Прво везат очи?

Један виче: Стеви,
Други каже: Стани,
Овај хоће: Мирку,
Онај виче: Ани.

Стева вели: Нећу.
Стана: Богме ни ја,
Пак неће ни Мирко,
Неће ни Анија.

Мораш. — Нећу. — Мораш. —
— Баш успркос нећу.
Чим се пркос нађе,
Ето ти и свађе.

И весељу њином,
Кавга сломи крило.
— Нисам даље гледô,
Гнусно ми је било.

Стара басна

Можда ј' неким и познато,
Али ништа, — сви не знају
Ову басну, стару басну,
Па сад, ево, нек читају.

Корњача је спора, трома,
Неки кажу баш и лена,
А зекана многи хвале
Да је бржи од јелена.
У једном су друштву били
Где су јели, где су пили,
Другови их нагонили,
Њих се двоје опкладили.
Весело је друштво било,
Сви се смеју који чују:
Брзи зекан и корњача
Хоће да се утркују!

Ено тамо, једва с' види,
Један међаш камен стоји,
То ће бити њина мета, —
Па ко бржи, тај је бољи.
Корњача се одмах креће,
Одмах она милет стаде,
А зекан се само смеје,
Ни бриге му, — има каде.
Она мили, мили, мили,
А он седи, једе, пије, —
Корњача је већ далеко,
Зец се још ни крен'о није.
Два-три скока — зекан мисли —
Пак је стигô и престигô.
Оклевао, оклевао,
Пак се једва једном дигô.
Ох, ала га брзо трчи,
Ал' на потсмех целом свету —
Јер корњача, спора, трома,
Већ је донде стигла мету.

Добро ће бити да чујете и ово

У Божића три ножића:
Једним сече кобасицу,
Другим сече печеницу,
Трећим сече чесницу.
Али нек се свако чува, —
Човек нема три трбува,

Нит' је слава нит' је хвала
Кад ко једе као хала.
Макар што је било поста,
Ваља знати шта је доста.
Ко год не зна шта је мера,
Тај сам себе у зло тера.
Јера болест лако дође,
— Али тешко прође.

Чедо моје — мајко моја

»Чедо моје!« — »Мајко моја!«
То су кратке речи,
Ал' су мелем богодани
Који ране лечи.

»Чедо моје!« — »Мајко моја!«
То иде из душе,
Од тог јади разбију се,
Тим се сузе суше.

Медене су ове речи,
Подижу и снаже:
»Чедо моје!« — »Мајко моја!«
Шта да с' лепше каже!

У свом гнезду

Ал' је добро птицама
  У гнезданцу меку;
Ту им добри дани
  Пуни миља теку.

У свом гнезду налазе
  Чисту срећу, тију, —
Та не би га дале
  За палату чију.

Свом се гнезду врате
  Уморне од лета.
— Кућо наша мала,
  И ти с' мени света!

Киселица, мргодица Перса

Персо ми, Персо,
На тебе се једим,
Киселицо, мргодицо,
Беж' да те не гледим!

Шта те, младу, наједаред снађе?
Јесу л' ти се потопиле лађе?
Ил' ти козе све нису на броју?
А знам, живиш кâ бубрег у лоју.

А ти села
Невесела,
Хоће киша да ти пљусне с чела.
Грешиш Богу,
То трпет не могу.

Ход'те, 'децо, кâ на чудо амо,
Донес'те јој огледало мало,
Нека гледа
Како сад изгледа,
Нека види
Па нек се застиди.

Наша Нада

»Кад свршите посô,
Хајд'те друштву своме,
Понесите лопту,
Сиграјте се њоме!«

То не треба каз'ти
Нашој малој Нади,
Не треба јој каз'ти,
То и сама ради.

Добро јутро

»Добро јутро, Савка!
Уранила и ти?
Е, данас ће богме
Красан данак бити.

Да л' ћеш доћи к мени
  Ил' да дођем к теби?
Да понесем лутку, —
  Хоћу, како не би'.

Па спреми трешања,
  Али оних бели',
Знаш то моја лутка
  Већ одавно жели.«

Јованка баштованка

Куд погледаш
Свуда
Чуда.
Ова киша
Баш је луда,
Што баш сада
Тако пада
Кад Јованка,
Баштованка,
Радeница
Вредна, жива,
Врт залива.

Падај, кишо,
Горе с неба,
Падај онда
Када треба;

Кад Јованка,
Баштованка
Своје лене
Дане слави,
Пак по целу
Недељицу
Врт залити
Заборави.

Вечерња песмица

Које дете лежућ' спати
Молитвице топле прати,
Богу се молећи
Брзо ће заспати.

Мирно ће да спава,
Слатко ће да снева,
Анђели ће чувати га
И с десна и с лева.

Анђео бранитељ

И ако млађан јоште
  Дочекаш горак дан,
Изгубиш оца, мајку, —
  Не мисли, да си сам.

Јер има ко се брине
  О сузи бола твог,
Сети се, кћери, сине,
  Да живи јоште Бог.

Он ти је отац, мати,
  Љубављу, бригом свом.
Божји те анђô прати
  На сваком кроку твом:

Крепи се вишом силом,
  Ту ти је̇ анђô спас;
Под његовим си крилом
  Догод му слушаш глас.

Он држи руку твоју,
  А све ти мисли зна;
И он ти шапће да се
  Клониш од сваког зла.

И тебе неће никад
  Оставит анђô спас,
Догод му примаш речи,
  Догод му слушаш глас.

Христова реч

Кроз таму живота
Једино се блиста
Божанствени наук,
Реч Исуса Христа.

Порука с неба

Један анђô на облачку
Ситне књиге пише,
Написô је хиљадама,
Можда још и више.

Па их баца одозгоре,
Са висина плави',
Драгој деци на земљици,
Да им нешто јави.

Да им каже од чега је
Рајској срећи грађа,
Да им каже како ваља
Богу да с' угађа.

Духну ветар, злобни ветар,
Што ће бити бура,
Зграби писма анђелова,
У море их фура.

Али ништа што их ветар
Тако упропасти,
То ће деца опет знати, —
Школа ће им каз'ти.

Ђаче сиротанче

Отишле су птице,
Увело је цвеће,
Снег покрио земљу
И голо дрвеће.
Настала је зима
Студена и јака,
На невољу горку,
Јадних сиромака.
Школско звонце звони,
Свануло је зора,
Ма да ј' љута зима,
У школу се мора.
Ма да ветар дува,
У школу се мора;
Јер у школи само
Свиће права зора.
Настала је зима,
Обућа ми слаба,
Немам ни капута.
Одећицу стару
Окрпила жена
Па у школу шиље
Мене сиротана:
У школу ми иди
Моје чедо лепо;
Да не будеш мајци
Код очију слепо.

Тако мени збори
Моја мила нана
Па у школу шиље
Мене сиротана.
Срце моје радо
Мајчин наук прима,
Па у школу хитам
Макар да је зима.
Ја у школу хитам,
У школу се мора;
Јер у школи само
Свиће права зора...

Пролеће

Ево нам рода долеће,
Носи нам славно пролеће;
Пролеће, дете малено,
Дели нам цвеће шарено.

Веселе птице благују,
Сви се на свету радују.
Благујте, птице, благујте!
Радујте с', децо, радујте!

Пролећна песма

Пролеће је, пролеће је,
Радује се цео свет,
Куд погледаш, сунце сјаје,
А под росом блиста цвет.

Наше груди, наше душе.
Заталасô овај сјај,
Славуј мали Бога хвали
Што је земља прави рај.

Из Приморја Спира

Ово вам је из Приморја Спира
Што се млађан за цртача спрема,
Има лапис, ал' нема папира,
Има су чим, ал' на чему нема.

А ко вели да на чему нема?
Камен плоча пред њим је голема,
По њој пише, брише, опет пише, —
Удуби се, чисто и не дише.

Шта ли црта? Маче и барјаке,
Понајвише соколе јунаке;
А да шта ће кад то обожава, —
Мајка му је Црногорка права.

Пред пролеће

Љута зима, кô да хтеде
Свет загушит руком јада.
Снегом газе до два брата
Пуни вере, пуни нада.

Они трпе што се мора,
Па се оштром ветру смеју,
До бољих се дана теше,
Љубављу се својом греју.

Није им се смрзло срце,
Клонула им није душа,
Они поју: »Студен ова
Само груди наше куша«.

И гле среће, топлије се
На истоку сунце јави.
Снег се топи, ветар бежи,
Ноћ све краћа, лед се крави.

И још мало, пак ће китит
Гору, лишће, траву, цвеће,
Тад ће да се лепо шеће
Да се шеће кроз пролеће.

Стара Србија

Српска земљо тужна
О Србијо Стара,
Кад помислим на те,
Срце ми се пара.

Од горке се туге,
Срце моје пара,
Јер у теби нема
Српског господара.

Најгрознији зулум
Сад у теби влада,
А кукавна раја
Пишти и страдава.

У земљи је тежак
Турски зулум љути,
А моћна Европа
Благује и ћути.

До неба се чује
Врисак тужне раје,
Ал' европска сила
Нит мари нит хаје.

О, тешко је слушати
Своје браће муке,
Ништа не помоћи,
Прекрстити руке.

Кô што ми је воља
Да ми је и снага,
Давно би нестало
Душманина, врага.

Ој Србијо Стара,
Српска земљо мила!
Где је твоја слава,
Где је твоја сила?

Некад твојој слави
Није било пара,
Престонице поносне,
Најсилнијег цара.

У теби се некад
Српски барјак вио,
Народ ти је славан
И слободан био.

Ој Србине тужни!
Ој Србине брате,
И Богу се мора
Сажалити на те.

Место златне слободе
И златнога мира,
Тебе мучи притисак
Душманског синџира.

Тебе мучи, кољe,
Душманинe клети,
Јер никога нема
Да ти мукe свети.

Ал' доћ ће и теби,
Сад ил' никад мора,
Да и теби сване,
Лепа, мила зора.

Бог ће дати и теби,
Лепе, славне дане,
Да и теби сунце
Слободе огране,

Да се мила браћа
Своје браће сете,
Петвековне муке
Да братски освете.

А молитва моја
Увек нек те прати,
Друго ништа немам,
Не могу ти дати.

Сужањ

Тешко ли је сужном што у тами чами,
Уздишућ' за сунцем које му се крије;
Бог једини види шта му је у души, —
Суд је рекô: крив је, — а свет вели: није.

Нико не сме доћи да походи сужња,
Кô што света црква хришћанству налаже, —
Само старо псето конопац откида,
И нађе га да му своју верност каже.

Сузне очи псету, а кроз сузе гледа
Хранитеља свога који тако страда.
— »Ох, зар има јоште милоште на свету!« —
И сужном кроз душу сину зрачак нада.

Гладне треба нахранити

Ово вам је Драгиша
И сестра му Јела,
Оно доле, то су вам
Два зекана бела.
Деца су већ ручала
Кајгане ваљане,
Пак су дошла зекама
Да и њих нахране.

Магарац и слон

Тужио се магарац:
»Лоше сам ти среће!
Људима су смешне само
Уши магареће, —
А у слона уши
Куткамо су веће!«

Слон то чуо пак се
Замисли дубоко:
»Да су моје уши веће
Види свачије око, —
Ал' ја моје уши
Не дижем високо.«

Нашим добрим ђацима

Милеви

Хај' Милева, чедо моје,
Сад пред таблицу,
Па прецртај лепо
Ову малу птицу.

Јелени

Ој Јелена, где си,
Спреми се на дело!
Тебе гуска моли:
»Прецртај ме, Лело!«

Станку

А ти, драги Станко,
Лати се оружја
(А то је писаљка)
Па пречини пужа.

Лабуду

Сад зовем Лабуда,
  Нашег доброг ђака,
Нек прецрта лепо
  Свога имењака.

Лепосави

Лепосаво, чика т' виче,
  Сад на посô ваља сести,
Рибу треба и прецртат —
  Кад је волиш јести.

Жарку

Допузила корњача
  До Жаркових двора,
Сви велимо: Жарко је
  Прецртати мора,

Светозару

Светозаре, ђаче мали,
  Ево ти се рода нуди;
Загледај се у њу добро
  Па јој цртач буди.

Јевросими

Што ком дадем, његово је
  Ја не волим кад се бира,
Јевросима, ево ти ћеш
  Пречинити два лептира.

Невени

Хајд' Невена, ти заврши
Вештом руком, вољом пуном,
А чика ће да се хвали
Са Невеном и — пауном.

Натписи

На књигу, кад је коме поклонимо

I

Урошу Станићу

Ова ј' књига била моја, —
Сад је твоја;
Јер си и ти мој;
Јер сам и ја твој.

Станко Летић

II

Милош другу Данилу Зорићу

Прими овај дарак мали,
Мој пријане, Дане,
Ту ће твоја српска душа
Наћи лепе хране.

Драгутин Рајић

III

Мојем добром Милошу

Прочитô сам ову књигу
И два и три пута;
Сад ме сама моли:
»Поклони ме коме!«
Хоћу, хоћу, поклањам је
Пријатељу своме.

Радисав Плавшић

IV

Сестри Милици

Прими, селе, књигу ову
»О Косову«.
Где канула суза моја,
Кануће и твоја.

Вера Тешићева

V

Добром другу Жарку Блажићу

Ми мрзимо мрак,
Ми волимо зрак,
За то добру књигу
Даје ђаку ђак.

VI

Стеви Младеновићу

Побратиме Стево,
За спомен ти ево
Једна мала књига,
Ведра разбрибрига.

Стојан Голубовски

VII

Мојој Јели, Јелчици

Јело ми, Јело,
Наша вредна пчело,
Прими »Горски В'јенац«,
Он мирише јако,
Мед из њега срчи
Дуго, ал' полако!

VIII

Лази Дојићу

Ову ј' књигу купац
Прочитô па шаље
Прво теби, Лазо, —
Па ти подај даље.

Љубица Данчић

IX

Своjем брату Васи

Ову књигу што jу
Дух побожни краси
Пружа сестра Ката
Своjем брату Васи.
А како се зове
Драга књига та?
Баш како и треба
Катавасиjа.

Ката Поповићева

X

Нећаку Озрену Белићу

Знам да волиш књиге;
Ево jедну, наj!
Златне су joj корице,
Ал' и садржаj.
Ко год jу je прочитао
Ниje с' покаjао.

Ујак Марко

XI

Божидару Вишњићу

Ова књига кол'ко има страна
Поживео тол'ко годиница дана.
Ова књига кол'ко има слова
Тол'ко пало на те Божjих благослова.

Борко Јовишић

XII

Брате Ненаде

Чувај ову књигу
Кроз годишта дуга,
Овај мален дарак
Од верног ти друга.

Огњана

XIII

Не

Ко је писô ову књигу,
Сиротан је, знај,
Зато ко је може купит,
Оном је не дај.

Н. Н.

XIV

Суботи Угљешићу

Поклањам ти ову књигу,
И још речи две:
Свака књига нешто учи,
Ал' ни једна све.

Тихомир Боснић

У споменицу

Моме Ранку

Речи су ништа кад треба дела.
Речи су онда сиграчка права,
Речи су онда дангубне, штетне,
Јер само дело бедне спасава.

Мојој Кајки

Благо оном који може
Брисат' сузе тешка јада, —
Ал' не само који може,
Већ коме је то наслада.
Ујa Блажа

Сестри Зори

Ти си Зора оцу нашем,
Том се Зором мајка дичи;
Па и мени, брату своме,
Увек свићи!
Данило

Брату Данилу

Око мене ноћ би била
На све стране,
Да не имам тебе, брате, —
А мој Дане!
Зора

Анка Марини

Твоја ј' срећа моја срећа,
Драга сестро, знај!
Нек загрљен Богу лети
И наш уздисај!

Марина Анки

Срце би ти радо дала, —
Ал' га не смем да изгубим;
Срце ће ми увек требат',
Да те, сестро, љубим.

За допуњавање

Ђак је зором рано
За учење оран
Јер му ј' тада мозак
Спреман и ....

Ленштина се мора
Стидети од мрави,
Пријатеља чувај
Кô очи у .....

Несрећна Кафина

Жалосна игра у пет радња

Лица:

Ритибим, краљ на острву Лулупунији
Кафина, његова кћи
Ководер, харамбаша под именом Зодокер,
Кафинин младожења

Један роб

РАДЊА ПРВА

Краљ (пун задовољства)

Весô сам, весô. Моју драгу кћер
Долази просит принц Зодокер.
Чим скупим свате, биће част и маст;
После ћу му предат моју целу власт.

Роб (улази и носи писмо)

Ево ти писма, светли Ритибим, —
Ал' само марке на њем' не видим.

Краљ (срдито писмо отвара)

Шта, марке нема, и то ми казат смеш!
Бежи, јер сад ћеш сместа бити леш!

(**Роб** пође, — **Краљ** га зове натраг)

Краљ

Стани, робе, још нешто оствари,
Натакни ми на нос наочари!

Роб

(доноси од хартије наочари на једној чиоди и забоде их краљу у чело)

Краљ (чита адресу)

Светломе краљу Лулупуније.
(гребе печат с писма)
Тај нешто проси, нема сумније!
(чита писмо)

Онај што ти ћерку проси,
Срећи твојој пропаст носи;
Он намере нема ине,
Него да ти главу скине
И да отме ово двоје:
Ћерку твоју, благо твоје.
Јер он није Зодокер,
Већ харамбаша Козодер.

(у јарости)

То ј' ужасно, то је грозно,
То је страшно што сам дознô!
Ал' нек дође, нек похити, —
Одмах ћу га затворити!

(мисли се)

Ал' шта да кажем мојој драгој кћери,
Која хтеде постат жртвом такве звери?
Она се њему радује и нада,
А шта ће сада, — ох, а шта ће сада?

(у очајању)

Ух Боже, Боже, — несреће моје!
— Ту нема добра, зло је, па зло је!

(хуче и удара главом о сто)

(исправи се и премишља)

Ал' зашт' то чиним, зашт' лупам главу?
Боље да легнем овде на траву. —
Лежем да мало успавам ране,
Па шат ми у сну што на ум пане.

не)

РАДЊА ДРУГА

Кафина (улази)

Где је он? Оче! Ох, ево спава!
Брижна је то и уморна глава.
На њему ј' терет државе целе,
— Зато му власи сребрне, беле.
Одавно су ме жеље гониле
Имати прамен те косе миле.
Па ево згода сад ме позива —

(ишчупа му из главе прамен косе и метне је у недра)

О чуваћу је догод сам жива!

Краљ (пробуди се)

Неко ме пробуди, — де да видим ко је.

Кафина

Ја сам, тата, ја сам.

Краљ

Ти си, паче моје!

Кафина

За тебе тражим, оца и краља.

Краљ

Добро си дошла, — баш како ваља.
Ал' сад ћеш чути немиле гласе,
Чућеш страхоту, чућеш ужасе,
Ох, стегни срце, — јер биће бола, —
Та он је хуља, та он је лола.

Кафина

За кога, оче, за кога то велиш?

Краљ

За оног за ког ти поћи желиш.
Туђе је име узô Зодокер.
Његово ј' право име Козодер.
Ох, и он да узме моју кћер!!

Кафина

Не веруј, оче, то није тако.
То си ти снево̂, може бит лако,
Или си можда чашицу вина —

Краљ

Чашицу вина! Зар ја — Кафина!
Не, не, он иде мени о глави
Да ме прободе или удави,
Благо покраде, зличина худа,
Тебе да одведе, — ох, богзна куда,.
Шта велиш на то?

Кафина

Грозим се, тато!
Ја јоште сумњам да ли је тако.
Али те молим, чувај се јако!

Краљ (п о љ у б и ј е)

РАДЊА ТРЕЋА

Кафина

Ох веља туго, ох вељи јаде!
Ако је тако, — ох, шта ћу саде! — —
Можда је само потвора клета; —
У двору има и злобна света.
Бацају мреже паклене своје, —
Ал' ко то иде, — гле, ево он је!

Ководер (улази)

Да л' си ме жељна, светла Кафино?
Ох, истина је, сад сам баш кин'о.
Уморио сам коња жерава,
Дођох да видим јеси л' ми здрава,
И да ми сада одговор дате,
Могу ли скоро купити свате.

Кафина (ракне натраг)

Стани, ох стани, јадна ти мати,
Ја морам прво истину знати!
Јеси л' ти прави Зодокер
Или разбојник — Козодер?

Козодер

А шта да кријем, вајде ми није!
Дознати мораш после ил' прије.
Кô што ме видиш, твој заручник,
Он је Козодер — разбојник.

Кафина

Боже, ох Боже, — зар тако баш!

Козодер

Тако је, Кафо, — ето сад знаш.

Кафина (падне у несвест)

Ководер

О мене луда, што нисам чекô?!
Зашт' сам јој рекô, зашт' сам јој реко!
Кафино драга, устани, бре!

Кафина

Бежи од мене, диндушмане!
Ја сам хтела бити твоја верна друга,
— А сада ће цео свет да ми се руга.
Ја сад идем, идем —

Ководер

Идеш? Али куда?

Кафина

Да у Дунав скочим,

Ководер

Ваљда ниси луда.

Кафина (о ч а ј н а о д е)

Ководер (с а м)

Гладим браду, гладим, —
Не знам шта да радим.
Идем да се шетам мало око двора,
А што да се шетам, — крви бити мора!

РАДЊА ЧЕТВРТА

Ководер (сам са голим мачем у руци, са десне стране)

Све је спремно да се крв пролива,
Моја чета ту се близу скрива.
Сад ћу мога мача да наквасим,
Сад ћу старцу живот да угасим,
Отећу му и сребро и злато, —
Отимати, то је мени дато.
П'онда ћу му дворе да запалим,
Тим освету своју да разгалим.

Краљ (улази такође с голим мачем, с лева)

Сабљо моја од бабајка мога,
Верни друже краља несрећнога,
Сад покажи каквога си кова
Па прободи овога ниткова!

Ководер

Ево, ту сам, пржибабо стара!
Нек се ђорда с ђордом разговара!
Јер ја донде нећу имат мира
Док не срубим
Гвожђем грубим
Ту главурду твоју од кромпира.

Краљ

Гле, како ме и речима пецка.
Сад ћеш видет ти, наказо светска,
Да ми срце од тебе не зебе, —
Да не стрепим од те твоје кебе.

(Краљ посрне, падне, Ководер му отсече парче од главе)

Ководер

Ено га мртва, ено му главе;
А мени нове славе крваве!
Но је л' то понос, је л' слава кака
Убити старца седа, нејака?
— Ал' разбојничка дела су така,
У нама нема других врлина —
— Но шта ће на то рећи Кафина?...

РАДЊА ПЕТА

Кафина (улази и плаче)

Јуче се надах: срећа ми иде,
А гле шта моје очи сад виде!
Видим срамоту која ме чека
Кô јакреп, змија, аждаја нека,
Суза за сузом из ока точи, —
Ево већ губим и саме очи.
(извади једно око из главе и баци га на земљу)

Уби ми оца разбојник клет,
Он што је хтео бити му зет.
Моје је среће малаксô лет, —
Нећу да гледам тај црни свет.

(извади и баци и друго око)

Ководер (улази журно)

Козодер мора сад да се жури,
Ево се за мном дижу пандури.
Па збогом остај, Кафино мила,
Ниси ми, даклем, суђена била!
Али још једну речцу ми дај,
Лудилу моме опроштај!

Кафина

Одлази, звери, кунем те ја.

Козодер

Ти мене кунеш —

Кафина

Кунем те, да.

Козодер

Па кад је тако. Кафино драга,
За онда одох, одох без трага.
За мене нису краљеве кћери;
У гору идем међ' горске звери.

Која ме прва сукоби љута,
Нека ме смрви, нек ме прогута.

(оде он на једну, **Кафина** на другу страну)

Ководер (врати се и говори публици)

У оном жару, у оној страсти
Смео сам с ума још нешто каз'ти,
Утехе ради, рад вашег мира, —
Ми смо, кô што знате, —
Глумци од кромпира.
Ми нисмо слике живе ни праве;
Ако сам слагô, — ево вам главе!

(скине своју главу и баци је пред публику)

Завеса пада.

XI

Намена

Као да с' бакље не купују,
Већ кô да се краду,
Тако су нам забранили
Држати бакљаду.

Љута гуја савила се
Око тамничара,
Тако му је кад вратôца
Тамници отвара.

Пустили су Светозара
У загрљај раје —
Гроза хвата госпоштину
Кад слободу даје.

Ох, да смешна страховања!
Ох, да чудна једа!
»Погасите српске бакље!«
Ленард заповеда.

»Погасите српске бакље!«
Ленард заповеда. —
Да не види Србадија
Њина лица бледа.

Погасише они бакље,
Што је смола само, —
Нека буде већи рачун
Кад с' узрачунамо.

Ал' зато нас ленардија
Још није помела,
Дочекасмо претставника
Народног начела.

Прозборисмо што нам срце,.
Што нам душа жуди,
И бакље смо под оклопом
Носили у груди.

Свако срце једна бакља,
Пламен букти, расте, —
Де, подун'те, горњи ветри,
Па нам то угас'те!

Још се браћа заверила,
— Нек господа знаду —
Да ће створит мало лепшу,.
Трајнију бакљаду,

Што ће поћи да разгони
Помрчину клету,
Да се види избављати
Слободу отету.

Ко чим може, ко чим уме,
Како који знаде —
Ево Жиже, једне бакље
Од оте бакљаде.

Да ли ће

Баш кад се синак Божји
На крсту мучио,
Онда је — вели вера —
Ђаволе скучио.

На свету све се навља,
Све иде наново, —
Ох, да л' ће повесница
Записат и ово:

Баш кад је Србин ланце
Са ропства расковô,
Онда је — пре ни после —
Милетић робовô.

Видô сам га

Видô сам га, браћо мила,
После осам стотин' дана;
Глава му је светитељски
Чистим сребром обасјана.

Око му је и сад ведро,
Образи се још румене, —
Као отсев оне крвце,
У србинству проливене.

»Шта ми ради мило српство?«
Није пито̂ — није мого̂,
Ал' из ока његовога
Читао сам врло много.

Кад сам пошо̂, међу нама
Једна мала суза стоја,
Не могу вам право рећи,
Да л' његова или моја.

То је моро̂ поздрав бити
На све стране где су браћа, —
— Прим'те поздрав, — он је кадар
Да вас крепи и ојача!

Петнаестог новембра 1879

И муке му дотрајаше,
И патњи му дође крај;
Сад се шире груди наше,
Одлан'о им уздисај.

На сусрет му уздах носи
Из срдаца наших глас:
Трпео си, патио си,
Не за себе, већ — за нас!

Смиловô се анђô правде,
У мрачни му сишô стан,
Из тог мрака нама саде,
Ево, свита свечан дан.

Иде мелем нашој рани
— Долази нам као дар —
Исред срца ишчупани
Враћа нам се топли жар.

И слаби се ојачаше,
Видећ' гледом ока свог,
Да молитве топле наше
Ипак слуша добри Бог.

Па како ће да се слави
Овај данак светô, чист?
Како да се запоздрави
Наше горе златни лист.

Чим ће да се осведочи
Колики је српства дуг,
Оног дана кад он крочи
У народа свога круг?

Да ли венац да се вије,
Већи него иком пре?
Да ли звона и прангије,
Свирке, песме — ? — Не, не, не!

Ништаве су славопевке
Кад се враћа мученик:
Диж'те децу из колевке,
Нек запамте његов лик!

Диж'те децу где год дође,
Говорећи: »Памти, знај!«
Диж'те децу, где год прође,
Па им збор'те: »То је тај!«

»То је Србин више моћи,
Душе чисте као крин; —
То је онај за ким поћи
Мора сваки српски син!«

Ал' то збор'те тако ти'о,
Kâ потока бистрог вир, —
Да се не би нарушио
Ничӣ санак, ничӣ мир.

Диж'те децу свуд пред њиме,
Уз свечано-тихи мир,
Нек ту слику деца приме
Душе своје у оквир.

Ох, дижите децу данас
Па им збор'те: »То је тај!«
(Таки људи нису за нас,
Већ за бољи нараштај.)

Он се радовô

Мученик дана наших тренутних,
Прескупа жртва смера злосретних,
Чији ће спомен вечит нам бити зрак,
Над чијим духом витла се мрак,
Он се још и сад бори, отима —
И још је снаге у тим очима;
Те очи каткад севну кроз облак,
И за час један разбегне се мрак,
И он нас прати корак по корак,
Па онда опет — онда ј' опет мрак.

Ономад опет отô ј' светô час,
И тад му дође давно чекан глас,
И он је духом дан'о поново —
Ох, Светозар се опет — радовô.
»Застава твоја, наша светиња,
Већ није туђих смера робиња«

Ја морам, морам рећи поново,
Ох, чујте, чујте — он се радовô.

Он ћерку своју стиште рукама
И благослови својим мукама,
И божићански све јој опрости,
И плака, плака, плака — сузе радости.

За морам, морам рећи поново:
Ох, чујте, чујте — он се радово.

Дајте ми једну капљу суза ти',
За ћу је послат старој Застави.
Младе су снаге сада око ње
-- А млад је свако ко се борит' сме.

Ево вам сузе духа врлога,
Kô да је роса пала од Бога.
Ова ће суза љагу опрати,
И Застава ће опет засјати.

Ево вам сузе једног Србина,
Чија је горка, тешка судбина,
Она вас учи да је трнов сплѐт
Којим-но борце награђује свет,
Ал' ко то знаде, па и опет сме,
Тај сеје што ће унук да му жње.

Ево вам сузе, из очаја над,
Ох, така суза ствара читав град;
Будимо стража српском граду том,
Млађаним жаром, срцем, душом свом..
Радимо сложно, кол'ко ј' чија моћ —
И српски живот неће бити ноћ.
Да своје чува свак је на то зван —
И српска срећа неће бити сан.

Пре двадесет година

(Реминисценција)

Да вам нешто причам
Срби раштркани,
Браћо варошани,
Сељан' салашани.

Пре двадест година
(Пре тисућа рана),
У Савином двору
Имао сам дужност
Имао сам стана.
Ту имадох госта
Каквог никад више,
А сад имам да се
О том нешто пише
Пише и уздише.

Једног јутра рано
Пробуди ме Миле,
Чело му је збиљно,
Очи муње биле.
Одајом је ходô,
Па како је стао
Како се засјао,
— Да то знам описат,
Свој би живот дао.

Кô светињи некој
Не смедох му прићи;
А он громко рече:
»На бедем ћу стати,
З а с т а в у ћу дићи«

Ходао је, ходô,
Дланом чело брисô:
»Србин може имат
С а м о ј е д н у мисô,
Ако диже правду,
Бити ће јој дика,
Правда неће наћи
Бољег задружника«.

Ходао је, ходô,
У ходу је реко:
»Србин никад није
Пред насиљем клекô.
Из згажених мрава
Дизала се лава.
А најтеже муке
Ствараше хајдуке...«

Ходао је, ходô
И опет је стао:
»Ја ћу можда пасти, –
То ми није жао.
Јер ако достигнем
До праве путање,

Србину укрепим
Самопоуздање,
И ако пригрлим
Све у једну слогу,
Душа ће ми мирно
Предати се Богу.«

Ориле му с' речи
Као света труба
И ми засузисмо —
Ја и моја љуба.
Ја целивах груди
Којим тако дише,
Моја љуба руку
Којом ће да пише.

Успомена така
Срцу је милина,
Од тог доба ј' прошло
Двадесет година.

Тог се јутрос сетих
И задрхтах цео.
То сам вам испричô
То сам само хтео.

Седамдесет видим друга
Око чела поштована.
Што ће њему венца друга? —
Седамдесет годин' дана.

Све су данас у низ стале,
Да их очи наше броје.
Године су годинале, —
Свака има нешто своје.

Једна га је мајци дала, —
У колевку просту паде;
Та је мајка световала,
Да миљенка српству даде.

Друга, трећа, пета, шеста,
Ох детињство, игро лака!
Ти једина срећо чиста,
Ведро небо без облака!

Играло се срећно дете,
Све му с' мили, све га чара; —
Ал' Мошорин није знао
Шта му ниче из недара.

И година седма дође,
Отвори му школске двери;
Он у школи знања бере,
И сам своју снагу мери.

Школе мале, школе веље, —
Године га кроз њих воде;
И изиде пунан знања:
Изведе га дух слободе.

Бурно доба, а он буран;
Срцем смео, умом зрео..,
Давно било... тада га је
Анђô Срба заволео —

Волео га целог века;
Никад мање, увек више,
Он и данас са чела му
Облак гони, таму брише.

Ал' и народ има очи, —
Сви погледи на њ су пали,
Стари јади устукнули,
Нови нади засијали.

Године се опет нижу,
Једна тишти, друга прети,
Ал' у руци Светозара
Ми видимо барјак свети.

На високо, на широко
Вије с' крило тога стега;
Све што беше здрава духа
Купило се око њега.

Мелем сипа, снажи, блажи,
Руку пружа, руку прима;
Све што Србин с правом тражи
Каже сваком, каже свима.

И срца су тако срасла,
И душе се тако слиле,
И ја памтим те године —
Ох, дивне су, дивне биле!

Година је било разних,
Ал' он увек светла лица;
Сијао нам образ његов
И кроз мраке од тамница.

Из тамнице он изиде,
Али куда, али камо?
Не, то нећу... Боље да се
Светлих дана присећамо.

Сећајмо се оних дана,
Оне слоге и милине,
Кад пониче она песма:
»Оро̑ кликће са висине.«

Онда нас је Светозаре
Све врлином озараво̑;
У његову загрљају
Све је било чило, здраво.

Загрљај му моћан био,
— Ти га, Србе, јоште знаш!
Топал беше загрљај му...
А какав је данас наш? —

Сиђ'те виле из облака,
А над разним српским странам',
Пригните се овом скупу,
Завирите у срце нам!

Срца су нам благодарна;
Скупила нас дужност мила;
Ко је могô, тај је дошô,
Да га види српска вила.

Не кријући својих суза,
Без жамора, без усклика,
Прионимо светој руци
Седа старца, мученика!

Негда било

Сећање је тако мило —
Ја се сећам Милетића.
На Божић је негда било, —
Па на Божић нек се прича.

Вертеп дође, вертеп оде,
Ал' остави светла трага,
Ех, давно је, давно било,
Сад је спомен, браћо драга,

И он диже своју чашу
— У лицу је светао био:
»Де погоди коме ли сам«
Ову немо назадравио?

И кроз мене светлост прође
— С леве сам му стране био —
И ја рекох: »Де погоди
Еда ли сам погодио?«

»Јеси, јеси, — он је патник,
Он у ланци јоште ходи,
Њему нека сунце сине,
Њему нек се Христос роди!«

У оку му суза блисну,
Кô да нешто пророкује,
Ох, та суза, ох, та суза —
Заборавит не могу је.

Над гробом д-ра Светозара Милетића

Није то укоп.

Оканте с' тога, људи озбиљни,
Манте се детињарије!
Нашто вам лес, а нашто гробница? —
Он је изгорео

Од њега нема плена трулежу,
Од Милетића оста пепô чист;
Изгоре он на огњу великом,
На огњу што се с њиме родио.
Ваше је овај огањ неговат,
А пепô ман'те, нек се развеје,
Нека се грли, нек се здружује
С пепелом светим Саве Немање.
Па духни ветре наших уздаха,
— Дуго ћеш, дуго српством пирлати —
Сипаћеш ове свете честице
На нашу даћу, нашу недаћу.
Деца ће наша бити једрија,
Унуци наши биће светлији,
На кога падне зрнце мајушно
Да га озари, осветозари.

Срећан пут

Срећан пут вам, добри ђаци!
Нек вас анђô прати здраве!
Три цветића с оних стена
Где је гнездо српске славе!

Срећан пут вам, миле кћери
Оца дична, мајке врле!
Погледи вас наши прате,
Молитве вас наше грле!

Срећан пут вам наше сестре:
Још по крви од Косова,
И по болу општих рана,
И по зори дана нова!

Сви ми знамо куда шаље
Дичан отац децу младу
— Ви идете својти нашој
У далеком Петрограду.

Сви ми знамо зашт' идете: —
За науком жеђ вас гони:
— Наука ће нама свима
Лепше дане да поклони.

Срећан пут вам, добри ђаци!
Науком се срећа снује,
— Свако Српче, где год које,
„Срећан пут!" вам довикује.

Црногорској књегињици Стани

(Импровизација)

Што невина душа
О свом роду снива,
Кажу, Богу ј' мило,
Па то и дарива.

Књегињице, сневај српство
Како се јединиǃ
Сневај даље како сија
У свакој врлини.
Сневај куле српске среће
Поврх мука стари' —
А бабо ће прионути
Да се сан оствари.

На висини

Шта ли мисли они орô,
Они соко, птић,
Кад се попне врх Ловћена
На највиши грич?

На висини, — откуда је
Оку свуда пут,
На висини, — и ако је
Бригом забринут.

На висини, — куд ветрови
Разни достижу,
Са свих страна уздисаје
Српске подижу,

На висини, — на подножју
Духа његова,
На висини, — на дохвату
Грома небова.

На висини, — где се само
  Јунак држат зна,
С које би се кукавица
  Стрмонесвесла.

На висини, — поврх света
  Гроба Петрова,
Чија вила Николину
  Вилу негова.

На висини, — где ј' слобода
  Скупо стечена —
Шта ли мисли кнез Никола
  На врх Ловћена?

— — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —

Нисам пито̂ да ког кренем
  Одговорити —
О том зборим, јер је слатко
  О том зборити.

Законик црногорски

Поноси се, Црна Горо!
  — То си могла и досада —
Јутрос нову славу стиже
  Државица скромна, млада.

Досад јој је зор јунаштва
  Са образа чиста сијâ !:
Сад се здружи ум и перо
  Па да буде још светлија.

Сваком Србу крила расту
  Слушајући дивне вести:
Закон којем равна није
  Самоник је српске свести.

Закон којем равна није, —
  Гле чим голе крши роде
Гле шта пружа истрајање!
  Гле шта ниче из слободе!

И тај закон неће бити
  Само пусте лепе речи;
Ил' да једном субиш' даје
  А другога петом гњечи.

И тај закон неће бити
  Само зато да га има,
Већ да буде заштит правдин,
  Подједнаки заштит свима.

И тај закон није створен
  Тек да с' чува у архиви,
Већ да с' врати откуда је:
  У дух српски ту да живи,

Давно с' ови закон спрема
  И ради се без починка,
Како га је замислио
  Јунак рата и син Мирка.

Тај самоник српске свести,
  Те цветове српског бића
Сабрала је вешта рука
  Нашег умног Богишића.

У диван их венац сплела, —
  А Никола, српски соко,
Он га први хвата, грли
  И диже га на високо.

У миру се ово стекло,
  Не са мачем, пушком, топом;
Ал' маленој Црној Гори
  Славу диже пред Европом.

Славу диже и са чела
  Растерује бриге љуте,
Славу диже, лечи ране,
  Славу диже, крчи путе.

Законик је овај врело
  Новог жића, снаге нове.
Тако, тако, Црна Горо,
  Будућност те к себи зове.

О заручењу књегињице Милице

Стижу гласи дивна звука,
  Сипајући кругом блеске;
Весело се груди шире,
  Груди српске, свесловенске.

Две се руке руковале
  У топлоти виших зрака, —
Једна рука женска, нежна,
  Друга рука мушка, јака.

Ал' кроз руку женску, нежну
  Црногорска крвца бије, —
Мушка, јака рука пуна ј'
  Руске крви најнежније.

Верио се соко руски
  Са србињском соколицом,
Верио се Петар кнеже
  С књегињицом, са Милицом.

Њине руке руковане
  Пред очи нам стижу амо;
Топли стисак ових руку
  Срцем, душом осећамо.

У нама се радост буди —
  Као да је већем јава —
Што те руке руковане,
  Што тај стисак обећава.

Срећни били, заручници!
Срећан данак што вас спаја
И чаробом песме ствара
Од најдубљих уздисаја.

Затомљена честитка

Врла мајка врлом оцу
Показује трећег сина;
Врли отац врлу мајку
Не целива пун милина.

Дете плаче не зна зашто, —
Отац знаде своје јаде,
А очеве горке јаде
Црна Гора трпећ' знаде.

Радост хоће да се отме
И од муке и од глади,
Поима се, отима се,
Ал' је крше несавлади.

Туна остат — тисућ' рака.
Селити се — тисућ' рана,
Тисућ' рана Црној Гори
Без окрша, пре мегдана.

Ено плодних српских њива
Где се братац братски прима, —
Ал' се реди чврста стража
Црногорским врлетима.

Радост, — туга. Туга, — радост...
Обе их је тешко скриват
Ко сме сада светлом дому
Са честитком досађиват.

Ал' ја имам чврсту веру
У србинску у судбину, —
Она пружа повојницу
Николином трећем сину.

И патнике, сеобнике
И све српство тиме згрева:
Та Србија с Црном Гором
Рукујућ' се разумева.

Њеном Императорском Височанству кнегињи Стани

Кад је даровала милион рубаља Црногорцима глађу паћеним

Ој књегињо Стано, целог Српства дико,
Ој књегињо Стано, црногорска храно,
Ти анђелски створе, врли добротворе,
Ти га умеш дати — поклон обилати!

Дар је овај голем, пунан благослова, —
И Србин не памти оваквих дарова;
Достојан је веља жара ти и сјаја,
Достојан је твога новог завичаја.

Замириса тамјан, словенством се шири, —
Није тамјан, није, твоја душа мири,
Јужни српски цвете, тргнут с Црних Гора,
Пресађен у врте руског царског двора!

Телеграм

приликом ободске прославе на Цетињу

Обод прича, Црногорче,
Шта си хтео, — ох дивота!
Четир' века славом трубе
Шта си морô, рад живота.
Славно беше што си хтео,
Славно беше што си морô:
Слава срећом нек уроди,
Дико српска, Црна Горо!

Његовом Височанству кнезу Николи I

После смрти блаженопок. вел. војвоткиње Стане 1895.

За мајку с' не пита
Је л' млада ил' стара;
Њено ј' срце увек
Сред наших недара.

Пуцају нам прси,
Цео свет нам студи
Кад мајчино срце
Оставља нам груди.

И ми онда шта смо?
Чедо расплакано.
— Ох, изгубит мајку,
То је увек рано.

И ја, Кнеже, видим
Твоје сузно око,
И ја Твоју рану
Осећам дубоко.

Спасена је

Ех, радуј се, Црна Горо,
Ти што за страх ниси знала,
Сад си стрепом задрхтала, —
Ал' је добар Бог.

Из страха ти радост ниче.
Над Миленом звезда сјаје,
Спасена је, спасена је
Мајка рода твог.

Ех, радуј се, светли Кнеже!
Црно ти је небо било;
Ево сад се разведрило,
Враћа ти се свет.

Ех, радуј се, Петре стари,
С унуцима, с унукама,
Пред вама се не пролама
Страшни амбис клет.

Ех, радуј се, радуј и ти,
Црногорска мајко мила,
Што нас ниси ојадила,
Што те воли спас:

Што се здрављем твојим враћа
Нова зрака стара нада
И у старе и у младе,
У све, у све нас.

И опет ће, и дуго ће
Над висином Црне Горе
Као сунце одозгоре
Сјати мајчин сјај.

Сегло небо, ал' се трже;
Шта би срца, шта би стене
Без Милене узор-жене?
— Јаук, лелек, вâј.

Радост ова спасоносна
Нема краја, међе нема,
Радост ова преголема
Свем је српству дар.

И где год је српских груди,
Из њих тамјан Богу стиже:
Њега пали, њега диже
Нераздељен жар.

Његовом Височанству кнезу Николи I

Двеста лета, —
Двеста цвета, —
Дивна сплѐта!
Још ће већа бити слава
Што будућност обећава.

Млађаним узданицима српске будућности

Краљу Александру и кнежевићу Данилу 1889

Хај, у Жичи седмовратној
Износи се миро свето —
Важан знамен, важно дело,
Крст на себе сваки мет'о.

Архипастир краљу своме
  Више дāре моли, жуди, —
Па му миром маже чело,
  Па му миром маже груди.

Шта то пуца? — Не топови,
  Неслога се наша слама,
А народ се духом диже,
  И крепи се молитвама.

У тај исти мал' не часак
  Весело се славље ори,
Опет друго, опште славље
  А у српској Црној Гори.

Врли владар црногорски
  У једрини своје моћи
Диже свога наследника,
  Да га цео род уочи.

И збори му, и збори нам
  Шта од свога чека сина,
А благослов Божји слази
  На те речи са висина.

А ја видим оба славља
  Како сплêта српска вила,
И сплет држи над главама
  Александра и Данила.

Шири крила у радости
  Нâд србинске будућности —
Десно крило, лево крило,
  Александар и Данило.

Александар и Данило —
  Два сокола духа чила!
Александар и Данило —
  Ој младости Богу мила!

Ако може једна мисô
  Разделит се на две поле,
Свака пола мора чуват
  Општу радост, опште боле.

Александар и Данило,
  Двоје поле племените,
Можете ли дуго чекат
  Да се млади не видите?

Та жељне су српске горе,
  Та жељне су српске стене,
Та жељне су српске ране
  Да вас виде загрљене!

Реците нам је ли близу
  Што се тако лепо сања,
Је ли близу свети данак,
  Данак вашег руковања?

Видети се, загрлит се,
  Пољубит у српском жару
И спојити два племена
  Српске слоге на олтару.

То би било прво семе
  Петстолећа Видовога,
То би био... то ће бити
  Празник рода србинскога.

То сад желе српске горе,
  То сад желе српске стене,
То преклињу српске ране:
  Да вас виде загрљене.

Сватови у српском двору

Не био који сам ако је ласкање
— Ах, и тешко томе ком ласкавац треба,
Ал' ја кроз облаке тмасте, дуготрајне,
Видим румен зрачак с милостива неба.

Око Твоје главе у круну се свија,
А одатле пада на краљеве груди,
Одатле се враћа широм српства цела,
И кô нова зора старе наде буди.

Да не бију срца у грудима силно,
Што се каменила у свом болу дугом,
Чули бисмо можда са рајских висина
Како с' љуби Милош с Луњевицом, другом.

Краљ открива срце пред народом целим,
Каже где је нашô бисер своје среће, —
Па нек почне срећа, нека почне с Њиме,
У Његовим груд'ма усахнути неће.

Бисер лежи скривен док не доспе горе,
Па ево се ни Ти нећеш више крити,
Ласкавац би рекô: Ти си анђô прави,
Моји нади веле: Ти ћеш анђô бити.

Анђô који храни, анђô који штити
Анђô који љуби, анђô који крепи
Анђô богодани и Краљу и роду, —
Ох, станите малко, моји снови лепи!

И радост заболи кад је изненада,
Тешко ј' светле слике гледат после таме,
Патници се боје да их машта вара,
Је ли, не вара нас; је ли, не вара ме?

Не био који сам ако је ласкање,
(Да сам ласкат хтео, почео бих прије)
Живела ох срећно, ох Краљице Драга!
И бољи ће песник заслугама твојим
Прави сплет да свије.

Краљева химна са Србију

(Из посмртних рукописа Змајевих)

Здравље и живот дуг
Дај, Боже, нашем краљу!

Умудри му љубав свету,
Да Србија стигне мету.

Буде среће широк стан
Са свих страна поштован.

Поживи нам, Боже, краља,
Дај му дуга, крепка здравља!

Драгоме Љуби Ненадовићу

Љубо! И ја видим
Близу шездесету,
А жао би ми било
Да с' не састанемо
Још на овом свету.

На ономе свету,
Где се бол утаји,
Прилике су друге,
Други обичаји:

Серафими носе
Пехариће крина
(Ал' у њима, канда,
Неће бити вина).
Онде, хоћеш-нећеш,
Мораш светац бити —
Ја том нисам вичан
(Можда ниси ни ти).
Како ћемо онде,
То Саваот знаде.
Ал' од земље ваља
Да се што украде.
Од овакве крађе
Ником није штете.
Мени Господ шапће:
»Тако красти смете!«
Па шта велиш, Љубо,
Једно лепо вече
Да нас 'вако старе
Заједно затече;
Да видимо шта је
И на дну бокалу,
Па од старих јада
Да збијамо шалу;
На староме жару
Да се загрејемо —
(Не види л' нас нико
И плакати смемо).

Руковат се с тобом,
Тог сам жељан јако!
Промисли па реци:
Када, где и како.
Ја бих да ми дођеш —
Ево те позивам,
Не може ли тако,
Све и свашта примам.

Љуби Ненадовићу

8. јануара 1893

Телеграм

Лепе нам ти жеље
Данаске су тако вреле,
Да их жице телеграфске
Не би ни поднеле.

Телеграм са банкета у Београду

(са 300 потписа)

Ти си целом српству
Песмом слао цвета.
Сад ми сви певамо
Теби — многа љета!

Љуба Ненадовић

Јуче чусмо: »Љуба ј' болан«
Данас звона тужно брује.
Сутра ће нас бол савладат,
Шаптаћемо: »У гробу је!«

Немој, туго, овде стати, —
Ређаш дане, ређај даље!
Прекосутра сневаћемо
Да нам с неба поздрав шаље.

Зимње ј' доба; — а гроб његов
Под снегом је ево веће;
Ал' за мало, — дан за даном,
Ославиће и пролеће:

По гробу ће нићи трава,
А по трави цвеће сија
Што мирише као душа,
Као душа најчистија.

А у руци српској књига
Красних мисли и песама,
И сви кличу: »Није умр'о, —
Ево Љубе међу нама!«

Побри

Стеви В. Каћанском

Држ' се сад добро, мили мој побро,
Јер сам окрен'о дебели крај; —
Је л' теби за то певање дато,
Да певаш сину: Бији ми, пај!
Кад волиш ћутат, што нам показа
Да ти је 'нако умиљат пој;
То нит' је право нити је лепо:
Крив си нам свима, побрате мој!
Ако ти с' срећа сада не смеши,
А ти се њојзи у очи смеј!
Зебу л' ти груди код хладних људи,
Певај па себе, нас и њих греј!

Зар код вас јоште пролећа није,
Ил' још у Фрушку не стиже мај!
Зар сте све вино попили зимус,
Ил' вам отеше пољупца рај!
Зар Србин нема прошлости красне,
За којом песник уздисат сме,
Уздисај лити у миле песме,
Па тешит тужне у црне дне!
А Црна Гора зар те не тишти,
Не боли раје босанске плач!
Ту пламен-песму певати треба,
Знаш да с' у пламу окива мач!

Бранко нам труне у туђој земљи;
Гроб — што је нама свакоме свет,
Зар можеш махнут без једног цвета,
Ти, кој' би знао сплести му сплет.

Ал' шта ја зборим! Зар сам кад могô
Наручит звездам' друкчији сјај!
Зар сам кад ружи могао рећи:
Де, ружо, 'ваки мирис ми дај!
Ко зна шта ј' срце песничких груди,
Шта ј' младе крви слобода,
Не сме му казат: Де, навиј срце,
Нек свира жица та или та!
Зато ћу ћутат и донде бират
Из твоје красне »Ноћнице« сласт,
Док нам не пошљеш насладу нову,
Новог пролећа самораст.
Био то листак с бојнога поља,
Румен од крви, од праха црн;
Била то ружа љубави бујне,
Ил' био светске невоље трн.

Што рекох, рекох; сад буди здраво!
Па само јаду не пуштај ма'!
Јади су, брале, страшљиве птице,
Нико их не зна боље нег' ја;
Шта с' и шта бије о моје груди,
Шта и шта пада на живот мој,
Па кад већ мислим сад ћу подлећи,

Младост ми шапне: јуначки стој!
Па она рана... (и ти је трпиш)...
— Где љубав чекам, бије ме кам;
А ко би са мном делио срце,
Кô да га нема... тамнује сам.
Ал' ту на земљи, међ' тол'ко јада
Имаде доста и мелема;
Јади су, брале, страшљиве птице,
Ал' ко их плаши боље нег' ја

Ја да сам плакô, кол'ко сам могô,
Давно би, млађан, пошао слеп;
Ал' док су очи, казат ћу моћи:
Ој ружни свете, опет си леп!
Лепо је вече, славуј и песма,
Вино и мома, звезда и цвет, —
Тим се ја сладим, око тог радим,
— И тако скоро пропада свет.

Побри Стеви Каћанском

(Опет, после тридесет и толико година)

Хе, давно је то било, кад ти певах млад,
Оседело нас време и још нас киньи јад.
Своме смо јаду вични, он је већ испеван,
Ал' ране српског рода тиште нас сваки дан.
И кад се анђô среће насмеши на наш род,
Одмах и демон раздора у цвету гуши плод.

Шта ли сам и шта пута гледао слик твој,
Питао ветар јужни: шта ради Стеван мој?
И шта сам чуо беше срцу ми утеха,
И желео сам раду твоме успеха.
Чуо сам да си кренô најлепши жеља лист
И да је здрав и снажан и светао и чист, —
Добацит га не могу ти пред ока мога вид,
Јер висок ли је, брале, хинески овај зид.

Па шта си саде почô, чуо сам, и то смеш
Стао си међу браћу да раздор жигошеш.
С кима те веза веже, тима си рекô љут:
Овако с' даље не сме, то није
српски пут!
Збориш им коме шкоди страначке
страсти зор,
Показујеш куд води захукан неразбор.
Лековито се ори твој мушки српски глас,
На твоја уста збори Србије драге спас.

И то ме к теби вуче из мога злобола, —
И ја бих чисто хтео соколит сокола.

Јест, има нека авет што на нас находи,
Јер је од себе гурају свеснији народи,
И та нам ноге пута и руке везује
И српству уши глуши да рáзбор не чује.
Док заглух овај траје, не вајде савети, —
И ти се, побро, бориш са овом авети.
Бори се, побро, бори, ти ћеш то умети, —

Србија ј' самосвојна, можда ћеш успети;
Упућуј страсне гласе у једног духа склоп,
Прибирај слабе кла̂се у један јаки сноп.

Србија ј' самосвојна, подесна ј' њива та,
И твоја реч ће можда истребит семе зла, —
Ал' шта ћу, болан, овде, како ћу, шта ћу ја!...

Мало ти, побро, рекох, ал' задовољи с' тим,
Више ћу рећи немо, када те загрлим.

Побри Стевану Каћанском

тужна и последња

Чујем, вило, која си нам
Побратимству кумовала;
Знам зашто си тако бледа
И што си се уздрхтала:
Смрт је стигла недостига,
Оковала неоковца,
Оборила необорје,
Покосила покосовца.
Сузе моје, бледа вило,
На гусле ми рониш старе;
Што залеваш незалеве,
Што ли будиш понеаре? —
Смрт да кунем, смрт да псујем,
Кад се с њоме измирујем?

Ја те, побро, могу тражит
Знам где ћу те скоро наћи,
Ал' ко ће ти празно место
Да испуни, изјуначи?
У свима нам срце бије,
Које српска мисô креће,
Ал' Стевана Каћанскога
Мајка родит скоро неће.
Куд си мачем наперио,
Туд си пером надмачио,
Сведок ти је живот цео,
Сведочи нам што си хтео, —
Хтети бива и занаго,
Ти си могô и помогô.

Мој Стеване, наш соколе,
Сећам ти се младих струја:
Соко ј' постô од голуба,
Од голуба и славуја.
А сад соко у гроб паде,
А наша се крила ломе, —
Косовска је пустолина
Сад у срцу моме.
Хеј, кано што црна нојца
Уздише за белим даном,
Пет столећа кроз груди ми
Уздахују над Стеваном. —
Која вајда од уздаха,
Над могилом твога праха?

Јесте вајда од уздаха,
Ако није ветар само,
Ако српским уздасима
Твој аманет усисамо;
Ако сузе рода твога
Буду роса сложне свести,
Први цветак из твог гроба
Биће цветак благовести;
Ако тугу, јадницу нам,
Твоја мисô очеличи,
Заточници твога духа
Призрену ће скоро стићи
  И на пољу косовскоме
  Дигнут спомен Барду своме.

Широка је 'вака туга,
С многима је ја сад делим,
Са Србином где год којим,
Са србинством са васцелим,
Али има друга жица
Што бејаде наша само,
Жица пуче, пу̑к јауче:
Ми се, побро, растављамо!
— Ако има надзвездија
Где вечита зора свити,
Наше душе, мили друже,
Онде ће се загрлити, —
  Ал' ми црним словом пише:
  Ту, на земљи, никад више!

Абуказему

1. Када је написао педесету „Шетњу“

Стани Абу-, стани Абу-, Абуказем бразе, —
Ма да мрзиш, данас мораш слушат мало
хвале.
Не тужи се, не мршти се, — не вермам ти
претњу,
Ми славимо данас твоју педесету шетњу!
Што год има Фрушка Гора намастирска
вина
У једној бих данас чаши диго̑ од милина;
Диго̑ бих је да је види цео српски свет,
Све бих теби наздравио: кол'ко капљиц'
тол'ко лет',
Све у здравље нашем милом, враголастом
чики,
Неуморној ал' хуморној Стармаловој
дики;
А та би ми чаша вина тако слатко пала,
Ка̑ што пада нама свима твоја лепа шала;
А чашицу разбио бих на толико чести,
На кол'ко нам ти разбијаш бриге и болести.
И бркове обрисо̑ бих тако на тенане,
Ка̑ што брише Абуказем наше готоване;
Пак бих јоште поиграо од усхита сама,
Ка̑ што игра многи кривац под твојим
шибама.

Ал' намастир није вино никад радо даво̂,
То је вино калуђерско аутономно право;
Зато ћу ти наздравити с пуним срцем
жеља;
Да ти Бог да среће, здравља, воље и весеља!
Да нам будеш увек тако, као досад, свето̂,
Да нам будиш лепшу зору ка̂ најбољи пето̂,
Куд год пошо̂, куд год ишо̂, нико ти не
смето̂,
Дуго нам се, много нам се Новим Садом шето̂
И шта срето̂
Све то
Мето̂
На своје решето!
Прорешето̂ све кукоље који нас пропасте,
П' онда срето̂ све дивоте — да ти коса
расте.
Ја ти пружам ево данас овај бокор жеља
Све у име твојих старих, добрих пријатеља.

2. Кад је написао стоту „Шетњу"

Ма да није време шали, ма да нам је
жучкаст смеј;
Ми морамо данас славит један мио јубилеј.
Бу̑ните се, бу̑ните се, и питате: Зашто то?
Над »Шетњама новосадским« данас пише
цифра сто.

Абуказем данас шеће стотинити ево крат.
Стократно му хура виче сваки Србин, сваки
брат;
Радо њиног осећања изражавам мол и дур,
Та и оне педесете ја му бејах трубадур.

Шетај, шетај, гази блато, Абуказем', брале
наш,
Гази блато обилато, ти га добро газит знаш!
Нека ти се чизма каља, не гледамо на њу
ми, —
Ми гледамо светло чело, а то пуно
имаш ти!

Деведесет девет пута обишô си српски јад,
Деведесет девет пута показô си да си млад.
Многи пузећ' брзо стигну до трпезе, —
лако ј' то, —
Кол'ко си се ти находô, док смеш рећи: »ту
је сто!«

Сто си стигô, али да ли благовати смеш
за њим?
Радо би те са тог стола послужили, — али
чим?
Теби не би мио био бифтек што нам с гôре
дат, —
Боље остај жедан нег' да пијеш кисô
маџарат.

Зато терај даље, даље, обилази сваки кут,
Шетај двеста, шетај триста, само немој
тисућ' пут,
Шта ја рекох? Сад поричем! Па већ газиш
тисућ' пут!
То је оно што је добро, — ма не било јôvan,
gut.

Зато даље, даље, даље, пријатељу рода свог,
Опет велим даље, даље, — и у Даљу, и ту
ј' Бог.
Бог ако нас кушат воли, за то ће нам дати
моћ.
Добро јутро правом путу! Кривом путу
лаку ноћ.

3. Када је написао сто педесету „Шетњу"

Стани Абу-, стани Абу-, честитка се спрема!
Стани, рекох, — али где је? — ето где га
нема.
Где је Абу-, где је Абу-? пријатељство пита.
Побегô је, побегô је, да му с' не честита.
А ја сам вам у захуку (управо у лету),
Те његову шетњу здравим — сваку педесету.
Ал' је Абу- здраво скроман, то већ многи
знаду
У Новоме Саду. —
Он не мари за свечаност, за пошту, параду.
Кад осване свет' Илија, он у Руму шмукне,

Тога ради многа ода мора да умукне.
Више пута бива штошта да му с' гратулира,
А наш Абу-, а наш Абу- таки с' апсентира.
То је тако чешће било од стара земана,
Па се ево потврдило и данашњег дана:
Навршило с' сто педесет његових прошета,
И многи га траже да му с' честита опета;
Јест, ал' он је тој паради окренуо пету,
И ено га, Бог зна где је, у беломе свету.

Али нека, кад га хвала у брк тако вређа,
Ми ћемо му коју рећи, 'нако иза леђа.
Твоје »Шетње«, Абу-брале, наш Стармали
красе,
Кâ што краси сто божићњи реш-печено
прасе.
Ту се шала (не неслана) у вицеве ниже:
Ко окуси, све би више, и све прсте лиже.
Много пута на Стармали наиђе и суша,
Па се млеко (или вода) у песми прогруша;
Ал' чим дође твоја »Шетња«, ил' с десна
ил' с лева.
Публици се брк насмеши, па нико не зева.
Ти си онај грабанцијаш увек, без прекида,
Који уме да облаке са чела нам скида.
Хладни ветри прете нашем телу задрхталом,
Ал' ти увек готов да нас заогрнеш шалом.
А те топле твоје шале сви тако волемо,

И зато ти ево сада ћутати не смемо.
Здрав нам био, увек вољан сатиром и
шалом,
На утеху нама свима, на дику Стармалом!

Сватовска

Хајд' за један часак заборав'мо беду
Кô да је на свету све у своме реду,
Надгласајмо цвили наших многих туга, —
Па с' радујмо срећи једног доброг друга!

Што ми не би могли отпевати малу —
Кад је Абуказем могô свргнут шалу,
Па најсвет'јим жаром, најзбиљскијим
маром
Данаске се с Даром венчô пред олтаром.

Ој Илија брале, сви који те знамо,
А и они што те тек само читамо,
Којима је драга, којима је мила
Свака твоја »Шетња новосадска« била.

Сви бејасмо чисто твоја пратња тија,
А данашња шетња најслађе нам прија,
Данашња ти шетња белим Новим Садом,
Из цркве до дома — с невестицом младом.

Данашњи нам данак рузмарином мири,
Данашњи нам данак груди песмом шири,
Весело нас теши, мајски нам се смеши,
Твоја радост права и нас обасјава.

Отвор'те се врата на Илини двори
Нек улете у њих анђеоски хори, —
Анђелчићи мира и домаће среће,
Па нек проспу онде најлепше им цвеће.

А ти, лепа Даро, грли нашег Ила,
Како би му душа увек ведра била,
Да га свака брига уз тебека мине,
Да му српска шала још светлије сине.

Нек вам срећа брачна као шума буја,
Шума којој не мож' наудит олуја;
Из ње да вам сваки год у младом веку
Отеше по једну љуљашну колевку.

Весели нам били Илија и Даро,
На ваши се крили споразум одмарô!
Будућност вам цвала (као данас Дара)
Слатка била, лака (кô Илина шала).

На гробу Мушицковом

Дух је његов на истини,
На милости и на правди,
Тамо за род светим трудом,
Молитвама и сад ради.

Дела су му доле жива,
И биће нам увек дика,
У њим' Србин штује, љуби,
Свог владику, свог песника.

Спомен му је по свем српству —
Расте већи сваког дана;
А овде су само кости
Митроносца Лукијана.

О стогодишњици Лукијана Мушицког

14 јануара 1877

Сад тишина лета
Преко српског света,
И у овом скромном Матичином куту
Видим српску браћу бригом забринуту,
Бригом забринуту, — надом задахнуту.
И овуда лета
Та тишина света.

И наши стари стицали се 'вако
Гоњени бесом нехришћанског мача,
Тражећ' у гори часак уточишта,
Да с' помоле Богу како с' моли раја,
Да отслуже службу која душе спаја.

И ово је гора, тако ми се чини,
По њеној старини, по њеној висини,
Ма да црни облак згромити је грози,
Још се у њој могу причесници срећи,
И у њојзи рећи:
Боже нам помози!
Па још овог светог светосавског дана,
Кад из гроба уста сенка Лукијана,
У руци јој дршће кадјоница стара,
У којој је пуно родољубна жара,
А тамјан је душа коју давно знамо
— Сви јој се клањамо.
Клањајмо се старцу, данас столетнику,
Закратко патнику, довека песнику,
Освештајмо знамен старих уздисаја,
Отслужимо службу која душе спаја.

Лукијане дивни, споменом ће твојим
Крепити с' и јачи српства нараштаји;
А нашојзи тузи и нашему болу
Твоје име као мелем-звезда сјаји.
Твој ће живот бити довек српству дика,
А свом добу беше из душе ти благе

Чудотворан извор чудотворне снаге,
Без којег би суша поморила биљке,
Које њима даше плода изобилна; —
Та ни мислит не смем на ону празнину,
На ону празнину, умну пустолину,
Којано би пукла без твог духа силна.
Твоја света лира зар је мање била
Нег' умна дојиља свих млађаних снага,
А светиња њена привлачила ј' брата,
Одбијала врага.
Твоје харфе гласи беху звоно свето,
На које је Србин у цркву полетô,
Хај, у цркву вере, хај, у цркву нада,
На жртвеник новог умног рукосада,
Пред распеће пред ки̑м синак Божји гине,
Само рад истине, само рад врлине;
Кâ олтару оном на ком један пламен
За сву браћу гори,
Која-но су жељна обећане зоре
Листом свуд од Пеште даж до Чарне
Горе.

Лукијане дивни! — Кад би судба кивна
Угасила лучу српскога живота,
Твоја звезда не би спала са свог места
На високом небу широка словенства.
Сјала би у кругу свога друштва стара,
Врлих Шафарика, дичних Копитара.

Лукијане дивни! — Да се могу слити
Оне сузе силне,
Што их српска црква,
Што их српска школа
За тобом пролила,
Сад би река била.
Но и така река још би била мала
Да потопи стење, груде и камење
Оних горких јада
Што Лукијан страда,
Опадан и гоњен с близа и даљина
Рад својих врлина.

Ох владико свети, — ведро-смела чела,
Јуначино крепка црнога одела.
Ти опева први Доситеја славу, —
Га се слава враћа сад на твоју главу.
Ти с' калуђер први од кога сам чуо
У детињству мом:
»Противу тиранства« да је »скован гром«.
Како мора дрхтат свака авет клета
Кад калуђер пева о »слободи света«!
Ох владико свети,
Твоја реч је стигла куд си духом циљô, —
Ал' ти ниси клео —
Ти си благосиљô!

Ал' ко ће набројат све врлине твоје?
Овај дан је мали

— Ми смо малаксали —
Векови се нуде да их они броје,
А наше је било сетити се тога,
Да ј' столеће прошло од рођења твога,
Огрејат се жаром твог спомена жива,
Њим обасјат таму која нас покрива,
И са пуним надом и достојном тугом
Твоје име предат столетију другом.
Загрљени духом српска загрљаја
Отслужисмо службу која душе спаја.
Сад можемо поћи
Преко стрмих стаза
И гола камења,
Јер тај спомен лепи
Дивно нас окрепи
За сва искушења.

Покојноме
Корнелију Станковићу

Слога ти је био живаљ
Са ње ти је светô рад,
Твом животу беше храна
Хармонија, слога, склад.
Ал' кад ево и ту жетву,
Сломи суша, поби град,
Тад наступи твојој души,

Твом животу мучна глад.
Да не гледиш наше муке,
Да не гледиш црни јад,
Рекао си: збогом свете! —
Па премину јунак млад.
Није више доба песме,
Није свирка за нас сад —
Ти отиде да измолиш
Измолићеш... али кад!

Михаило М. Обреновић III

Кнез српски

велика узданица српског народа, — на срамоту века убијен 30 маја 1868.

Ох, грозна гласа
Пуна ужаса
По српски свет! —
Код деце здраве,
На прагу славе,
Која му диван спремала сплет.
Само да пође па да га прими,
(А зашто није? — Ох, не говори ми —
Српска је коб!)
Тек што да рече,.... ој само.... само....
Ал' ти си бржа паклена тамо —
Српска му рука ископа гроб!

Он, даклем, први са својом крви
Да плати јад!
Та ми смо нашу пролеват хтели,
— Откад се вели, откад се жели —
А гледај сад!
Облаци мутни,
Дани злослутни
Застрше над.

Таман је доба за птице ноћне,
Таман да почне
Сад њихов дан.
Кол'ко ј' год било под стеном змија
Тол'ко се сада спрема маћија
Србу — јер сад је самохран.

Проклети били
Који су криви,
Ај, криви много
Те ниси могô
»Ти с нама« ићи,
»Ми с тобом« стићи
У чистиј' зрак,
Где с' птицам ноћним крхају крила
Где гину, липшу чудила гњила
Што само љубе подлост и мрак.

У тешко доба злих изкушења
Свако је рекô да ј' добру рад,

Многи су мушки у тебе глали,
Нису ти никад ласкати знали,
Само су рекли: »Ти си нам над!«
Само су рекли: »Народ је млад!«
А младом срцу живот је рад!
Слога је челик, слобода ј' град!
Само су рекли где прети пад.

Ал' није сваком истина мила,
Није ни твојим злотвор'ма била,
Те многи хтеде да силом спречи,
Да не дочујеш братске, слободне речи —
Тај сваки, Кнеже, твој беше Вук!
Са њих је било покора триста,
На њима лежи крв твоја чиста,
Са њих је лелек, са њих јаук.

Ох, камо среће наше и твоје
Да с' могô познат Милоше своје!
(А већ је свитô тај срећни дан)
— Ал' чим се чуло да ти се хита
Отребит кукољ од чиста жита
И дићи стан.
Да ће се купит борци поштења,
Соколи српског препорођења,
Да Србин нигде не буде црв,
Сместа су врази подметли замку
Над твојом главом сломише сламку —
И ево с' проли Кнежева крв!

И цео народ над тобом плака...
Ал' није свака суза једнака,
Пуно је многа тужна и збиљска,
Ал' има нека и крокодилска —
Ај, понеари, твој дух сад зна!...
Твој дух сад неће покоја хтети
Док не истреби заметак клети
Свег нашег зла;
Грозом ће гледат у бледа лица
Твојих убица,
Па да их следи клетва и страх.

Ох, та покрени све више моћи,
Само их донде следи, заточи,
Та само донде не дај им мах,
Док не дорасте, док не дојача
До светог мача
Мисао твоја наш вођни зрак,
Мисао жељна, да т' народ буде
Слободан, срећан и виђен свуде,
Сједињен, сложан, уман, и јак.

Споменик кнезу Михаилу

На тужноме месту
Грозовита дела,
Скоро ће се дићи
Спомена капела.

На црноме месту
Кужнога убиства,
Скоро ће да олтар
Вечне правде блиста.

Али прије него
Што се црква гради,
Треба да се место
О с в е т и, окади.

Амо, дакле, што је
Ниско, трошно, гњило —
(Што ј' веститом Кнезу
Тако мрско било)! —

Амо, што је ропско,
Што слободу скврни,
Амо, што је лажно
Што нам образ црни!

Амо, што је клето,
Што нам свести каља!
Амо, све што чини
Од чојка богаља!

Све што су јадници
Силом наметали —
Све донес'те амо,
Нек се овде спали!

Заповести тајне
Поникле у мраку,
Што су стид и пропаст
Србу и јунаку!

Поткапање подло
И неповерење,
Из чег' никад не мож'
Понићи поштење!

Све планове кужне
Саможиве ћуди,
Која подлост плаћа
Јер се боји људи!

И све што су слепци
»Строгом мером« звали —
Све донес'те амо
Нек се овде спали!

Све што тишти мисли,
Што везује речи,
Од чег' разум дрхће,
Под чим душа јечи!

Не заборавите
Поноћне указе!
Не заборавите
Црвене плајвазе!

Не заборавите
Шпијунске системе,
Што је само семе
Подмуклости неме!

Све с чега смо ниски,
Са чега смо мали,
Све донес'те амо
Нек се овде спали!

Све са чега носи
Србин пуно љага,
Што је радост пакла
И србињског врага!

Све што крије зору,
Нашу зору нову,
Све што не да браћи
Да се браћом зову, —

Што од крви хоће
Да направи воду,
Све што српском роду
Убија слободу!

Што су слепи синци
»Умним тактом« звали,
Све донес'те амо
Нек се овде спали!

Па и ону справу —
Не знам да л' је знате —
Да л' је можно Срби --
Да је ви имате!

Од које се леди
У човеку душа,
Од које се ваљда
И сам пакô гнуша.

Све што су нам звери
У наследство дали,
Све донесте амо
Нек се овде спали

* * *

Запалите, браћо,
Тамјан новог доба,
Запал'те га смело
Врх Кнежева гроба. - -

И над оним местом
Што је још проклето,
Запал'те га, браћо,
Нека буде свето!

Тај ће тамјан зараз
Кужни да загуши,
Тај ће тамјан пријат
Мученичкој души.

П'онда диж'те цркву
Да служимо Богу,
Да нам даде крепост,
Да нам даде слогу.

Тад ће бити црква
Грачаница нова,
Лепшег Видов-дана,
Срећнијег Косова.

Спомeнак

проф. Шандору В. Поповићу

Штедимо сузе наше
За доба можда гора,
Ал' данас српска душа
Заплакат мора.

Једна је суза горка
Што ј' младо жиће пало,
Друга је јоште горча
Што нам је таких мало.

Ал' дај да се варамо!
Обмана теши само
И њени опој-сни;
А она видећ' раку
Руга се гробном мраку —
— Тебе већ у гроб мећу,
А она труби срећу,
Да ниси умро ти:
»Геолог сишао је
У оне дубље слоје,

Научним гоном гоњен,
На сваке жртве склоњен
У свога живља стан«.
(Ах, где лежи
Многи српски
Алем закопан)

Ал' дај да с' не варамо!
Истина крепи само,
Санак се јави клања,
И нама ј' туга мања,
И сузе нам се бришу
И нади живље дишу,
Зажгани дахом новом
На гробу Шандоровом.
— — Јер видесте ли онај
На гробу венац диван, —
Не онај венац што је
Прошлости трошна слика,
Што га је сплела рука
Захвалних ученика,
Не, том се венцу нико
Ни чуди, нити диви,
Видесте л' лепши венац,
Та венац онај живи,
— Та ученике саме,
То цвеће наших нада,
Покојниковога
Умнога рукосада;
Венац кој' боле ћути,

И сам се сузом роси,
Венац што срца има,
У коме мелем носи;
Који се свесним духом
На милом гробу сплео,
И кад се гроб затварô
Који се 'вако клео:
»У нама живе речи,
Младост их наша цени,
У нама живи душа
Премиле ове сени,
Па не сјало нам сунце,
Ако нам воља клоне
Тражити цели исте,
Крчити стазе оне,
Којом је Шандор пошô; —
— То су сад наши пути
Да српству буде лакши
Губитак овај љути!«
Хвала ти, венче живи,
На таковом усклику, —
У теби ћемо гледат
Шандора нашег слику,
Сад си нам веру задô
Да с' у њу поуздамо,
И нама биће лакше —
— — Ваљда се не варамо...

Копајте раку, — на горку тугу! —
Ал' журите се, — копајте другу!
Ил' зар си, Србе, већем претрн'о,
Облачећ' рухо црно на црно,
Зидајућ гробље све кам по кам!
Јауци двојни из једног дома:
Јер сад већ бију све по два грома
У српски храм.

Љубиша оде, дично нам име, —
Љубиша оде, Јакшић за њиме!

Оваka туга, та се не лечи,
Оваки боли немају речи,
Само нам лице хладни и бледи,
А крвца наша кô да се леди,
Жиле се коче, дисање таје,
Рука на срцу притисла vаје,
Тако стојимо врх оба гроба, —
Споменик грозан, бол га је свео:
Окамио се вас народ цео.

Камене усне све већма бледе,
Камене очи у небо гледе,
Камене сузе као да траже:
Има ли Бога који помаже, —
Ал' не види га камени јад, —
Камена вера, — камени над.

Петру Прерадовићу

о преношењу моштиму из Беча у Загреб.

Гробу твоме лете
Венци с десна, с лева;
Ево, прими један
Из српских крајева.
Кад је једна дика,
Нек је једна туга,
Туга за славујем
Општега нам луга.
А тај венац нека
Један усклик прати:
Да те љубе Срби
Као и Хрвати.
Туђе земље груда
Мртва те не жеже;
Твоје кости, ево,
Међ' својима леже;
Домаћи се бршљан
Око крста вије, —
То ј' пепелу доста,
— Ал' души ти није.
Њојзи нема мира
Догод с рајских врата
Не угледа слогу
Срба и Хрвата...

Умре нам, дакле, и Стеван Брановачки

И ти склопи своје увек будне очи!
Опет паде звезда наше мутне ноћи!
И ти скрсти руке неуморна рада,
Кад у њима лежи многа наша нада!

И то срце што је за род само било,
Врело тако топло, сад се заледило!
За чуваром туже наши рукосади,
Старче, на ког су се угледали млади!

Кад је српска слога са млакости бона,
Ми спуштамо у гроб нашега Катона!
Млади губе узор старачког поштења,
И то баш у доба горка искушења.

Па шта ћемо рећи на растанку с тобом?
— Остаћемо дуго над тим дичним гробом;
Врлима се увек једна речца дала,
Сва срца, сва уста ускликну им »хвала!«

То гробови рекну, па онда заћуте,
П'онда само мотре наше даље путе —
— Земљица ти лака, дико наша стара!
— Ја и у твом гробу још видим чу̓вара

Чика Сими Крстићу

(2 марта 1880)

Јоште брује тужна звона
Тихом тугом уздисајном,
У свестраном горском складу
За прваком, за Стеваном. —

А од доле већ се вије
Нови барјак црне боје:
»Звона, звона, не престајте!
Није један, — сад су двоје!«

Ја помишљах ових дана:
Ко ће први хтети — смети
Збацит тело, и Стевану
Чистом душом глас однети.

Глас однети како цвили
Цео народ на гробу му, —
Да и горе наше јаде
Већ дочују, доразум'у.

Та помисô, као гуја,
Следила ми талас крви, — —
— Чика Симо, чика Симо,
Ти се и ту нађе први!

Е таки си увек био
Под заставом наше свести;
Ни од муње ни од грома
Не даде се ти помести.

Што је српству било свето,
И теби је свето било;
Сваком лету напредноме
И ти беше једно крило.

Увек чику на бранику
Видели смо, — па без страха;
Такав беше кроз цео живот,
Такав оста до издаха.

Иди, даклем, иди и ти!
— Терет ми је то изрећи,
Кад помислим како ј' тешко
Заменика теби стећи!

Чисто видим око гроба
Како с' врли сузам' даве,
— Ево, и ја груду земље
Добацујем преко Саве!

Да ти земља буде лака,
То је, Симо, жеља наша;
(Буде ли ти она тешка,
Ова груда нек олакша).

Али, у злу ил' у добру
— То нам нико не закрати —
Име твоје, лепо име,
Дуго ће се спомињати.

Још су браћа на твом гробу,
— Вична змијам' и уједу....
Мутне мисли питају се:
Да ко ли је сад на реду?

Прокопије

патријарх српски

Спавај мирно, седа главо!
  О миру си жељан снивô.
Од народа српског теби
  Никад није било криво.

То ти неће ни сад бити,
  Сви стојимо гологлави;
Ти одлазиш вечном миру,
  Растан'мо се у љубави!

Обичајну груду лаку
  Народ теби на гроб даје,
Падне л' која груда тешка,
  Ти ћеш знати од кога је.

Ти не требаш више ништа,
  Нит' те какве жеље ломе,
Жезаљ, митру и првенство
  Ти народу враћаш своме.

Ти нам враћаш сав аманет
  Рад лечења наших рана
— А шта мислиш са пензијом?
  »Та нек буде за — Германа«.

Ђуро Даничић

Само плач чујемо, само гроб видимо, —
Ми још и не знамо колико губимо.

Страх нам неки стегô бола обилата —
И губитке 'ваке тек будућност схвата.

А да би нам Ђури заменика дала,
И будућност сама, и она је мала.

Герман Јовановић

архимандрит бездински

Ко је год познавô
  Срце твоје право,
Твоју душу белу
  У црну оделу;

Ко је год познавô
  Српске боле твоје —
Сузне су му данас очи
  Кô што су и моје.

Ох жалосна коби!
  Ох, удеса љута —
Кад се врли клоне
  Худима са пута.

На гробу Јована Грчића Миленка

Ево ти горе, ево —
Којој си слатко певô!
Сад јој славуји поје
Негдање песме твоје,
Гора ти чува тело,
А спомен српство цело.

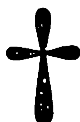
Марија Трандафил

Бог јој даде блага земаљскога
А уз благо срца милоснога,
Бог њој даде на свету овоме,
Она коме — већ народу своме.

Догод траје побожнога жара,
Православних храма и олтара,
Њеном гробу послаће се свећа,
Венци вити од свежега цвећа.

Догод буде српских колибица
Благодарних топлих молитвица,
Из свакога сузнога прикрајка
Спомињаће с' сиротињска мајка.

Догод буде српских сина ђака,
Школом ђака а борбом јунака,
Видаће се многе ране горке
Успоменом српске добротворке.

Мукло звоне звона
  Са бечких висина,
Гробу прате тело
  Ђорђевога сина.

Уз ту пратњу прошлост
  Шаље уздисаје; —
Беч је благодаран
  Па му гробак даје.

Ко год умре, чека
  Божје правосуђе;
Многа душа носи
  Собом грехе туђе.

Туђе грехе носи
  На својој слабости, —
Ја јој чујем речи:
  »Боже ми опрости!«

На ковчегу има
  И круне и сјаја;
Мукло звона звоне
  Ал' без осећаја.

Велика су звона
  У пратњу му дала,
— Ал' би слађа била
  Отаџбинска, мала.

Мукло звоне звона
  Са бечких висина,
Сахрањују тело
  Ђорђевога сина.

Уздахн'о сам и ја
  И то из дубина —
Ја се сећам Теје
  И Гарашанина...

— — — — — —
  — — — — — —
— — — — — —
  И Гарашанина...

Добричина с' био, —
  Срећним би се звао
Да никада ниси
  Висине познао.

Дај ти, Боже, барем
  Гробу боље среће,
Да из њега никне
  Од поуке цвеће.

На самртном часу
  Блажила ти с' мука,
Што још имаш деце,
  Ђорђевих унука.

И молитва беше
  Издисаја твога:
Даруј, Боже, њима
  Духа дедовога.

На гробу Филипа Вишњића

Благо гробу и у тами што се сјаји,
Где кандило припаљују нараштаји!
Кандило је жар што српске груди краси,
Вишњић га је чувô да се не угаси.
Ми ти гробу камен дасмо. То можемо.
Венац прави твојој слави — јоште дугујемо.

На гробу Филипа Вишњића

о подизању споменика му

На овом гробљу седела ј' вила
Четр'ест пуних, дугих година;
Није вам рекла: ходите амо,
Чекала ј' да га сами познамо.
(Можда и сада у пола знамо
Под овом травом кога имамо.)

Дуго је вила овдена ча̂ла
Крај гробна крста дрвена, мала,
И кад већ дрво трулеж заплени,
Долази камен да га замени:
Кад већ и нами црвоточ прети,
Тада се Србин Вишњића сети.

Још није касно црве сатрести,
Још каткад стижу лековне вести,
Овде ће данас браћа се срести,
Ту нек се грешност тихо причести,
Нек се причести
Светињом свести.

Ко је тај Вишњић, ком на гроб гремо?
Њиме се свету похвалит смемо.
У ропско доба мајка га роди —
Али га роди српској слободи.
На муке пође без стра̂ и стрепа
Мука га створи омирски слепа.

Тад се не могло дизати школа:
Једина школа — осећај бола.
Откуда књига под стегом мрака?...
Учитељ — спомен старих јунака.
И тај би спомен сломила хала,
Ал' није дала струна гусала.

Хај, да је ширих пута и стаза
Међ' народима разног порекла!
Хај, да је мисô просветног сродства
У Еуропи примене стекла.
Еј, да не буја што томе смета
А ми да нисмо пасторак света:
Данас би овде кô плачни друзи
Стајали Немци, Англи, Французи,
И Арпад послô б' унуке своје
Уз све Словене ту да постоје.

И свак би ћутио да га облеће
Рајска топлота духа голема,
Признô б' да Срби имају нешто
Што нико други нема.

Постојмо дуго над гробом овим
И вратимо се с уздањем новим!

Мален је камен, — баш према срећи;
Срећније Српство шат дигне већи.

О пренашању костију Људевита Гаја

и врлих му другова

Лети, песмо моја, хрватскоме крају;
Ако немаш крила, ти на уздисају.

Отварају с' раке што другове деле,
Њине дичне кости здружити се желе.

Потомство се жељам' покојника клања,
Здружује им кости под сводом штовања.

Будилници свести и намере красне,
Носиоци мисли тако горостасне,

Ви сте сада мртви — време напред ући,
А ми изложени вихру и олуји.

Над здруженим гробом ту стојимо немо,
Ту стојимо немо, само уздишемо.

Ох здружени гробе, сини зраком новом
Обаспи нас топлим својим благословом.

Причај старо доба да се ојачамо,
Научи нас оном, оном — што не знамо!

Венац на гроб
Др-а Јована Суботића

Поврх гроба твога
Две се звезде сјаје:
Једна је признање,
Друга уздисање.

Много си нам био
Тежећ' вишој цели;
Много си нам био, —
То признање вели.

Што си још нам могô
С даром својим бити,
Ни то није мање —
Вели уздисање.

Светла дела твоја,
Наша вечна дика,
А то је најлепши
Уздар за песника.

Утирô си путе,
Доближавô мете,
Садио си цвеће —
Па сад бери сплете.

Ђорђе Рајковић

Та што је даљина
  Тако несавладна!
Дошô бих ти руку стиснут —
  Ма да је већ хладна.

Не сећам се дана
  — Еј младости мила! —
Кад-но су нам руковања
  Најтоплија била.

Из нашега доба
  У старије бежим
И поменак, лепи цветак,
  Уздисајем свежим.

Ја судија нисам —
  Најмање над гробом;
У бољу се прошлост враћам,
  Кад се праштам с тобом.

Ти си са прошлости
  Скидао прашину,
Доближавô оку
  Магловну даљину.

Томе си се одô
  Срцем, душом, с трудом,
Ма да се то наплаћује
  Сиротињом худом.

Многа искушења
  Гонила те кивно;
Многима си, брате, знао
  Одолети дивно.

Што ти не смем рећи
  На свесвему хвала,
Тим се наша стара братност
  Није подерала.

Ти си мене волô
  Што ласкања немам,
(Сад најмање кад се и ја
  »На истину« спремам).

Застава се црна
  На »Матици« вије;
Што потреса душу моју
  То је још црније.

С Богом, стари друже, —
  Отсад гробник тлени!
Нека ти се бршљан дуго
  Над гробом зелени.

Тина Јакшићка

Оде и ти с овог света
  У жилишта души нова,
Удовице нашег Ђуре,
  Верна љубо песникова.

Што је Ђура српству давô
  То је било са литица
На којима ти му беше
  Јединица пратилица,

У његову бурну мисô
  Ти си сјала лековито.
Шта је песник кад написô,
  То је прво теби читô.

Његова је многа суза
  На тихе ти груди пала,
И тад му је одлакнуло, —
  Па због тога теби хвала!

Теби цвеће није цвало
  Кâ што није ни твом другу.
Да ли прашташ овом свету
  Вашу муку, вашу тугу?

Над слабачким твојим телом
  Анђô смрти давно с' врзô;
Ђури те је срце вукло, —
  Ал' што оде тако брзо?

Како смеде поруке нам
Тако тешке примит на се?
Што не шчека друге дане
Да му носиш боље гласе?...

Др. Ђорђе Натошевић

Уви се српска школо,
У црну ризу туге:
Рана ће т' ова жећи
Године многе, дуге!

Школи је српској Ђорђе
Сав живот дао свој;
О, плачи, школо српска,
И заслуге му број.

Плачимо сви што знамо
Вредност живота тог.
А Ђорђа нека небом
Награди вишњи Бог.

Новосадској општини

Ми штујемо наше великане,
Великане Богом дароване,
За живота нешто мање
А по смрти све то више, —

И над гробом Србин плаче
И нариче и уздише.
— Лепо стоје они венци
Што се дичном гробу дају,
Те за часак намере нам
И грехе нам затрпају.
Благодарност много каже
И за часак када плане,
И венци су величајни
И застиру многе ране.
Но кад први бол се стиша
И сустане сузна киша,
Тихо међ' нас мисô ступи:
»Сироти смо, — а венци су скупи«.

На гроб Ђорђа, нашег великана
Венаца је пало са свих страна,
И да се јоште стопут тол'ко свило
Мало би било.
Харно је српство те венце сплело,
Ал' то су венци — још није дело. —

Но усред своје туге и јада
Општине ево Новога Сада;
И она руку на срце меће:
»Том гробу треба трајније цвеће!«
И пример даде, — пример се шири —
И то ће цвеће вечно да мири.

Хвала ти, хвала, општино мила,
Заснова твоја срећна је била!
Хладном си гробу нов живот дала,
У венац славе бисер уткала;
Бисер ће с' крунит од век' до века,
И многој патњи пружиће лека.
Лакше ће ђаци стизати мети,
Своју ће душу мраку отети.
И то ће срећу српску да снажи —
И тај је венац Ђорђу најдражи.

Лаза Нанчић

Млада снага, срце пуно жара,
Роб ничији до свог уверења,
Уверења које не да дара,
Већ те било од стења до стења.

Из низине дизô си се право,
Што си могô, то си роду давô,
Будио га кад-но се успавô —
Зналцу душа много с' обећавô.

Да си умро пре десетак лета,
Само б' својта твоја сузе лила
Да с' живео још десетак лета,
Црна би ти земља лакша била.

Сад с' не мери што си жешће рекô
У очају свог поштеног смера,
Ал' ко с' на твој гроб каменом баци,
Тај не тражи Срб'ма карактера.

Прими ово неколико речи
Што уздахнух при вечном растанку.
Бог ти дао у рају насеља
И стару ти утешио мајку!

На гробу једног скромног Србина

Српска душо, Бипарићу Јово,
Мало ко те подубље познавô.
Шална воља бршљала те с поља,
Њом се крило што је врло било.

Вредан био, сиромаш помагô,
Свуд прилагô што је Србу драго.
Не тражио ни од кога хвале,
Кâ да нису твоје руке дале.

Мрзио си све што год је мрско,
Волео си све што год је лепо.
Пријатеље љубио си силно,
Ал' ни за ким ниси ишô слепо.

Многи жале твоје миле шале
Што у друштву твоме често чуше,
Ал' ја жалим, што свак није знао
Бисер твоје душе.

Збогом, Јово, пријатељу драги,
Многе ране у гроб си понео,
Јер си српство ти љубити жарко
Умео и смео.

У спомен једном калдрмџији

(име му је Петар Томић)

»Смрт долази, опомиње
  Да се на пут вечни спремам.
Ево двеста форината —
  Више немам.

Куцкао сам по камену
  Целог свога трудног века...
Тика-така, тика-така —
  Нека, нека.

Увек погнут, ја не виђах
  Како горе сунце сија.
Грбио сам, клечао сам —
  Калдрмџија.

То клечење није било
  Пред ћудима зле господе;
Ал' што скуцках, ево теби,
  Српски роде!

Све што имам теби дајем
  Жуљне руке дланом грубим —
Не рад славе: само зато
  Што те љубим.«

Е па хвала, драги Петре,
  Ти фукаро дична соја;
На твом дару алеми су
  Скупа зноја.

Путуј путе изагробне,
  Гледај сунце како сија:
Онде ће ти руку стиснут
  Текелија.

Там' те неће нико питат
  За живота шта си био,
Већ: уради л' што си могô
  Калдрмџијо?

Сиротињу често води
  Племенита, виша мисô·
Пути су им сада лакши,
  Је ти си их калдрмисô.

Мита Поповић

(Прва пријатељска суза на глас о смрти)

У првоме пренеразу
  Стегнуле ми грло гује...
Ал' ти сада већ разумеш
  Што се реч'ма не казује.

Речима се не казује
  Како тебе грља вила;
Речима се не казује
  Што је твоја душа снила.

Речима се не казује
  Како си нам мио био;
Речима се не казује
  Како си нас уцвелио.

Речима се не казује
  Јади које носиш собом...
Да л' бар кажу сузе наше
  Над прераним твојим гробом?

Збогом, птиче милопојно!
  Збогом, гонце узорито!
Збогом, српски врли сине,
  Збогом, Мито!

Ја мнидијах: ти ћеш мени
  Оно крајње »збогом« рећи,
Ал' ти, бржи, брзо сврши,
  Остави нас худој срећи.

Худој срећи? — Јест, тако је,
  Ал' ти шаљеш порук с неба:
»Остављам вас худој срећи
  Са којом се борит треба!«

И кад овај порук чујем,
  Дреше ми се с грла гује:
Тако ћемо!... то ти пријан
  До небеса довикује.

На гробу Мите Поповића

Твој живот држао се
  За грану наших нада,
А клонуо си, пао си
  Не с твојих — с наших јада.

Сад сузе наше теку
  На гробак великана,
И ту ће да се леде
  До бољих, лепших дана.

Јаша Игњатовић

српски књижевник

Збогом, Јашо, друже стари,
Књижевниче даровити!
Имаш дела којим ће се
Србин дуго поносити.

Збогом, Јашо, друже стари!
Не да ми се више рећи —
Има суза које могу
И кроз црну земљу пећи.

Таке сузе гутам данас,
А гута их српство цело.
Ај, тужан је ово погреб —
Жалосно је то опело.

На споменику

**бораца погинулих у бици код Сланкамена
3 (19) августа 1691 г.**

Кости су вам расејане,
О дивни јунаци,
Ал' још даље шире се
Славе ваше зраци.

И хвала и слава
Јунацима врлим,
Падом — уздигнутим,
Смрћу неумрлим.

О стогодишњици Симе Милутиновића — Сарајлије

Осећате л' струју
Поноса и дике,
Којом трепте ретки дани
И свечани само?
— Осећамо, осећамо!

Знате л' да се данас
Један тамјан пали
По васцелом српству
И тамо и амо?
— Знамо, добро знамо!

Верујете л' веру
Која држи наше диве
И по смрти живе,
Па да уз њих гремо?
Верујемо, верујемо!

Е па давор, здраво!
Давор здраво, Сарајево драго,
У теби је његова колевка.
Давор здраво ти, Цетиње дично,
Где-но песник одоји песника!

Давор здраво, Београде бели,
Што му гробак сузама преливаш!
Давор здраво, Душанијо цела,
(Душанији Душан ће се наћи)
Која славиш и у срцу храниш
Дично име
Сарајлије Симе! — (1891)

Одвест

на вест да је Рачки преминуо

Звездо ума, духа и врлина,
Много виша од времена свог,
Ти у гробу? — вероват не могу, —
Та звездама не копа се гроб!

Ти одлети ка истини само,
Њу тражећи провекова век;
А место ти, и ако је празно,
Из њег бије неумрли сјај...

Ја те, Рачки, по први пут видех,
Та ономад на Ђивову тлу,
Кад слависмо нашега Омира
И дизасмо помену му стуб.

Моји друзи крчише ми пута, —
»Оној ј' Рачки! Састани се с њим!«
То је било на спроводу самом,
Где осећај заглушује реч.

Ти ми пружи твоју десну руку,
Ја је стиско прв' - последњи пут:
Са твог лица читао сам жељу,
Што с' не крила ни са лица мог.

Ти заусти: »Сутра до виђења!«
И било би, ал' не даде бес;
Што би било, не би штетно било, —
Што се разби, није Рачки крив.

Још ми звуче последње ти речи,
Оно »сутра« промакло је већ.
Друго сутра: »Сутра до виђења«
Суђено је за састанак наш.

На истини безбреностителне,
Куд неслози није приступ дат,
Где пред лицем Бога, свим једнога,
Душе гаје родољуба жар.

Твоје »сутра« ту ће да с' наврши.
А шта чека овај сметен бес?
Ја осећам ране раздеране,
Кад ни теби нема задор наш.

Слава теби и имену твоме!
Твоја дела вечан су ти крас.
Јадовању коротних Хрвата
Придружујем срб-братински вај.

Гле како нас општа жалост ближи!
Занос бола гле како је свет! —
Шта би било да у врту среће
Негујемо братовања цвет?...

За гробну плочу владике Теофана Живковића

I

Народ ти је гласно рекô
Шта те цени, куд те броји,
И нашô ти право место
Рад врлина твоји';
Па нек име народнога дара,
Нек ти наслов патријара
Бар на гробу стоји.
А како ти народ српски
Помен штује, авај рано!
То у камен не бележи,
У срцу му ј' урезано.

II

Овде леже оне српске
Топле груди, умна глава,
Коју народ избра да му
Са највишег свог врхунца
Путе к срећи осветљава.

Народ ти је гласно рекô
На којем те месту броји,
Где је место заслуга
И врлина твоји';
Па нек име народнога дара,
Нек ти наслов патријара
Бар на гробу стоји.

III

Овде леже оне српске
Топле груди, умна глава,
Коју народ српски избра,
Да му сјајем јарка сунца,
Са највишег са врхунца
Путе к срећи осветљава.
А како му народ српски
Помен штује, авај рано!
То у камен не бележи,
У срцу му ј' урезано!

На гробу Др. Младена Муачевића

И срце му врело,
И поштено чело,
И свако му дело,
Младо жиће цело

— Сад сломљено крило —
Све му ј' српско било.
А сад је у гробу
Драги брат нам тај;
Гроб је овај застрô
Нада нашег сјај.
Стан', путниче, па му
Што је право дај:
Молитвицу српску,
Српски уздисај

На гробу Богољуба Милетића

Богољубу, ал' и родољубу,
Милетићу, непостидовићу,
Захвалници и неутешници
Помен мећу, предају га цвећу,
Свежем цвећу српског уздисања,
Трајном цвећу српскога сећања.

Застан', брате, Богу се молећи,
И његове чуј последње речи;
»Ја умирем, роде мој,
А ти чувај образ свој!«

На гробу Милана Миланковића

Стан', путниче, стан', човече,
Да му души дâш
Један оченаш!
Стан', путниче, стан', Србине,
Спомену му дај
Један уздисај!
А молитва и уздисај
Нек се здружује
Ко је многим био много
За род дело̂ све што ј' мого̂, —
То заслужује.

На гробу Десанке Константиновићеве

Радост нашег жића,
  Сунце нашег данка,
Васколика нада наша
  Звала се Десанка.

Сад то име стоји
  На гробном камену, —
Родитељи тужни грле
  Само хладну стену,

Сава Бјелановић

Није умро Саво, —
Само се успавô
Што је духом сејô,
Не боји се грàда,
Јер благослов Божји
На њиву му пада.

На новом гробу Вукову

Приликом преноса костију му из Беча у Београд

Мушки хор

Вечна ти памет,
Свети сине отаџбине!
Туђа ј' земља хладна,
Туђа ј' земља тешка рãка,
Ова ће ти бити лака, —
Жељан си је, знамо.

Женски хор

Вечна ти памет,
Блажена ти душа!
Српкиње ће венце вити,
Да се ово место кити,
Где ће лежат узорити
Караџићу Вуче.

Дечији хор

Вечна ти памет!
Поју деца мала.
Хвала ти, хвала!
Кличу деца мала.
У аманет свети прима
Твога духа вечни сјај
Најмлађи нараштај,

Сва три хора

Вечна ти памет!
Вечна ти памет!
Вечна ти памет!

Илији Бирчанину

Ти не жали, Бирчанин-Илија,
Ти не жали своје русе главе, —
Скупо су је платили душмани,
А Србин ти вечан спомен чува
У грудима, усред срца свога.

Мацини

За велика дела и заслуге сјајне.
Није примô никад крста ни колајне
Ни од потен-тата ни од потен-мама —
Данас крст му шаље, шаље вечност сама,

А на крсту томе алеми се сјаје,
Благодарне сузе некадање раје,
Негда расејане и раскомадане,
Данас сложне, вољне да слободу бране.

Узданица звезда многих милијуна
Узвишен је био над милошћу круна,
Страшило је био помазаног краља,
И краљ пође путем, путем који ваља,
И подиже барјак на душмана љута,
И пред собом нађе прокрчена пута.
И краљ онда виде на својој висини
Да је јоште већи, још виши Мацини,
Да му 'ваке душе само онда шкоде,
Кад краљеве стазе у заблуду воде.

Ој народи који гњилите у миру,
Имајућ' »Јединство« — само на папиру,
Пруж'те ледне груди што вам срце гњечи,
Да зарежем у њих неколико речи,
Да зарежем у њих кô у плочу неку:
»Слава нашем добу, деветн'естом веку,
Што Мацина роди на углед човеку!«

— »Ми достојни нисмо!« — Право и велите, —
А ви, дела, браћо, да с' удостојите!

Сечењију

ал' не оном од туча, — већ оном од крви, меса и духа.

Данас ти се спомен слави,
И од туча кип се прави,
Потомство ти венце носи, —
И заслужио си!

Једни хвале срце твоје
Што је било човечански,
А други ти преузносе
Дух велики, пророчански.
Цео народ благосиља
Дарежљиву твоју руку;
Жртвовô си куле блага
За просвету, за науку.
Један ово, други оно,
Како који боље схвата, —
Један хвали мислиоца,
Други грофа — демократа.

А ми Срби из тишине,
Из негдање Војводине,
Ми пасторци, пепељуге
Наше мајке домовине, —
На свечаност ми не смемо,
Тек провирујемо.
Ал' и ми смо голе главе

Кад се дела твоја славе,
Јер си први кој' си настô
Да из крила рода твога
»Искорениш азијатство!«

Хеј, да ти је Бог дô среће
Да довршиш ову свету,
Шири венци, — лепше цвеће
Красило би твоју мету!
Голем венац обимô би
Домовину, као дуга
Под тим венцем не би било
Пасторака, пепељуга.

Шире би нам биле душе,
Па светлија свака мисô,
Јер их не би очај стезô,
Јер их не би црв подгризô
Веселијим ти би оком
Са висине данас гледô, —
Не би лице опште мајке
Било тако брижно, бледо.

На гробу човека Александра

Кад сви већ сузе исплакаше своје,
И оне збиљске кâ и крокодилске,
И кад се тужне заставе увлаче,
И оквире црне скидоше слагачи

Са листова разних, белих и небелих,
Разлажућ' их мирно међ типе остале
За прилике друге, велике ил' мале;
И кад већем руља очи с гроба скида,
Где патничких мука стоји пирамида;
И кад су свечани хорови умукли,
Одежде, стихире пратиоци свукли
И одали ц а р у што се мртвом даје
И стишали своје прве уздисаје;
Кад већ скоро трава да на гробу никне,
(На гроб и на траву свет се брзо свикне):
Тад долази песник, гоном силе свете
Да венац на гроб
Ч о в е к у мете.

Јер није цар умро него човек само —
Човеку ваља сузу да дамо.

И шта је престо, шта ли круна кобна —
(Па још кад је гледам са гледишта гробна),
И шта је порфир, та румена чоја
На којој се ни крв не познаје твоја,
Јер је једна боја;
И шта је скиптар, ма над полом света,
И онда кад му ни мравак не смета?
То нек други каже, који то познаје,
А песник знаде само ч о в е к шта је.

Химне и блесак,
Муње и тресак,
Алеми, топази, смарагди, рубини,

Којима се свака круна на висини
Тако светла чини,
И цела чароб тог земаљског шика,
То није кадро заслепит песника;
Он је жмурећ' гледô, то му је најслађе,
Па срцем гледећ' — човека нађе.

Мртвима с' приближит свако права има;
То је право дато и нам' песницима,
И што гробу рекнеш то се прима само,
Та гробови знају да им не ласкамо.

Какав је венац што ти на гроб мећем?
Искићен је само природним цвећем.
Уздишућ' мирисом, цвеће збори ти'о:
»Човек си био!«

Имô си срца, имô осећања,
Уз које срећа никад не приања.
И прва речца беше са твог трона:
»Скидајте ланце с двaест милиона!« —
Слобода се стиди кад долази даром,
Воли сама својим просијати жаром,
Али се не стиди да на гробу рече:
»Тај човек без круне био б' веће среће!«

Многим ће Клиона судит врло строго —
За тебе ће рећи: почео је много!
Ал' са гроба твога песник скида вео,
А гроб вели: Авај, ја сам више хтео,
Тек сам хтео много —
Али нисам могô...

И ко ће да суди по успеху људе!
Сви желимо да нас по тежњама суде.
А тежње су сваче на ветрометини,
Понајвећма људи што су на висини;
Ту се разни ветри укрштају бурно,
Пркосећ' одурно.
А човек је човек, више б' моћи требô;
Престо је на земљи, — земља није небо.
Али ипак зато, док траје Балкана
И на њему спомен старих, тешких рана
Кô и спомен дѐла, братском крвљу свѐта,
Мушки започета;
И док траје звезде, ма и за облаком,
Што и кад не светли оглашује сваком:
»Не малакши, роде, слогом јачај снагу,
Одолећеш врагу!«
И догод се гласак ове звезде слуша —
Донде ће с' и твоја благосиљат душа.

Јест, човек си био, те и на висини
Сачувô си цветак срца у свежини,
(Тај се цветак радо у долини крије,
Где ветрова бурних и припека није).
Ти си га сачувô у груд'ма носећи,
Те ни терет круне њега не угњечи.
Срце т' беше луча, кад си пошô тами,
И слабости твоје — од доброта сами —
То песника слêпи, то песника мами.

Лечит боле, јаде — забава ти мила,
Утирати сузе сладост ти је била,
Пријатељске везе, ма на штету своју, —
Веровати многим трло срећу твоју.
И јади су знали да си срца мека,
И јади су пали, пали на човека:
Патња беше пратња целога ти века...
И зато се песник сад сећа тебека...

За не питам даље, све са ума смећем;
Овај венац свежим, росним пољским
цвећем
На гроб, који душом дршћућом облећем,
Човеку мећем.

За Гирфилдом

Подлост рушит — да дивна задатка!
Подлост срушит — моћ ти беше кратка.
Подлост нађе најамника клета,
Подлост тебе укиде са света;
Беше јача од кршна ти тела...
Ал' сад дршће од твога опела.

Зашто подлост, — кад те убит смела,
Зашто дршће од твога опела?

Јер све што се у свеснике броји,
Све то данас гологлаво стоји.

Кол'ко страна овог земског круга
С тол'ко страна одјекује туга.

То је оно од чег' подли бледе!
Страх им шапће шта те жртве вреде.

Данас врве, венце ти носећи,
И најмањи кâно и највећи
Из низина (где се само нада)
И с висина (где се само влада),
Многи верно,
Неки лицемерно,
Многим хора, —
Некима се мора.
Хај, од дола као и озгора
Све се клања — не какоме зверу —
Све се клања **ч и с т о м к а р а к т е р у.**
То је оно од чег' подлост зебе,
Што прожимље дворе и колебе,
Па се купи, збира и саздава
Као светлост права
Око жртав' мученичких глава —
Врле крепећ' худе застрашава.
Тело ј' смртно, траје па дотраје,
Карактери остају да сјаје.
Спомен њихов прима се у груди,
Нове борце, нове снаге буди.
Јунак у гроб не носи оружа,
Рука клоне, мач се другим пружа.
Прелазећи од руке до руке
Све то јачи богодани мачи.

То је оно чега с' подлост жаца:
Светлих жртав', сјајних образаца,
То је пропаст пустих пудљиваца,
У коју их лудост њина баца.

Прочитајмо што нам повест пише —
'Ваких гроба наћи ћемо више;
На сваком је зимзелена трава,
Из свакога светлост просијава,
Светлост снажна духа напреднога —
Најновија сја са гроба т в о г а,
Гирфилде!

Дарвин

Снагом ума богодана
  И задахом духа веља
Потресô је, заљуљô је
  Море мисли̑ из темеља.

Таласи ће ови расти,
  Век ће веку да их прати:
Зато Дарвин није умро
  Нит ће с' икад мртвим звати.

Нит' је његов дух у тима
  Што кад мраз ил' олуј спазе,
Као деца бесомучна
  На Бога се горе плазе.

Гарибалдију

Спалили су мртво тело неумрла дива,
Пепео носе да у земљи занавек почива.
Звона звоне, а из њина жалостива јека
Чујем гласе: »Слава теби, дико нашег века!«
Слава теби, ти, узоре грађанских врлина, —
Отаџбина т' губи данас најдичнијег сина.
Слава теби, јуначино, коме нема равна,
Лучо правде и слободе од Бога послана!
Слава теби, ти, патниче јада и чемера,
Огледало кристалнога мушког карактера!
Слава теби који знаде оздола, озгора
Стећи себи поштовања — и самих злотвора.
Слава теби, чији дари и краљеве красе!
Ти си стекô много, много, — али ништа за се.
Мачу правде, звездо свести, алеме поштења.
Слава теби, угледниче нових поколења!

Спалили су мртво тело неумрла дива,
Његов пепео сада веће сребрн ковчег скрива,
И баш сад га гробу носе да навек почива.
Сад га носе... а ја клечим пред том сликом
драгом.
Дуни, ветре, сада дуни целом својом снагом!
Не дај светлост да се спусти у мрачно
местанце,
Разби ковчег, као што је он разбио ланце,
Ковчег разби, пепео проспи па у бурном лету

Посеј овај свети пепео по целоме свету,
Где год има срце које у надању живо;
Где год има народ који, ком се чини криво.
Дуни ветре, носи ветре, лети без оданка!
— — — — — — — — — — — —
А ја жмурим, а ја сневам... ох, да дивна
санка

Гамбета

Шта ј' Гамбета роду своме био,
Република заборавит неће
Што је света на четири стране,
На гроб овај отсвуд пада цвеће.

Твоје гране пружале су хлада,
А топлота ишла ј' из твог дебла, —
Република грејала се њоме, —
Ал' мало и зебла.

Снага ти је неизмерна била,
Свима страшна с величине њене,
— Могло б' доћи да ту грдну снагу
Слабост људска крене. — — —

Твоја прошлост Француској је дика
(На гробу ти више и не траже).
— Нико не зна, нит' ће кадгод знати
Шта се данас у земљу полаже.

Виктор Иго

Умови с' диве, душе се диве,
Срца се диве величини твојој,
И многи, руке ширећ',
Јадикују Богу,
Што с' тако велик, па те
Загрлит не могу.
И ја бих да те загрлим и хвалим —
Зато ћу да те претставим м а л и м.

И највећег раста, чемпреса и палме
Семе је мало,
Али шта буде кад земља здрава
У себе прими зрнашце једро,
И чиста роса снагу му крене,
Шта буде о н д а?... Не питајте мене,
Кад сами знате.
Викторе Иго, Викторе Иго,
Ти ниси друго већ семе мало,
А л' т о ј е с е м е с а н е б а п а л о.

Данас те земља у крило прима,
То тако вишњим промислом бива,
А суза целог умнога света
Гроб ти залива.
Нићи ће, мора никнути оно
Штоно је с тобом са неба пало:
Што ретка милост посеје рајска
То сатрт не сме нога земаљска.

И кад проклија једнога дана,
Па се остабли, па се разграна
Сва она љубав, сва она снага,
Сва она тежња крепка и блага,
Пољупци они из вечног вира,
Благодат братства, благослов мира,
Све оне мисли, кô барјак бео,
Које си собом са неба снео:
Кад све то никне па се разграна,
Свануће зора лепшега дана;
Општа ће срећа у врту свести
Најлепшег цвећа венац оплести.
Венац ће овај подарит... коме?
Викторе Иго, спомену твоме!

Катков

Тело ти је било трошно;
Пало ј' у гроб да се смири,
Али сад ће мисô твоја
Све то јаче да се шири

Гледстон

Највећег сина гордог Албиона
Дух се извин'о из тела трошнога; —
Да нема раја у надвисном вису,
Рад 'ваког духа Бог би створио га.

Гледстон је дика деветнестог века.
Његово место биће дуго празно, —
Реч се наша губи, јер слобода сама
Ено за њиме кука велегласно.

Споменик његов не треба висина,
Пружа му с' простор света и столећа;
Захвалан Србин у свим земљам' својим
За венац њему нема доста цвећа.

Лазару Сочици

Ох, за седам кратких дана
Пет големих љутих рана!
Каквих рана? Каквих јада?
Посред срца, посред нада!
То је, брате, искушење:
Да л' си човек, да л' си стена.
Тебе, Лазо, небо куша:
Да л' си јачи од камена.
Па кад снага духа твога,
Кад претрпи и те јаде,
Тад ће небо још једанпут
Мач у руке да ти даде.
Нова чуда за слободу
Починиће рука смела;
А да буде срећа трајна
Молиће се пет анђела.

А сад нек ти, хај, прискочи
Горска вила хитра скока,
Нек те вида, не са бињем,
Већ сузама нашег ока.

Тај се мелем данас лије
Широм, дужом свих даљина,
Где год има српске мајке,
Српске кћери, српска сина.

Арсенију

Првоизбранику народном о педесетогодишњици му,
10. марта 1880.

Педесет лета како служиш Богу;
А Бог те учи: Служи роду свом!
А народ опет обраћа се Богу,
Да други пођу истом стазом том.

Педесет лета, — за то дуго време
Под црном ризом дише српска груд,
И ти си имô горких искушења, —
И ти си остô мио, љубљен свуд.

У Светом писму међ врстама пише:
»Надјеј сја на народ!« — у том нема зла
Ал' има добра; — јер вечити спомен,
То нико, само народ дати зна.

Судбина једна, — одличије једно —
К р с т носиш и ти, — а и народ твој,
Кад народ пати, трпи и ти с њиме,
У томе лежи онај виши спој.

Кад њему сване, сануће и теби,
Ил' теби живом, — или гробу твом;
Ал' свеза света преживеће лето, —
Пред таком свезом задршће се гром.

Седина твоја нема много жеља, —
Но теби није ни тај нуждан штит;
Љубави опште, правога признања,
Тог ниси, нећеш, — не смеш бити сит!

Благослове твоје од педесет лета,
Све ти данас чисте враћа српски свет.
Крстоносни народ може благосиљат, —
Исто ка̂ што мора, мора гдекад клет.

Телеграм

којим је Змај Јова Јовановић честитао женидбу Лази Лазаревићу

Срећа веља
Што ти давно жеља'!
Самцу би ти и потешка била;
Сад сте двоје,
Двоје се не боје
Ни највеће под сунашцем среће (1881)

Писмо пријатељу

(Из посмрчади пок. Јована Јовановића Змаја.
У Бечу почетком јуна 1886)

Драги Нацо,

Хвала ти на дâри,
Пријатељу стари!
Ти ми посла до два ножа
(Чисто ми се јежи кожа):
Човек питом као ја,
Па сад има ножа два!
Ако буде атентат
Ком пилету скресан врат,
Ја се морам позват на те,
Ти ме брани, адвокате!
Ти ми посла, мој амице,
Јоште нешто: две тулице,
Сребровезних дара пар,
На свакоме ћилибар.
Шта ћу с двема, шта ћу с њима?
Зар да пуцкам по два дима?
А да шта ћу (у злу добу:),
Задимићу пуну собу;
Нек се дими, нек се пуши,
Да не видим све што с' руши.
Не руши се ипак над —
(Учини ми с' кадикад)
Из тулица пушећ' твоји'

И у диму нешто стоји,
И ја ти се тешим тим:
Није сваки уздах дим.
Казаће нам један дан:
Што снивасте, није сан!
Па упнимо и ми труде,
Да тај данак што пре буде.

Мити и Драгињи

прииликом јубилеја двадесетпетогодишњег глумовања

Двадест и пет година,
Теретних и знојни',
Истрајасте јуначки
У просветној војни.

Смело глен'те у прошлост
Трнавог вам жића;
Дично име кадро је
Трн да заружича.

Будућност је будућност,
У њу лете нади;
Уметнику доста је
Ако за њу ради.

Данашност је сиротна,
Ево шта вам дала —
Са свих страна срдачно:
Хвала! Хвала! Хвала!

Уз то, Мито, Драгињо,
Ваљда ништ' не квари,
Што вам руку стискује
Ваш пријатељ стари.

То би тек било потпуно јунаштво

Хтели су, ал' те нису могли
На клизавицу навести
Иларијоне,
Дика ти савести!

Понети митру свету,
А бити лутак туђ!!!
Зборити грешне зборе
— Ил' ћутат као смуђ. —

То ниси смео,
То ниси хтео.

* * *

Још један корак само
— И не би био ман —
И ти би от'шо тамо,
У православља стан.

И не би морô крити
  Згрчену гневом пест
И сви би чули твоју
  Пред Богом исповест.

И постало би јасно
  — Какав је удес наш,
Баш ако крв и живот
  За домовину даш.

На видик би изашô
  Свих оних замка сплет
Којим' се цркви нашој
  Слободан гуши крет,
Што ми све давно знамо
  — Ал' не зна други свет.

* * *

Овако с' само чуло
  Што ти је рекô брат
Но лепше је quod hommo
  Ipse et citto dat.

Јубилару Јовану Бошковићу

Твоме збиљском раду,
  Тихом али једром,
Одазва се српство
  Захвалницом штедром.

Нека други носе
  Орден светог Саве.
(Да га Сава дели
  Нашô б' људе праве).

Ми још нисмо слепи
  Да врлине тремо;
То нека те крепи
  Што те поштујемо.

Бошковићу Јово,
  Ево још и ово:

Нека је у здравље
  Духу твоме и то:
Што ти није славље
  Абердар честитô.

Претходни цветић
у венац Цветићу

Неправде никад ником
  Није нам принет мило,
Беше л' што налик на то,
  За часак само ј' било.

И камо среће, кад би.
  У овој густој магли
И чешће могли рећи:
  Били смо мало нагли.

Ал' та је срећа ретка,
  — Баш kâ и драма твоја,
(Много се чешће збива
  Чега се народ боја).

Чујемо лепе хвале
  Из уста поуздани', —
А ми смо увек радо
  На истинитој страни.

Ми од твог дела само
  По нешто, нешто знамо,
А то нам жељу буди
  Да цело прочитамо,
  Да целом хвалу дамо.

Ако је зебње било,
  Не беше од зле воље, —
Јер кога авет гуши
  Мни да га већ и коље.

Ако је било сумње,
  Хвала ти није крња,
До венца ретко дође
  Ко не сме преко трња.

Трње те није боло
  Ни дуго нити јако,
Ни на свом даљем путу
  Не плаши га с' никако.

И кад га хоте згазиш
  Нога ће бол да чути;
Ах' само с' тако крче
  И чисте прави пути.

Дескашев и Бранко

Кад Дескашев крочи
На више стајало
Па запева: »Гусле моје,
Овамо те мало!«
Тишина застрепи,
Око нам заслепи,
И разли се сета
Као мирис тужна цвета
С неког лепшег света.
И ја слушах јако,
Па све тише, тише
И на брзо, браћо,
За га не чух више,
За га не чух више...

Причух друго нешто
Кроз таласке снова,

Причух како грање шушти,
Наврх Стражилова.
Да ли?... можда... јесте...
На вилински' крили'
Амо хрли... ту је
Наш покојник мили.
Па кад протрх очи
У тренутку сева,
Видех: загрлио
Бранко Дескашева.
Да је исто видô
Шапну ми још неко,
Ал' ја Дескашеву
Нисам ништа рекô;
Нисам рекô да га
Бранко загрлио —
Но чини ми с' да је
И сам осетио.

Поздрав Николи Тесли

при доласку му у Београд 1893

Не знам шта је, је л' суштина
Ил' то чини само мисô —
Чим смо чули: долазиш нам,
Одмах си нас електрисô.

Нашто жице спрôводнице!
Електрика јури широм,
Ваздухом ће бити споја
(После можда и етиром).

Стоји стабло, стоји српство,
Мајка сваком листу — сину;
Најсвежији лист му трепну
Па одлете у даљину.

Ти нам, Тесла, ти, врличе,
Оде летом јаче струје
У далеку Колумбију
Да ти умље колумбује.

И ти, Тесла, у коме се
Исполинске мисли роје,
Тебе враћа неодоље
Да пољубиш стабло своје.

Љубни стабло, Дојчине му,
Сисни дојку, сине врли:
Свака грана српског стабла
Тесли тепа, Теслу грли.

Београд је данас срећан,
Рукујућ' се српском диком,
И открива срце своје
Пред Србином велебником,

Ну ти мораш опет натраг
— Састанак нам кратко траjа —
Ал' топлоту носи собом
Братинскога загрљаjа.

Остварена j' мисô твоjа,
Мисô дивна и голема:
Међу нама биће везе,
А даљине нема, нема.

Разумеће листак свежи
Сваку жилу своjег стабла,
Спаjаће нас електрика
— Електрика наших срца —
И без жице и без кабла.

Јовану Ђорђевићу

Честитам и желим, — а шта желим, куме,
То ми слаба песма казати не уме;
То не умем каз'ти, — а не желим крити, —
Један стисак руке срећниjи ће бити!

Нешто сам ти донô, то je слика мала,
Омлађи штовачи каз'ће: То je шала!
Нека. Ја сам оваj споменчић сачувô.
Са њега сам често прашину одувô,
А што на њоj има пега или мрља,
Године су многе, време радо прља,
Но ипак je главно што je песма стара, —
Зато сме пред кума и пред jубилара.

Др. Лази Станојевићу

И ја молим Бога великога,
Милог Бога, кујунџију старог,
Да на вама свој ремек покаже,
Све што вам је данас среброткано,
Да претвори све у сухо злато.
Срећни, здрави, дични, задовољни
Дочекали и златних сватова. (1893)

Химна Текелијиних питомаца

своме добротвору

На небу си, света душо,
Текелијо Саво!
Тамо очи подижемо
Кад је небо мутно,
Кад је небо плаво.
И кад срце у дну стрепи
Твој нас наук крепи.

Нас облећу твоје душе
Зраци богодани
Кад смо братски загрљени
И на правом путу,
Врли и ваљани.
Ти нам шириш крила нади,
Оче Срба млади'!

Ко те не би диком звао,
Славу ти одавô!
Ко се не би заносио
Блеском духа твога,
Текелијо Саво!
Буди јава твојих снова
Од твојих синова!

Одзив

Доцкан стигла књига до јунакâ,
Тек под јесен панула им шака!
Милан био — ал' то причат нећу —
Чика Јова боловô у Бечу,
Подалеко белу Параћину
И његовој водици и вину,
Подалеко од жељене мете,
Од понуда пријатеља Срете...
А сад шта ћеш: ево зиме љуте,
Снег ће нама завејати путе...
Састати се више не можемо,
О састанку само сниват смемо!

*

Ао зимо и дуге ти ноћи!
Били могô Срета к нама доћи?
О Божићу, ил' светом Јовану,
— Мојој слави, ил' о светом Сави;

Он је бољи јунак на мегдану!
Па да с' овде топло загрлимо,
А на јаде да заборавимо!
Биће вина, још је жива »Нада«,
Прасету је суђено да страда;
Биће песме док је срца жива:
Чика Јова сад Срету позива. (1897)

Змајова Јовану Сундечићу

Други дан Ускрса 1898

Чича чичи хита
Да му дан честита,
Који сеһа људе
На поштене труде.

Педесет година
Радио си своје;
Све си роду дао,
Па сад његово је.

Немој нам ни отсад
Бити воље мање,
Да задужиш с нова
Народно признање.

Мојој Маци

Из нештампаних рукописа пок. Змаја Јов. Јовановића

Човеку је прва дужност
Човек бити, —
Буди и ти.

Српкињи је прва дужност
Српка бити, —
Буди и ти.

Ти се спремаш деци дават
Правац први,
Први полет српском духу,
Први дарак српској крви,
Па се сећај на том путу
И твог чика Јове,
И остваруј кол'ко можеш
И његове снове.

Ал' не бој се никад трња, —
То је само искушење;
Ко год правим путем иде,
Тај не пада, — тај се пење.

Адреса благодарности Скобељеву

(Подноси је целокупна европска журналистика)

Не питамо твоје мњење
Је л' приватно или није,
Новине су наше жедне, —
Па флиспапир свашта пије.

Не питамо: да л' ти збориш
Мисли своје или туђе.
До тога нам није стало:
Јеси л' извор — ил' оруђе.

Нама треба нешто ново
Кроз празнину да зазвечи,
И рукама и ногама
Закачисмо твоје речи.

Не питамо дубље, даље.
Збора ј' твога јака сила,
Створила је ово ново
Црно море — од мастила.

Воденице наше празне
Сад добише нова млева,
Зато кличу новинари:
Бог да живи Скобељева!

Ево већем месец дана
  Њим се ступци наши гоје,
Такав човек вреди злата
  За новине — макар које.

Иде време па ће каз'ти:
  Е да ли је што у ствари.
Свакако су Скобељеву
  Благодарни новинари.

Дон Педру Бразилијанском

Ти ниси био тиран,
  Ти ниси био рис,
Заузимô си примерно
  Свог положаја вис.

Ти имаш срца у ком
  Станује осећај,
Ти имаш духа који
  Сам себи даје сјај.

Учен си, па си штовао
  Школâ и знања свет,
Нежан си, па си љубио
  И поезије цвет.

Па ни с слободом ниси
  Дошô у опреку;
Врлина имаш које су
  Дика човеку.

Нико ти није рекô
  Да ниси прав и чист,
Па ипак ти је народ
  Издао путни лист.

Да сиђеш доле с престола
  (Што тебе није срам) —
Он хоће своју судбину
  Да руководи сам.

Твој спомен, Доне Педро,
  Поштован остаће, —
Ал' народ ево тражи
  И преко хлеба погаче.

Па кад је већем тражи,
  Да Бог да ј' нашао, —
А то ни теби неће се
  Дати на жао.

И буд'те срећни обоје,
  Умудрио вас Бог!
И ти и народ бразилски
  На путу жића свог.

У Колумбов албум А. Губернатиса

приликом четиристогодишњице открића Америке

Малена је човекова снага
Да свет нови ствара,
Ал' великан замисли га,
Нађе и отвара.

Цар Николај II

Та лако је оном ко је за лет спремљен
Дићи се у сфере идеално свеже,
Та лако се песник дигне у вис мира, —
Ништ' га не претеже.

Ал' ево га чуда, див се тамо вин'о
У свете висине миротворних снова,
Он који држи легионе војске,
Хиљаде топова.

Ено га, ено, озарена лица,
Просеца море небеска етира,
И десном руком светитељски маше
Гранчицом мира.

Кад је још сила, и то најсилнија,
  Искала да јој братски руке пруже?
Кад је још сила, 'вака сила рекла:
  »Бацајмо оружје«.

Тога није било, ил' то бар не памте
  Времена прошла, ти векови дуги;
А то сад жели, то сад гласно вели
  Николај Други.

Па зар је чудо што оваке речи
  У сужњем свету буде нове наде,
Што слави цара миротворца свако
  Ко је жедан правде.

Ал' ако ове благодатне смере
  Раздува ђаво, kâ што често бива,
И свете речи Николаја дива
  Не нађу одзива. —

Тад ће и небо да се закрвави,
  И анђели ће лозинку да даду:
»Диж'те се, мачи које правда креће,
  Сатрите неправду!«

Ти ћеш, Николаје, и ту бити први
  — Првенство твоје признаје већ свако —
И свет ће знати да си друкче хтео
  — Ал' умеш и тако.

Бранковим песмама

Ој ви, песме, дико наша,
Каква вам је вера ваша?
Каква мера? Какав рок?
— Љубав нам је наша вера,
Више звезда наша мера,
А вечитост наш је рок.

Јавору

(кад је 1874 поново почео излазити)

Пролетели су десет
Ситних векова,
И оставили траге
Својих летова,
И многи не зна друкче,
Да тузи загове,
Већ болном с' душом хвата
За њине трагове.
Пролетело је десет
Ситних векова,
И чудни ли су трази
Њиних летова;
Та многоме је зора
За часак синула,
И многоме је срећа
Занавек минула;

И покошен је многи
Лепшега нада влат;
И шта је и шта от'шло
У вечни суноврат!
Многу је жртву стрло
Безумље махнито;
И многу ј' дивну свезу
Ђаво раскидô.
И кретала се снага,
Да време не пусти;
И падала је немоћ
У вражје чељусти.
И увело је доста
Празних плодина
— Пролетело је десет
Пуних година.
И свет се свикô ићи
Све с горег на горе,
— А гле, ти опет листаш,
Мој сухи јаворе!

Сузним те оком гледим
И видим кроз сузе,
Кô да те нови живот
Светилом обузе.
Кô да се мразу смејеш
Што воли такав плен —
— Ал' откуд ова снага,
Откуд та зимзелен?!
Та јеси л' сам од себе

Песму загудио,
Ил' те је какав уздах
Мртва пробудио!
Ил' има јоште сила,
Што с' брину о нама?
Зар има јоште вила
У српским горама?!

Хај, има јоште Бога,
И воље његове,
Хај, јоште има сунца
Што топи снегове,
Још има живих сила
И цветног пролећа,
Још има српских вила
— Песник их осећа.
Још није све отела
Та мудра клетиња,
И још су српске гусле
Србину светиња;
И још је цвеће цвеће,
И мај је увек мај,
Још није све на свету,
Још није на продај.
И још је стидак румен,
И још је врео плам,
Још није љубав зазор,
Ни осећање срам.
И још је српство младо,
И младост још је див.

И још за лепим гине,
Ком прија што је жив.
Ал' кужни дани хрле,
Да све то оборе,
— И ти си моро̂ листат,
Мој сухи јаворе!

И ја те морам љубит
Ко̂ љубав први над,
И ја те морам грлит
Ко̂ рука рукосад.
Не могне л' воља стара
Залив ти дати нов,
Од оца прими дара —
Дркћући благослов.
А снага ће се јача
Пријаном твојим зват,
Зарекла су се браћа,
Да ће те неговат,
А српске ј' сеје суза
За тобом канула.
То ми је вила ноћас
У сну пришанула.
Па зато листај, листе,
И буди своме свој,
Гранајте с', гране чисте,
И стабло, стално стој,
Удиљ на свежем зраку,
Увек у врту том.

Где цвеће роса крепи
А коров бије гром,
Увек на српском бољку
У руху стајаћем...
... Па шат се и ја катшто
Под тобом заплачем.

Српској домаји

Е па кад сам к у м,
Да даривам дете.
Не могу га златом,
То и не иштете.

Кад што боље нема,
Жеље се не штеде;
Ал' и добре жеље
Ваљда нешто вреде.

Бог ти дао снаге,
Кâ што имаш воље,
Пак прибери раднике
Све боље и боље.

Велики задатак
Иште много труда;
Пред очима мéта
Не дâ да с' кривуда.

Широко је поље
  На ком ћеш да сејеш;
Давно зебу груди
  Што ћеш да их грејеш.

Ал' и то је давно
  Већ познато свима:
Грејат може само онај,
  Ко топлоте има.

А ја сам ти руку
  Већ на срце метн'о, —
Ако ј' само до топлоте,
  Биће свима сретно.

Хајде, жељо, даље,
  Јер још нешто треба,
Што од људи долази,
  А не пада с неба.

Не иште се само
  Твог дâра и мâра,
Треба и сусрета
  Браће и сестара.

Ти си вољна сејат
  Пшеницу и цвеће, —
Ал' залуд је семе
  Ако земља неће.

Хоће, хоће, хоће, —
  Потреба је многа;
Ко још не би примô
  Пријатеља свога!

Ето с' шире руке;
  Биће загрљаја.
У то име кличем:
  Живела »Домаја«!

Драшковом рабошу

Новом хуком нек полети
  Старој мети,
Својим жаром нека зове
  Снаге нове.

Ора ј' чистит с права пута
  Хрпе трица, —
Ал' ту треба ојачаних
  Метличица.

Епистола

Уреднику »Бранкова кола«
за први број новог нам листа

И синовче Павле, ти ме ипак нађе
Скривена у магли садашњости пусте,
Садашњости грке
Ти не питаш да л' сам жив ил прижив само,

Не питаш већ пишеш: Оди, старче, амо!
А куда ме зовеш, то бих знати волô?
— У »Бранково коло«.
У Бранково коло?! — Сад већ и не питај
Да л' сам жив ил прижив' ил' угробљен
туде, —
Има лозинака што и мртве буде.

Још и то ти жеља — да поведем коло,
Ретки су то данци кад играју старци;
Мора нешто слатко, нешто замедљано
Да им пане, кане на старачке ране,
Па да их занесе као нови нади, —
Па да их подмлади.
Гле, — мађија та се из две речи проли;
Она ме соколи.
О Бранковом колу живот сам просневô;
А ти велиш: Ево,
То се коло хвата у млађаној слози. —
— Е, Боже помози!

Коло, коло, наоколо,
Ма не било виловито,
Коло — —

(недовршено)

Поздрав српским стрелцима

(на скупу у Врањи 1891)

Опет ће вас сутра, ој српски стрељачи,
Годишњица нова на окупу наћи,
На окупу слоге, на окупу свести,
Као на вечерњу српских благовести;
На окупу мира, са ћемански звуци, —
Ал' с пушком у руци.

Никла негда песма (из јада голема)
О Србину тужном који рода нема;
Певајмо је и сад, јер још није бајка,
Да ј' Србину пушка и отац и мајка.
Ко најбоље схвата шта та песма значи?
— Ви, српски стрељачи!

Ласно ти је с пушком починити квара,
Али српска пушка само зло обара.
Од наше је пушке многи враг претрн'о, —
И сад се вежбамо пуцати у црно.
Ал' сутрашњи први пуцањ нека јавља
Да ј' у здравље Краља.

Састанак стрељача красно је весеље;
Зачин су му нади и најлепше жеље.
Полази се тамо као сложна браћа,
Полази се тако, тако се и враћа.
Вежба руку крепи, — а светињу циља
Господ благосиља.

Здраво, браћо, здраво! Вас ништа не цепа,
Будућност вам јамчи ваша слога лепа.
А та света слога, и реч'ма и делом,
Нек се од вас шири по српству васцелом.
Не заборављајте: У слози је снага!
Здраво, браћо драга!

На дан полагања темеља »Витезовцу«

дому часника Краљевине Србије
на св. Николу 1891. год.

Лепо ти је, лепо задомити дом,
Где ћеш свој да будеш и себи и свом.
Благо дому који диже свестан склад, —
Он ће свести, складу бити јаки град.

Српски народ чује било срца свог,
А српска је војска крвца била тог.
Крв та није бледа, — видеће је свет;
А часници српски, то је њезин цвет.

Цвете наше крви, помогô ти Бог!
Цвет се не одваја од корена свог,
Ни у дан'ма добрим, ни у дан'ма злим,
А корен се дичи, поноси се њим.

Светог Николаја слави Краљ нам млад,
Вера му је вера, а ви сте му над —
Ви, часници српски, који душом чистом
Кандило дижете пред иконом истом.

Е, то много значи што се сада спаја
Пред иконом светог оца Николаја.

Ево данас звоно са цркве оглаша:
Нераздвојна ј' слава Краљева и ваша!
Така слава пада и на народ с више...
Не, не пада, већ га у висину диже.

* * *

Лепо ти је, лепо задомити дом,
Где ћеш свој да будеш и себи и свом.
И часници српски на послу су том;
Дичан ли ће бити овај српски дом!

Над њиме ће нека чиста светлост сјати,
Могли би га лепо «Витезовцем« звати,
Ко му темељ меће? — Краљ се тога хвата
С чекићем од сребра, а даром од злата.

За годину дана бићете под кровом;
Срећни били, браћо, у свом дому новом!
У њ нека вас води љубав братска сама,
Тако срећна била домовина с вама!

Витештво ће бити стубови тог дома,
И стубови дома, и одводник грома;
И што јунаштво племенитим чини
Заблистаће српски у вашој средини.

Ту ћете се крепит узајмицом јаком,
Огревати груди божићним бадњаком;
Обичаје српске гајићете красно,
Поиграт јуначки, попевати гласно.

Ту ће српске гусле да загуде често,
Да их чује народ, да их чује престо;
Ту ће братац брату да у срце гледи,
Да га грли, љуби, кад види шта вреди.

А кад сване данак — Бог ће и то дати —
Кад се српска војска са Косова врати,
»Витезовац« пунан поноса и дике
Весео ће примит витезе, часнике,
Србе-победнике.

На дан освећења Дома српских четника 1895

Радујмо се српским радовањем —
Пред нама је палата угледна,
Нашег топлог радовања вредна, —
Дар од Краља, велика му хвала,

Прву своју славу дочекала!
Дар од Краља часничкој дружини
Данаске је у светој ведрини;
У њој данас водица се свети
Да дух свети на њу нам низлети
Радујмо се српским радовањем!

Уздајмо се српским поуздањем! —
У том дому биће котва нада,
У њему ће братимство да влада;
Ту ће бити топло српској свести
Па да сјајне дане благовести;
Ту ће с' купит верности бисерје,
Соколима ту ће расти перје;
На тај дом ће падати победни
Ловор-венци, Обилића вредни —
Уздајмо се српским поуздањем!

Како ћемо? — Шта ћемо

До Божића дотрајаће,
Ово мало хране;
Како ћемо од Божића,
Госино му тане?!

Чива нуди вересију,
Лукаво погледа,
У руци му повелика
Дупловaна креда.

Данас сам му ја господар,
На пролеће слуга — —
— Ао, људи, зар немате,
Ратарских задруга?!

Дижите, браћо, задруге тежачке

Поздрављам браћу на забави часној,
Коло вас ваше води мети красној,
Не могу доћи, — много штошта пречи,
Ал' могу послат — шаљем две три речи.

Ко не зна никад ни за какву муку,
За теснац, бригу — нека дигне руку!..
Не диже нико! — То сам напред знао.
Сви знамо шта је: Помагај и јао!

Невоља иде са оштрим нештедом,
Иде, па дође на свакога редом?
Најрађе сврне где је воља млака,
Највећма стисне нашега тежака.

Година изда, омахне га љуто,
К земљи погнуто чело забринуто,
Од зноја буду сузе, — сам нек каже,
Јест, горке сузе, — ал' то не помаже.

»Помози, брате!« — један другом зборе.
»Не могу, брате! Мени је још горе!« —
»Пропашћу с децом, ево глад нас вија!«
»Пропашћеш, видим, јер пропадам и ја!«

Па онда шта ће, један другог гледе,
Очи им мутне и усне им бледе;
И многа кућа затрла се тако, —
Ал' где је слоге, помоћи је лако.

Моле се Богу, ал' глас с неба хити:
Ја ћу помоћи, ал' приони и ти! —
И томе гласу, том савету с неба
Одазват се треба.

То нам је наук и дању и ноћи,
Да сами себи спремимо помоћи;
Јер туђа помоћ знамо да је скупа,
Иза ње добош пред кућом нам лупа.

Ви знате како Србин у бој хити,
Ал' овде може и без боја бити,
Не траже с' жртве крваве, јуначке,
Дижите, браћо, задруге тежачке,
Тај бедем што ће од зла да вас чува,
Од љута ветра који на вас дува!

А шта ће писат на бедему томе?
»Задружна помоћ брату честитоме«
И то ће лечит наше болно стање
И дизати нам самопоуздање.

Дижите, браћо овај бедем јаки!
Поједну груду нек принесе сваки,
Нека се ветри о тај бедем ломе,
Одахнућете у заклону томе.
Спашћете децу од глади и плача,
А српска ће вам душа да ојача;
Понос ће ући у ваше поштење,
Неће вас крхат свако искушење,
Нећете стрепет од свачјег повика,
Српство ће стећи јачих поборника.

Прим'те ми поздрав с ово мало речи,
Прион'те послу Богу се молећи,
Поради среће вашег дома, села,
Без чега пада срећа српства цела,
Метните оклоп на прси јуначке:
»Дижите, браћо, задруге тежачке!

Разносачке честитке нове године

I

Ново лето, василице,
Бермет и свечари,
Врућа соба, пуна кеса,
То су лепе ствари.

Лепо ти је кад ко пати,
А трпити знаде;
Ал' још лепше кад ко има,
Па и другом даде.

*

За новине што сам имо̂,
Раздо̂ сам вам, знате,
Још неколко имам жеља —
Ево вам их, на'те:
Здраво, срећно дочекали
Веселије дане
И новости из Дневника,
Боље него лане.

*

Данас немам ни новина
Ни гласова разни',
Данас ми је торба празна
И џепови празни;
Празан трбух, то је празник!?
Па сад како знате —
За сам весо̂ кад што примам,
А ви — кад што дате...

1898

Glück zum neuen anno Cristi
(Reim' dich oder lauf, i friss ti')
Reimen ist ja ziemlich schwer
Einem alten Aviseur.
Aber seiner Wünsche Born
Ist von echtem Schrott und Korn,
Wünsche herzlich Glück an Glück.
Immer vorwärts nie zurück.

СКРАЋЕНИЦЕ

Б. в. = Босанска вила
Бр. к. = Бранково коло за забаву, поуку и књижевност
Вен. пс. = Чика Стева, Венац песама, Пешта, 1872
Виј. = Vienac zabavi i pouci, Zagreb
Вит. = Витез, лист за српско витештво и привреду
Вр. пог. = Врач погађач, шала и подсмијевка
Вр. = Време (дневни лист)
Деч. рад. = Чика Стева, Дечје радовање, Нови Сад, 1878
Днев. = Дневник (суботички)
Др. пев. I и II = Друга певанија Змаја Јована Јовановића, књ. I и II, 1895 и 1896, Београд (23 и 30 књига Српске књижевне задруге)
Жижа = Жижа (шаљиви лист)
Заст. = Застава, политичке новине
Змај = Змај, свеске за шалу и сатиру
Јав. = Јавор, лист за забаву и поуку
Кал. = Календар
Лет. = Летопис Матице српске
Међн. = Међневенче I—III, Загреб 1899—1901
Нев. = Невен, Чика Јовин лист
Н. иск. = Нова искра, илустровани лист
Ор. = Орао, календар
Панч. = Панчевац, календар

Пев. = Певанија Змаја Јована Јовановића, 1882, Нови Сад
Поз. = Позориште
Пол. = Политика (дневни лист)
Полаж. I = Браца Јова, Полаженик 1884 Н. Сад
Полаж. II = Браца Радован, Полаженик, 1886 Нови Сад
Преод. = Преодница, лист за књижевност и уметност
Пр. срп. мл. = Пријатељ српске младежи
Рад = Рад, календар
Радв. = Радован, лист за српску децу
Рад. дар = Чика Стева, Радованов дар, Нови Сад, 1877
Све д. пс. = Све дојакошње песме Змаја Јована Јовановића, Н. Сад 1871
Седм. = Седмица, лист за науку и забаву
Слов. = Slovinac (књижевни лист)
Срб-б. = Србобран, календар
Срб-н = Србобран, лист за политику, науку, просвету и привреду
Срп. дом. = Српска домаја, лист за забаву и поуку
Срп. гл. = Српски глас, орган српске народне странке
Стр. гл. = Стрељачки гласник, орган Савеза стрељачких дружина у Краљевини Србији
Хрв. омл. = Hrvataska omladina zabavi i pouci
Ч. Ј. н. д. = Д-р Милан Шевић, Чика Јова нашој деци, I—II 1930—1933, Београд
Ч. Ј. с. д. = Д-р Милан Шевић, Чика Јова српској деци, 1899, Београд.

САДРЖАЈ

Стр.

САДРЖАЈ

(по азбучном реду)

Стр.

Стр

ИСПРАВКЕ

1. На стр. 265 уместо IX стоји погрешно XI, јер је при стављању у машину страна преокренута.

2. Песма **„Пре двадесет година“** (стр. 275) свршава се на стр. 277 и то претпоследњом строфом и завршним стихом: **То сам само хтео.** Последња строфа на тој 277 страни, која почиње стихом: **Седамдесет видим друга** почетак је друге песме **„О седамдесетогодишњици Светозара Милетића.“** Овај њен наслов случајном омашком изостао је при стављању слога у машину. У оба **„Садржаја“** унесен је изостављени наслов.